

**KONAČAN
NACRT**

Plan održivog razvoja Grada Slatine za razdoblje od 2020. do 2027. godine

u kontekstu *Smart City* razvojnog koncepta

Naručitelj:

Grad SLATINA
Trg sv. Josipa 10
HR-33520 Slatina

Dokument izradili:

T&MC Group
Amruševa 19
HR-10000 Zagreb
Tel: +385 1 4811 230
www.tmc-holding.com

Sudjelovali u izradi dokumenta:

T&MC Group

- ❖ Dr.sc. Damir Novotny, *Managing Partner*
- ❖ Ksenija Čulubrk, mag. oec, *Senior Managing Consultant*
- ❖ Martina Petrak, mag. oec, *Senior Consultant*
- ❖ Vedran Sablić, MBA, *Consultant*
- ❖ Anton Knežević, univ.bacc. oecc, *Consultant*

Grad SLATINA

Sadržaj

1 UVOD	5
1.1 Pristup i metodologija.....	7
1.2 Strategija EU 2020 / EU 2027	10
1.3 Nacionalni operativni programi	13
1.4 Usklađenost s nacionalnim strateškim dokumentima višeg ranga	15
2 ANALIZA SADAŠNJEG STANJA: GDJE SMO DANAS?	16
2.1 Grad Slatina.....	16
2.1.1 Povijest.....	16
2.2 Prostor Grada	17
2.2.1 Reljef.....	17
2.2.2 Klima	17
2.3 Ljudi i demografija.....	18
2.4 Gospodarstvo, poduzetništvo i radna mjesta	20
2.5 Poljoprivreda.....	22
2.6 Poslovni subjekti u vlasništvu Grada.....	23
2.7 Nezaposlenost.....	24
2.8 Prometna i komunalna infrastruktura	25
2.8.1 Prometna infrastruktura i povezanost.....	25
2.8.2 Telekomunikacijska infrastruktura i pristup Internetu	26
2.8.3 Komunalna infrastruktura	28
2.9 Kulturno – povijesna baština, kultura, sport i turizam.....	33
2.9.1 Kultura.....	33
2.9.2 Prirodna baština	37
2.9.3 Tradicijski obrti	37
2.9.4 Zaštićena muzejska građa	38
2.9.5 Turizam	38
2.9.6 Sport.....	41
2.10 Financijski položaj Grada.....	42
2.11 Obrazovanje i socijalna infrastruktura	44
2.11.1 Obrazovanje	44

2.11.2	<i>Udruge</i>	45
2.12	Usporedna analiza: Slatina i izabrani gradovi u Dunavskoj regiji EU	46
2.13	SWOT analiza	49
2.14	Intervencijski plan Grada Slatine	52
2.14.1	<i>Razvojni ciljevi i prioriteti</i>	52
2.14.2	<i>Planirani razvojni projekti</i>	53
3	PLAN ODRŽIVOG RAZVOJA: KAMO IDEMO?	57
3.1	Opći ciljevi: misija i razvojne vizije	57
3.2	Glavne razvojne potrebe i razvojne teme	58
3.3	Ključni razvojni pokazatelji	59
3.4	Plan održivog razvoja temeljen na konceptu "Pametna grad"	60
3.4.1	<i>Primjeri iz prakse implementacije "Smart City" koncepta u planiranju razvoja gradova</i>	63
3.4.2	<i>"Kreativna grad" - koncept urbane regeneracije temeljen na kreativnim djelatnostima</i>	64
3.4.3	<i>Razvojni koncept "Slatina - pametna grad"</i>	66
3.5	Strateške smjernice za razvoj turizma na području Grada	68
3.5.1	<i>Ruralni turizam</i>	69
3.5.2	<i>Smjernice za Strategiju razvoja turizma za Grad Slatinu</i>	73
4	STRATEŠKA PODRUČJA DJELOVANJA: KAKO OSTVARITI CILJEVE?	75
4.1	Glavne razvojne teme	76
4.2	Razvojni prioriteti i područja djelovanja	78
5	IMPLEMENTACIJA I FINANCIRANJE	82
5.1	Organizacijski okvir i odgovornosti za provođenje	84
5.2	Financiranje razvojnih projekata	85
6	MONITORING I EVALUACIJA	86
	LITERATURA I IZVORI	90
	POPIS SLIKA	92
	POPIS TABLICA	94

1 UVOD

Grad Slatina (dalje u tekstu: Grad) je jedinica lokalne samouprave u Virovitičko-podravskoj županiji. Na području Grada postoji 15 naselja. Najveća naselja su: Slatina, Sladojevci, Bakić, Kozice i Gornji Miholjac. Prema popisu stanovništva Hrvatske iz 2011. godine, na području Grada živi 13.686 stanovnika. Grad se prostire na površini od 156 km², a gustoća naseljenosti iznosi 88 km². Grad okružuju susjedne općine Suhopolje, Sopje i Čađavica na sjeveru, Nova Bukovica na istoku te Voćin i Mikleuš na jugu. Geoprometni položaj Grada jedan je od najvećih prednosti, a najznačajniji cestovni pravac unutar Grada su državne

ceste D-2, D-34 i D-69. Kroz prostor Grada prolazi pet županijskih cesta te nekoliko lokalnih cesta. Osim cestovnog prometa, vrlo važnu prometnicu predstavlja i glavna regionalna željeznička trasa R202 – željeznička pruga Varaždin-Koprivnica-Virovitica-Osijek-Dalj koja također prolazi kroz Grad.

Grad je prije početka tranzicije bio jedno od važnijih industrijskih središta u istočnom dijelu Republike Hrvatske s velikim brojem radnih mjesta u tradicionalnim industrijskim pogonima u sektorima drvne prerade i proizvodnje namještaja, prerade poljoprivrednih proizvoda te proizvodnji obuće i odjeće. Lokalno stanovništvo je rad u industrijskim pogonima vrlo često povezivalo s poljoprivrednim djelatnostima na svojim obiteljskim gospodarstvima. Tijekom tranzicijskog razdoblja je, međutim, najveći broj industrijskih radnih mjesta izgubljen. Analizom početnog stanja, u prvoj fazi izrade ovog dokumenta je tako utvrđen izraziti manjak radnih mjesta te veliki jaz razvijenosti u odnosu na usporedive gradove u Republici Hrvatskoj i zemljama-članicama EU iz Podunavske regije te je ubrzavanje ekonomskog razvoja i stvaranje novih, kvalitetnih radnih mjesta nametnuto kao glavni strateški cilj. Ostvarivanje ovog cilja je danas međutim, u kontekstu europskih integracija i globalizacijskih procesa značajno složenije nego što je to bilo u pred-tranzicijskoj prošlosti Grada.

Nakon ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo EU, lokalnim jedinicama se otvaraju mogućnosti korištenja europskih strukturnih i kohezijskih fondova za ubrzavanje razvoja. U cilju poticanja strukturiranog pristupa upravljanju lokalnim razvojem, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (dalje: MRRFEU) je u veljači 2015. godine donijelo odluku o provođenju programa integrirane fizičke, gospodarske i socijalne regeneracije malih gradova. Program je započeo pilot projektima u gradovima na ratom pogođenim područjima. Za svaki od ovih pilot projekata su izrađeni planovi intervencije prema jedinstvenoj metodologiji. MRRFEU je u srpnju 2018. donijelo odluku o područjima za moguće proširenje provedbe Programa. Ovom odlukom je obuhvaćen i Grad Slatina. Gradska uprava je u veljači 2019. godine sukladno predloženoj metodologiji izradila Intervencijski plan kojim su utvrđene glavne razvojne potrebe i razvojne teme te definiran indikativan popis mogućih implementacijskih projekata. Dokument Intervencijskog plana predstavlja kvalitetan iskorak prema strukturiranom planiranju razvojnih projekata i kvalitetnijem iskorištavanju mogućnosti financiranja iz kohezijskih fondova EU. Osim utvrđivanja razvojnih potreba i glavnih strateških ciljeva koji se planiraju ostvariti tijekom sljedećeg programskog razdoblja EU, ovim se dokumentom definiraju i područja djelovanja, odnosno područja u kojima je potrebna intervencija lokalne samouprave kako bi se ti ciljevi ostvarili. Naime, za ubrzavanje lokalnog socio-ekonomskog razvitka i smanjivanja jaza u razvijenosti s razvijenim gradovima u Republici Hrvatskoj i

europskoj regiji kojoj se Grad nalazi, dosadašnji razvoj je u narednom razdoblju potrebno nadopuniti intervencijskim mjerama Gradske uprave u izabranim prioritetnim područjima djelovanja.

Zbog različitih vanjskih utjecaja i demografskih trendova, nova radna mjesta neće biti moguće stvarati na temelju klasične industrijske paradigme, odnosno privlačenjem samo industrijskih ulagača na područje Grada. U procesu strateškog planiranja i planiranja intervencije je zbog toga nužno uvažiti potrebu post-industrijske transformacije Grada te stvaranja novih radnih mjesta u tercijskom i "četvrtom" sektoru – sektoru inovativnih i kreativnih djelatnosti.

Iskustva iz drugih gradova slične veličine pokazuju da se snažniji učinci na ukupan socio-ekonomski razvoj mogu postići ako se u strateško planiranje uključe suvremeni post-industrijski razvojni koncepti "Pametan grad" (engl.: *Smart City*) i "Kreativan grad" (engl. *Creative City*). Dokument Plana održivog razvoja Grada Slatine za razdoblje od 2020. do 2027. godine (dalje u tekstu: Plan održivog razvoja), kao glavni strateški dokument za Grad Slatinu u narednom razdoblju pripremljen je na temelju ovih razvojnih paradigmi.

Za programiranje razvoja Grada i planiranje prioritetnih projekata u ovom dokumentu korištene su odrednice strategije "Europa 2020" te postojeći operativni programi za alokaciju strukturnih i kohezijskih fondova EU u Republici Hrvatskoj. U strateškom razdoblju do 2020. godine naglašava se potreba planiranja implementacijskih projekata koji će osigurati pametan, održiv i uključiv rast kao način prevladavanja strukturnih slabosti europskog gospodarstva i poboljšanja njegove konkurentnosti i produktivnosti te podupiranja održivog socijalnog tržišnog gospodarstva. Glavni ciljevi ove strategije odnose se na: zapošljavanje, istraživanje i razvoj, klimatske promjene i energiju, obrazovanje, smanjivanje siromaštva i socijalnu uključenost. Iako nisu poznati detalji, okviri i glavni ciljevi strategije EU 2027 su objavljeni. Nakon definiranja i usvajanja proračuna EU za naredno financijsko razdoblje, koje se očekuje tijekom 2020. godine, zemlje članice će predlagati nacionalne operativne programe za korištenje EU fondova koji će biti usklađeni s glavnim ciljevima europske strategije. Budući da su već poznati glavni strateški ciljevi koje EU želi ostvariti u narednoj financijskoj perspektivi kao i područja intervencije kroz strukturne i kohezijske fondove, ovim se dokumentom anticipiraju područja alokacije europskih fondova i njihovo operativno korištenje u Republici Hrvatskoj. Prioriteti intervencije i planirani indikativni implementacijski projekti su u ovom dokumentu usklađeni s vjerojatnom alokacijom strukturnih fondova i budućim mogućnostima korištenja za sufinanciranje razvojnih projekata Grada.

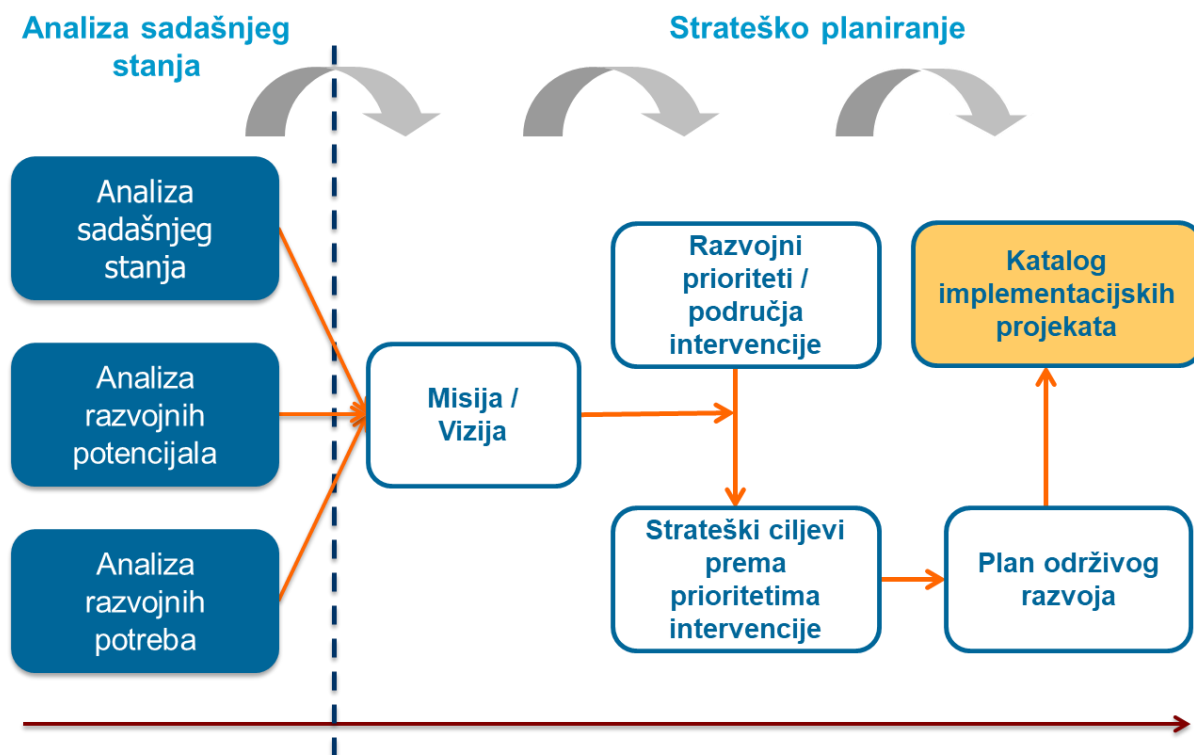
Dokument je u metodološkom smislu usklađen s najboljom praksom planiranja lokalnog razvoja u EU. U prvom dijelu dokumenta su prezentirani rezultati analize sadašnjeg stanja i raspoloživih razvojnih potencijala kao polazne osnove ("Gdje smo danas?"). Drugi dio dokumenta identificira glavne razvojne vizije i razvojne ciljeve ("Kamo idemo?"). Treći dio dokumenta se odnosi na definiranje prioritetnih područja djelovanja i područja intervencije. Sastavni dio ovog dokumenta je katalog prioritetnih i indikativnih implementacijskih projekata do 2027. godine.

1.1 Pristup i metodologija

U izradi Plana održivog razvoja primijenit će se standardna i provjerena metodologija strateškog planiranja u jedinicama lokalne samouprave koja je prikazana u Slici 1.

Slika 1: Metodologija strateškog planiranja jedinica lokalne samouprave

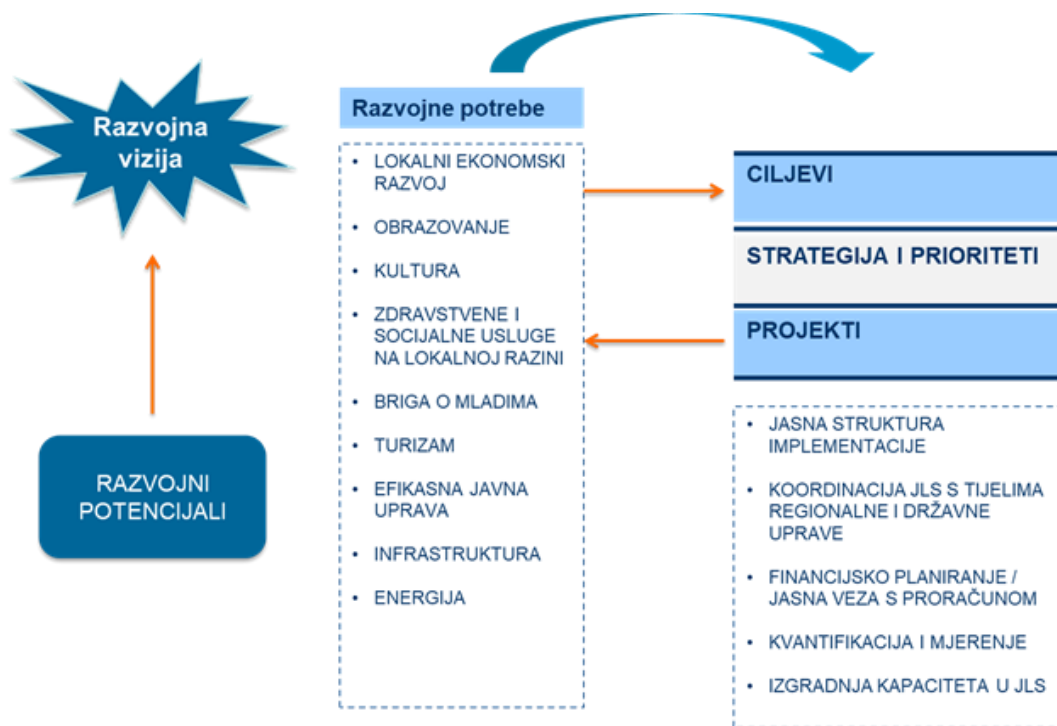
Izvor: T&MC Group

Postupak izrade Plana održivog razvoja započinje analizom sadašnjeg stanja koja uključuje i analizu razvojnih potencijala te SWOT analizu. U drugom dijelu dokumenta definirana je vizija i misija Grada kao podloga za određivanje strateških ciljeva i razvojne strategije kao pokretača dinamičnog socio-ekonomskog razvoja te razvojni prioriteti / područja intervencije u procesu implementacije. Na temelju razvojnih prioriteta definiraju se strateški ciljevi. Proces strateškog planiranja nakon zadanih prioriteta i definiranih ciljeva završava izradom strateškog plana te Katalogom implementacijskih projekata. Plan održivog razvoja temelji se na konceptu "Pametna grad" i "Kreativna grad". U Planu održivog razvoja su uključeni strateški prioriteti definirani Intervencijskim planom za Grad Slatinu, izrađenim za potrebe korištenja potpora iz strukturnih i kohezijskih fondova EU u okviru programa integrirane regeneracije malih gradova, te osnovne smjernice za izradu strategije turizma kao posebne sektorske razvojne strategije.

Slika 2 prikazuje integrirani pristup implementaciji. Proces započinje identifikacijom razvojnih potreba Grada na temelju analize sadašnjeg stanja. Na temelju razvojnih potreba definiraju se ciljevi razvoja te strategija i prioriteti. Projekti koji će se predložiti bazirat će se na identificiranim razvojnim potrebama Grada. Kako bi se implementacija razvojnog programa uspješno provela, važne su sljedeće smjernice: jasna struktura

implementacije, koordinacija JLS s tijelima regionalne i državne uprave, financijsko planiranje / jasna veza s proračunom, kvantifikacija i mjerenje te izgradnja kapaciteta u JLS.

Slika 2: Integrirani pristup implementaciji

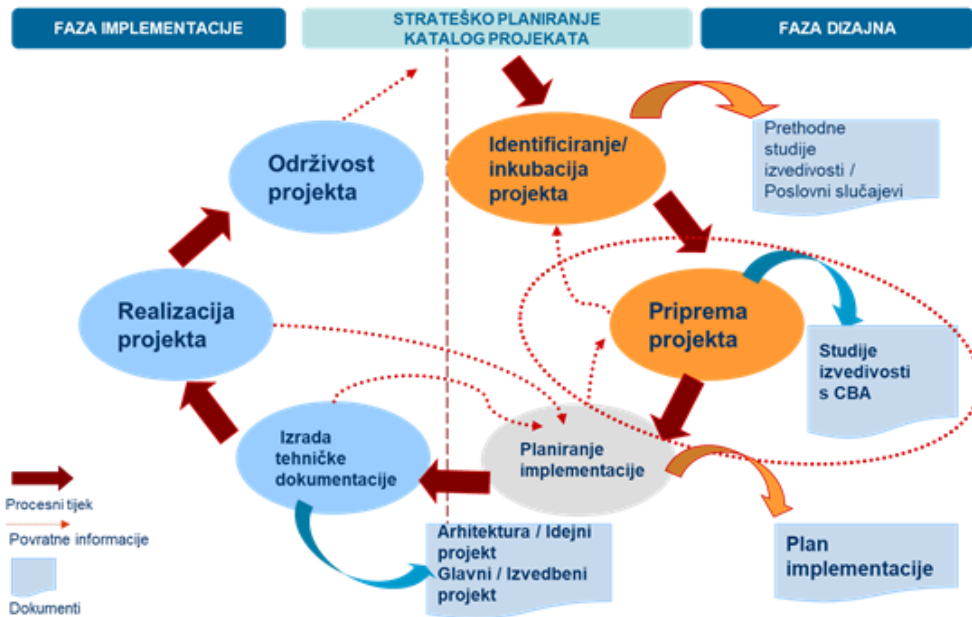
Izvor: T&MC Group

Katalogiziranje implementacijskih projekata predstavlja sastavni dio ovog dokumenta. Projekti su usklađeni sa smjernicama i ciljevima u dokumentima višeg ranga, odnosno strategijama regionalnog i ruralnog razvitka na razini EU te odgovarajućim strategijama i operativnim programima korištenja strukturnih i kohezijskih fondova na razini država – članica. Također, projekti će biti usklađeni i s Intervencijskim planom za Grad Slatinu.

Priprema i realizacija implementacijskih projekata je kompleksan proces koji zahtijeva strukturiran pristup. Proces započinje strateškim planiranjem i identifikacijom projekata koji će se provesti. Identifikacija projekta bazira se na prethodnim studijama izvedivosti ili poslovnim slučajevima. Nakon identifikacije slijedi proces pripreme projekta koji uključuje izradu studije izvedivosti s CBA analizom. Izradom studije izvedivosti započinje proces implementacije za koji se prethodno mora izraditi plan implementacije. Nakon izrađenog plana implementacije potrebno je izraditi tehničku dokumentaciju kako bi se u konačnici realizirao projekt te osigurala njegova održivost.

Slika 3: Proces pripreme i realizacije implementacijskih projekata

Izvor: T&MC Group

1.2 Strategija EU 2020 / EU 2027

Strategija Europa 2020 temeljni je strateški dokument predložen od strane Europske komisije 2010. godine u cilju rasta i otvaranja radnih mjesta u Europskoj uniji. U okviru strategije Europa 2020 posebnu ulogu imaju regionalne vlasti te jedinice lokalne samouprave (lokalne vlasti). Europa 2020 naslijedila je Lisabonsku strategiju za razdoblje 2000.-2010. Budući da strateški dokument ne predstavlja samo formalnost, nego dokument prema kojem se sav razvoj Europske unije usmjerava (financira), za Hrvatsku kao članicu pa tako i Grad Slatinu bitno je stalno imati na umu temeljne odrednice razvoja Europske unije. Glavni prioritet strategije Europa 2020 je pokretanje ekonomskog rasta koji mora biti:

- ⇒ **pametnan** – razvoj gospodarstva koji se temelji na znanju i inovacijama,
- ⇒ **održiv** – promicanje zelenijeg, konkurentnijeg gospodarstva koji se temelji na učinkovitom korištenju resursa,
- ⇒ **uključiv** – poticanje ekonomije visoke stope zaposlenosti, uz rezultat ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije.

Projekti u područjima koji su prikazani u Slici 4 imat će prednost u financiranju iz strukturnih fondova EU. Grad će se sa svojim razvojnim projektima kandidirati za sufinanciranje strateških projekata iz Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF), Europskog fonda za ruralni razvoj (ERDF) i Europskog socijalnog fonda (ESF). Ključni izazov bit će pripremiti projekte u okviru sektora prikazanih na Slici 4 koji će biti sufinancirani iz navedenih fondova. Ulaskom u punopravno članstvo EU, položaj i odgovornost za vlastiti razvoj jedinica lokalne samouprave radikalno se mijenja. Pored zajedničke agrarne politike (CAP), politike regionalnog i ruralnog razvoja najvažnije su zajedničke ekonomske politike u EU. U svojoj strategiji Europa 2020 koja obuhvaća razdoblje od 2014.-2020.g., Europska unija definira jasno određenje nastavka proaktivne politike regionalnog razvoja s ciljem poticanja razvoja europskih regija s razinom razvijenosti nižom od europskog prosjeka.

Slika 4: Europa 2020 – sektori u koje će EU usmjeravati ulaganja iz Kohezijskih fondova

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi / Prilagodba T&MC Group

Budući da je smješten u hrvatskom dijelu Podravlja (Podravine) i otvoren prema Panonskoj regiji, odnosno europskoj Podunavskoj makro-regiji (eng: *Danube Macro-Region*), na budući razvoj Grada će osim europskih strukturnih i kohezijskih politika utjecati i EU strategija i politike razvoja velikih regija, jedna od kojih je Podunavska makro-regionalna strategija.

Makro-regionalne strategija EU je okvir koji omogućava zemljama smještenim u istim regijama zajedničko prepoznavanje i rješavanje razvojnih problema i bolje korištenje zajedničkih razvojnih potencijala. Ovaj se strateški okvir EU podržava iz strukturnih i investicijskih fondova EU. Podunavskom makro-regionalnom strategijom EU do 2020.g. je planirano djelovanje u 11 prioriteta područja:

1. Mobilnost riječnim prometnim pravcima (A), željeznička i zračna mobilnost (B),
2. Održiva energija,
3. Kultura i turizam,
4. Kvaliteta vode,
5. Okolišni rizici,
6. Bio-raznolikost i okolišna arhitektura,
7. Razvoj društva utemeljenog na znanju,
8. Konkurentnost poduzeća,
9. Ljudski potencijali i sposobnosti,
10. Institucionalni kapaciteti i suradnja, te
11. Sigurnost.

Europska komisija objavila je prvi nacrt EU strategije i glavne ciljeve razvojnih politika (Slika 5) za razdoblje 2021.-2027. godine. U narednom financijskom razdoblju Europska komisija predlaže usmjeravanje EU fondova prema pet najvažnijih razvojnih ciljeva:

1. “*Pametnija Europa*” – ulaganja u inovativne projekte,
2. “*Zelenija Europa*” – ulaganja u projekte cirkularne ekonomije i lokalne proizvodnje energije,
3. “*Povezaniya Europa*” – ulaganja u mobilnost, prometnice i ICT,
4. “*Socijalno osjetljiva Europa*” – veća laganja u socijalnu skrb građana,
5. “*Europa bliža građanima*” – ulaganja u održivi lokalni razvoj.

Slika 5: Strateški ciljevi programskog razdoblja EU 2021.-2027.

EU 2027 →

**PET GLAVNIH CILJEVA
RAZVOJNIH POLITIKA EU
U RAZDOBLJU 2021 - 2027**

1

**“PAMETNIJA EUROPA” –
ULAGANJA U INOVATIVNE
PROJEKTE**

2

**“ZELENIJA EUROPA” –
ULAGANJA U PROJEKTE
CIRKULARNE
EKONOMIJE I LOKALNE
PROIZVODNJE ENERGIJE**

3

**“POVEZANIJA EUROPA” –
ULAGANJA U
MOBILNOST,
PROMETNICE I ICT**

4

**“SOCIJALNO
OSJETLJIVIJA EUROPA” –
VEĆA ULAGANJA U
SOCIJALNU SKRB
GRAĐANA**

5

**“EUROPA BLIŽA
GRAĐANIMA” –
ULAGANJA U ODRŽIVI
LOKALNI RAZVOJ**

Izvor: T&MC Group

1.3 Nacionalni operativni programi

Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska postala je korisnica sredstava iz europskih fondova. Za financijsko razdoblje 2014.-2020., RH je iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova dostupno ukupno € 10,676 mlrd. Od navedenog iznosa, € 8,397 mlrd. odnosi se na ciljeve kohezijske politike, € 2,026 mlrd. za poljoprivredu i ruralni razvoj te € 253 mil. za razvoj ribarstva. Kohezijska politika financira se iz tri glavna fonda:

- ⇒ kohezijski fond – namijenjen za države članice čiji je BDP po stanovniku manji od 90% prosjeka Europske unije te financira projekte iz područja prometa i okoliša,
- ⇒ europski fond za regionalni razvoj (EFRR) – cilj jačanje ekonomske i socijalne kohezije u Europskoj uniji te smanjenje razvojnih razlika između njenih regija,
- ⇒ europski socijalni fond (ESF) – potiče zapošljavanje i mogućnosti zaposlenja u Europskoj uniji.

Kohezijski fond namijenjen je za najmanje razvijene države članice Europske unije čiji je BDP po stanovniku manji od 90% prosjeka EU. Glavna svrha Kohezijskog fonda je jačanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije Europske unije u interesu promicanja održivog razvoja. Osim navedenog, zadaća fonda je i osigurati ravnotežu prema ulaganjima, investicijama i infrastrukturi, specifično za svaku državu članicu. Za razdoblje od 2014. do 2020. godine sredstva iz Kohezijskog fonda su usmjerena na 15 država članica: Bugarska, Cipar, Češka, Estonija, Grčka, Hrvatska, Latvija, Litva, Mađarska, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka i Slovenija. Iako je Kohezijski fond uglavnom namijenjen za financiranje velikih nacionalnih projekata čiji su korisnici tijela javne vlasti, prilike za poslovni sektor otvaraju se kroz sudjelovanje u postupcima javne nabave za isporuku dobara, usluga i obavljanja radova. Alokacija strukturnih i kohezijskih fondova u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014-2020. godina je definirana Partnerskim sporazumom između Vlade RH i Europske komisije te usuglašenim nacionalnim operativnim programima.

Slika 6: Nacionalni operativni programi

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi / Prilagodba T&MC Group

U razdoblju od 2014. do 2020. godine se alokacija europskih kohezijskih fondova odvijala kroz tri operativna programa (Slika 6):

- ⇒ OP "Konkurentnost i kohezija" koji obuhvaća 10 područja intervencije i alocira EUR 6,88 milijardi,
- ⇒ OP "Ruralni razvoj" kojim se planira intervencije u 6 prioriteta područja i alocira EUR 2,02 milijardi, te
- ⇒ OP "Učinkovitost ljudskih potencijala" kojim se intervenira u 5 područja i alocira EUR 1,52 milijardi.

Posebnim operativnim programom za pomorstvo i ribarstvo je za ovaj sektor alocirano EUR 0,252 milijardi.

Republici Hrvatskoj je u financijskoj perspektivi EU 2014-2020. bilo dostupno ukupno EUR 10,67 milijardi. U narednoj financijskoj perspektivi EU od 2021-2027. godine se očekuje smanjivanje kohezijskih fondova i povećavanje lokalne komponente, odnosno smanjivanje intenziteta potpore projektima. Zbog toga je posebno važno izabrati mjere i projekte koji imaju pozitivne učinke na prihode jedinica lokalne samouprave iz kojih je potrebno osigurati vlastitu komponentu za financiranje projekata koji se sufinanciraju iz strukturnih i kohezijskih fondova EU.

1.4 Usklađenost s nacionalnim strateškim dokumentima višeg ranga

Plan održivog razvoja je usklađen sa sljedećim nacionalnim strateškim dokumentima višeg ranga:

- ⇒ Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine (NN 32/16),
- ⇒ Akcijski plan za provedbu Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine (NN 32/16),
- ⇒ Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. – lipanj 2017. (nacrt), te
- ⇒ Županijska razvojna strategija Virovitičko-podravске županije za razdoblje do kraja 2020. godine – prosinac 2018. (nacrt).

Županijskom razvojnom strategijom Virovitičko-podravске županije do 2020.g. planirano je ostvarivanje tri glavna razvojna cilja:

1. Povećavanje konkurentnosti VPŽ,
2. Očuvanje okoliša i održivo upravljanje prostorom i resursima, te
3. Unaprjeđenje kvalitete života i razvoj ljudskih resursa.

Za ostvarivanje gornjih razvojnih ciljeva Županija planira djelovanje u 8 prioriternih područja s 26 intervencijskih mjera. Županija planira do 2020. godine djelovati u sljedećim područjima:

1. Razvoj ključnih gospodarskih djelatnosti,
2. Jačanje istraživanja i razvoja, primjene novih tehnologija i inovacija,
3. Jačanje učinkovitog upravljanja regionalnim razvojem,
4. Unapređenje poslovnog okruženja za razvoj malog i srednjeg poduzetništva,
5. Očuvanje okoliša i prirodnih vrijednosti te održivo upravljanje prostorom,
6. Stvaranje uvjeta za razvoj održivog turizma u ruralnim prostorima,
7. Poboljšanje infrastrukturnih sustava,
8. Jačanje društvenih djelatnosti.

2 ANALIZA SADAŠNJEG STANJA: GDJE SMO DANAS?

2.1 Grad Slatina

Grad Slatina smješten je u istočnom dijelu Virovitičko-podravске županije, a prostire se na površini od 156 km². Područje Grada na sjevernoj strani graniči s općinama Sopje i Čađavica, na zapadu s općinom Suhopolje, na sjeveru s općinom Voćin te na istoku s općinom Nova Bukovica. Grad je smješten na sjevernim padinama planine Papuk te je otvoren prema Podravlju i Panonskoj nizini. U pogledu makro-regionalnih strategija, Grad je smješten u europskoj Dunavskoj makro-regiji. Na području Grada postoji 15 naseljenih mjesta. Prema popisu iz 2011. godine, na području Grada živi 13.686 stanovnika što čini 16,1% ukupnog broja stanovnika na području Virovitičko-podravске županije. Gustoća naseljenosti u Gradu iznosi 88 stanovnika / km². U usporedbi s

prethodnim popisom stanovništva iz 2001. godine, broj stanovnika u Gradu pao je za 7,65%. U samom naselju Slatina živi 10.208 stanovnika.

2.1.1 Povijest

Grad Slatina ima bogatu povijest. To se može potvrditi i arheološkim nalazištima u slatinskoj okolici: Zvonimirovo, Nova Bukovica, Voćin, čađavica, Macute, Sladojevci i Slatina. Krajem XVIII. stoljeća u Slatini su pronađene rimske opeke kao i niz predmeta kao što su zdjele, oružja i slično, a za vrijeme II. svjetskog rata pronađen je veliki broj rimskih grobova i rimskog novca. Slatina se često u povijesnim vrelima spominje kao "Zalatnuk", "Zalathnoh", "Zalathnuk", "Salathnock", "Salathinaj" ili "Szlatelyna". Najstariji pisani trag o Slatini potječe iz XII. stoljeća kada je Slatina pripadala plemićkoj župi Novaki. Tada je župa zauzimala područje s granicama na istoku s rječicom Vojlovicom i Čađavičkom, na zapadu s potokom Breznicom, na jugu s vrhovima planine Papuk i na sjeveru s rijekom Dravom. Radi svojeg povoljnog smještaja Slatina se razvila u srednjovjekovni gradić-kaštel kroz kojeg su vodili putevi od juga prema rijeci Dravi kod Sopja i Vaške na kojem bi se nalazili najčešće putnici koji su dolazili iz Njemačke u Ugarsku. Godine 1201. Slatina je postala dio Zagrebačke biskupije u sastavu Arhiđakonata Vaška. Nakon toga, 1507. godine Slatina je postala područje uključeno u kotar plemićkog suca Križevačke županije. Kao posljedica osmanskih osvajanja i osnutka sandžaka sa sjedištem u Požegi, 1538. godine Slatina je uključena u Požeški sandžak. Nakon što su oslobođeni od osmanske vlasti, prema darovnici Marije Terezije iz 1750. godine uključili su je u virovitičko vlastelinstvo obitelji Pejačević. Na molbu grofa Pejačevića kralj Franjo III. proglasio je Slatinu 1808. godine trgovištem što je doprinijelo povećanju prihoda i daljnjem razvoju mjesta. Grad Slatinu je otkupio njemački knez Schaumburg – Lippe 1841. godine. Svojim dolaskom su ubrzali razvoj grada, počele su se otvarati obrtničke radionice, industrijski pogoni i sl. Godine 1861. Slatina je pripala Virovitičkoj županiji čijem je sastavu pripadala do 1923. godine. Nakon II. svjetskog rata, točnije od 1962. godine, Slatina djeluje kao općina Podravska Slatina koja ima šest mjesnih ureda: Čađavic, Voćin, Gornji Miholjac, Sopje, Nova Bukovica i Čeralije. Nakon 1991. godine kada je Hrvatska postala samostalna država, Slatini je vraćeno njezino staro povijesno ime, a Grad je za svoga zaštitnika odabrao sv. Josipa, glavnog patrona svoje župne crkve.

2.2 Prostor Grada

Grad Slatina svojim prirodnim vrijednostima, reljefom, geološkim sastavom tla, klimatskim i hidrološkim karakteristikama, vegetacijskim pokrovom i faunom zauzima posebno mjesto u hrvatskoj Podravini. Prema vrstama je najviše zastupljeno poljoprivredno zemljište s 44,53%, šume s 37,77% te voda s 1,88%. Građevinsko područje zauzima 11% površine, te se u tom smislu može ustvrditi kako Grad nije devastirao svoj prostor te da taj prostor omogućava održivi razvitak u budućnosti.

Glavno urbano naselje Grada kao jedinice lokalne samouprave je grad Slatina, koji je od samog svog nastanka bio trgovište odnosno urbanizirano naselje.

2.2.1 Reljef

Reljef Grada je podijeljen na dva osnovna tipa. Na sjeveru je nizina kao dio prostora pridravske ravnice i dio otvorenog panonskog prostora, tipičan akumulacijski prostor nastao akumulacijsko-erozijskim radom rijeke Drave i njenih pritoka, zbog pretežno lesnog pokrova i ocjeditosti predstavlja agrarno najvrjedniji dio. Južni dio čine obronci lanca Papuka. Stepenast karakter reljefa i podijeljenost u pravcu istok-zapad prati i osnovna hidrografska mreža što je utjecalo i na razmještaj naselja. Grad pripada slivu Drave i Dunava.

2.2.2 Klima

Klima na prostoru Grada je umjerena kontinentalna, najhladniji mjesec je siječanj, a najtopliji srpanj. Klimatski prostor se nalazi u cirkulacijskom pojasu umjerenih širina, između dinamičnih zona kruženja hladnih polarnih i toplih zračnih masa. Slatina se nalazi na kontaktu brdskog i nizinskog područja što predstavlja veliki rizik od poplava. Šire područje Grada nalazi se na terenu koji karakterizira manja seizmička aktivnost. Prosječna godišnja temperatura zraka u Gradu je 11 °C. U zimskim mjesecima: prosinac, siječanj i veljača zabilježene su srednje minimalne temperature -13,4 °C. Ljeta u Gradu mogu biti vrlo topla, posebno za vrijeme srpnja i kolovoza, sa središnjim temperaturama od 33,9 °C.

2.3 Ljudi i demografija

Stanovništvo Slatine smješteno je u 15 naselja: Bakić, Bistrica, Donji Meljani, Golenić, Gornji Miholjac, Ivanbrijeg, Kozice, Lukavac, Markovo, Medinci, Novi Senkovac, Radosavci, Sladojevački Lug, Sladojevci te Slatina. Najviše stanovnika živi u Slatini (75%), a od ostalih naselja najviše stanovnika imaju Sladojevci s 5%, te Bakić i Kozice s 4% ukupnog stanovništva. Razlog većeg broja stanovništva u navedenim naseljima je njihov povoljan položaj. Sladojevci i Kozice su smješteni uz državnu cestu D-2, a Bakić uz županijsku cestu ŽC 4025. Ostala prigrorska naselja su većinom udaljena od glavnih prometnica te time i slabije naseljena.

Tablica 1: *Broj stanovnika po naseljima*

Naselje	Broj stanovnika (2011)
Bakić	537
Bistrica	165
Donji Meljani	259
Golenić	22
Gornji Miholjac	304
Ivanbrijeg	30
Kozice	511
Lukavac	99
Markovo	131
Medinci	200
Novi Senkovac	301
Radosavci	99
Sladojevački Lug	90
Sladojevci	730
Slatina	10.208
UKUPNO	13.686

Izvor: Državni zavod za statistiku / Prilagodba T&MC Group

Bivša općina Podravska Slatina, koju je Grad u velikom dijelu naslijedio kao jedinica lokalne samouprave, imala je značajno veći broj stanovnika u prošlosti. Na području tadašnje općine Podravska Slatina je sredinom prošlog stoljeća živjelo oko 40.000 stanovnika. Ovaj je broj postupno opadao sve do 1991. godine kada dolazi do značajnog smanjivanja.

Tablica 2: *Kretanje broja stanovnika na području općine Podravska Slatina 1948-1991.*

Podravska Slatina	Broj stanovnika
1991.	31.227
1981.	32.024
1971.	35.080
1961.	39.452
1953.	42.574
1948.	40.801

Izvor: Državni zavod za statistiku / Prilagodba T&MC Group

Nacionalna struktura stanovništva se značajnije promijenila od 1991. godine. Danas prema nacionalnoj strukturi najviše stanovnika čine Hrvati s 88,35%, zatim Srbi s 9,16%, a onda Albanci s 0,34% i Mađari s 0,20% od ukupnog stanovništva (Tablica 3).

Tablica 3: *Stanovništvo prema nacionalnosti*

Slatina	Nacionalnost (2011)
Hrvati	88,35%
Srbi	9,16%
Albanci	0,34%
Mađari	0,20%
Crnogorci	0,18%
Bošnjaci	0,11%
Slovenci	0,07%
Makedonci	0,03%
Ukrajinci	0,03%
Nijemci	0,02%
Rusini	0,02%
Slovaci	0,02%
Poljaci	0,01%
Romi	0,01%
Talijani	0,01%
Ostalo	0,11%

Izvor: Državni zavod za statistiku / Prilagodba T&MC Group

U razdoblju 2011. - 2014. zabilježeni su negativni demografski trendovi. Veći je broj umrlih u odnosu na broj rođenih. Prema statističkim podacima možemo uočiti starenje stanovništva. Prema popisu iz 2001. godine, većina stanovnika je starosti između 35 i 49 godina, dok se taj broj 2011. godine povećao na dob između 45 i 59 godina. Prema popisu 2011. godine, u Gradu Slatini je 48% muškaraca i 52% žena.

Tablica 4: *Prirodni prirast u Gradu Slatini*

Godina	Živorodeni	Umrli	Prirodni prirast	Vitalni indeks
2011.	120	170	-50	70,6
2012.	114	179	-65	63,7
2013.	123	166	-43	74,1
2014.	112	160	-48	70,0

Izvor: Državni zavod za statistiku / Prilagodba T&MC Group

Negativni demografski trendovi nisu samo obilježja Grada. Velika većina lokalnih jedinica, osim Istarske županije i Grada Zagreba se suočava s ovim problemom. U kontekstu programiranja lokalnog razvoja ovo pitanje mora biti naglašeno kao jedan od prioriteta intervencije. Iskustva iz drugih zemalja u tranziciji, današnjih članica EU iz regije srednje i istočne Europe pokazuje kako jedino ubrzavanje lokalnog socio-ekonomskog razvitka i stvaranja kvalitetnih radnih mjesta izvan velikih urbanih središta vodi prema rješavanju ovog pitanja.

2.4 Gospodarstvo, poduzetništvo i radna mjesta

Na području Grada trenutno je registrirano 216 aktivnih poduzeća. Najznačajnije djelatnosti u Gradu su prerađivačka industrija s 40 registriranih poduzeća, od kojih je prema ostvarenim prihodima u 2018. godini najveće Marinada d.o.o. Slijede Drvo-Trgovina d.o.o i Slatinska banka d.d. (Tablica 5.)

Tablica 5: *Popis najvećih poduzeća po poslovnim prihodima*

Poduzeće	Djelatnost	Ukupni prihodi (2018)
Marinada d.o.o.	Pakiranje i konzerviranje voća i povrća	357.350.130
Drvo-trgovina d.o.o.	Primarna prerada drva	110.688.321
Slatinska banka d.d.	Financijske usluge	80.382.549
Agroduhan d.o.o.	Primarna prerada duhana	44.393.572
Auric Timber d.o.o.	Primarna prerada drva	43.738.768
Biointegra d.o.o.	Proizvodnja bio-energije	22.812.747
Drvo Papuk d.o.o.	Primarna prerada drva	18.983.920
Ljekarne Plantak	Ljekarnička djelatnost	18.336.643
Anka d.o.o.	Metalo prerada – izrada prikolica	15.971.149
Prunus d.o.o.	Primarna prerada drva	15.543.638
UKUPNO		728.201.437

Izvor: Fina – infoBiz / Prilagodba T&MC Group

Prema sektorskoj strukturi u primarnom sektoru (poljoprivreda i šumarstvo) djelovalo je 11% poduzeća, u sekundarnom sektoru (prerađivačka industrija) 18%, u tercijarnom sektoru (uslužne djelatnosti) oko 37% od ukupnog broja poduzeća. Preostali dio poslodavaca se odnosi na javni sektor (Tablica 6).

Tablica 6: *Broj poduzeća i poslodavaca prema djelatnostima*

Područja djelatnosti prema NKD 2007.	Broj poduzeća
A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	24
C – Prerađivačka industrija	40
D – Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	8
E – Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2
F – Građevinarstvo	11
G – Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikla	54
H – Prijevoz i skladištenje	11
I – Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	9
J – Informacije i komunikacije	4
K – Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1
L – Poslovanje nekretninama	1
M – Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	32
P – Obrazovanje	4
Q – Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	5
R – Umjetnost, zabava i rekreacija	1
S – Ostale uslužne djelatnosti	8
UKUPNO	216

Izvor: FINA - infoBiz / Prilagodba T&MC Group

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje krajem 2018. godine je na području Grada bilo registrirano 3.624 zaposlene osobe. U međuvremenu se taj broj povećao tako da je u lipnju 2019. na području Grada bilo zaposleno 3.679 osoba. Najveći broj zaposlenih je u primarnom sektoru (poljoprivreda i šumarstvo), sekundarnom sektoru (prerađivačkoj industriji) te u tercijarnom sektoru (trgovina, obrazovanje, financijske i zdravstvene usluge). Struktura radnih mjesta po sektorima je prikazana u Tablici 7.

Tablica 7: Struktura zaposlenih po sektorima

Područja djelatnosti prema NKD	Učešće u %
A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	12,0
C – Prerađivačka industrija	24,2
D – Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1,5
E – Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	3,0
F – Građevinarstvo	2,4
G – Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikla	10,6
H – Prijevoz i skladištenje	4,9
I – Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1,7
J – Informacije i komunikacije	0,1
K – Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	6,3
L – Poslovanje nekretninama	0,1
M – Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1,8
N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	0,1
O – Javna uprava i obrana, obavezno socijalno osiguranje	5,7
P – Obrazovanje	17,2
Q – Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	6,2
R – Umjetnost, zabava i rekreacija	0,1
S – Ostale uslužne djelatnosti	1,2
UKUPNO	100%

Izvor: Državni zavod za statistiku / Prilagodba T&MC Group

S obzirom na broj obrtnika na području Grada, trenutno je registrirano 259 aktivnih obrta sukladno podacima iz Registra obrtnika Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta.

Struktura poduzeća koja djeluju na području Grada i radna mjesta koja ta poduzeća održavaju nije povoljna. Osim Slatinske banke d.d. i Ljekarni Plantak, ostala poduzeća ostvaruju nisku razinu novostvorene vrijednosti i na lokalnom tržištu rada nude nisko-plaćena radna mjesta. Čak šest poduzeća s popisa deset najvećih prema prihodima ostvarenim u 2018. godini se pozicioniraju u lancu dodane vrijednosti u segmentu primarne prerade poljoprivrednih proizvoda i drva u kojem se ne ostvaruje visoka dodana vrijednost. Budući da se izvorni prihodi Grada u najvećem dijelu formiraju iz poreza na dohodak, ovakva struktura poduzeća i radnih mjesta ima neposrednu posljednicu u daleko nižoj razini prihoda gradskog proračuna od prosječne u usporedivim gradovima u Hrvatskoj i dunavskoj regiji EU. Niski proračunski prihodi ograničavaju ulaganja Grada u druge sektore i podizanje kvalitete života.

Analiza sadašnjeg stanja gospodarskog sektora ukazuje na stvaranje kvalitetnih radnih mjesta kao glavnu razvojnu potrebu Grada.

2.5 Poljoprivreda

Ukupne poljoprivredne površine na području Grada zauzimaju 6.090 hektara ili 38% prostora. Obradeno je oko 92%. Najveći dio se odnosi na ratarske površine. U državnom vlasništvu se nalazi 2.981 hektar ili 49% ukupnih poljoprivrednih površina. Prema prijedlogu plana raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem, izrađenom sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu (NN 20/18), dugoročnom zakupu je namijenjeno 2.688 hektara. Pojedinačni zakupnik ne bi mogao zakupiti više od 300 hektara.

Nositelji poljoprivredne djelatnosti na području Grada čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG). Prema podacima iz upisnika poljoprivrednika Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju na datum 31.12.2018. u Gradu je registrirano 652 OPG-a (Tablica 8). Najveći dio OPG-a se bavi ratarstvom kao temeljnom poljoprivrednom djelatnošću.

Tablica 8: Broj OPG-a u Gradu po naseljima (31.12.2018.)

Naselje	Broj OPG-a
Slatina	332
Bakić	77
Sladojevci	58
Novi Senkovac	35
Kozice	31
Gornji Miholjac	28
Donji Meljani	26
Medinci	23
Bistrica	9
Radosavci	9
Markovo	8
Sladojevački lug	8
Ivanbrijeg	4
Lukavac	2
Golenić	2
UKUPNO	652

Izvor: APPRRR / Prilagodba T&MC Group

Usitnjene ratarske površine predstavljaju glavnu prepreku razvoju ratarstva i intenzivnog stočarstva na području Grada. Prosječna površina s kojom raspolažu OPG-ovi u Gradu iznosi oko 10 hektara. Prosjek poljoprivrednih površina po jednom obiteljskom gospodarstvu u EU (28) je porastao na oko 16 hektara. Najveći dio ratarskih površina u EU imaju Rumunjska (oko 30% ukupnih površina EU), Mađarska i Poljska. U tim zemljama prevladavaju veća poljoprivredna poduzeća koja u prosjeku obrađuju između 500-1000 hektara. Mala obiteljska gospodarstva prosječno raspolažu s manje od 5 hektara. Prosječno obiteljsko gospodarstvo u Austriji raspolaže s 19 hektara, u Sloveniji s oko 6 hektara. U tim zemljama se nastavlja trend okrupnjavanja i povećavanja veličine i ekonomske snage obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Na području Grada su registrirane dvije braniteljske poljoprivredne zadruge i poljoprivredna zadruga "Kokoš hrvatica" koja promiče uzgoj autohtone vrste peradi.

Za poljoprivrednu djelatnost su najpovoljniji ruralni dijelovi gradskog područja prema rijeci Dravi. Dijelovi područja Grada prema planini Papuk su pogodni za razvoj vinogradarstva, voćarstva i ekstenzivnog stočarstva. Vinogradarstvo i podrumarstvo ima dugu tradiciju koja pruža potencijal razvoja ove djelatnosti i povezanog eno-gastro turizma.

2.6 Poslovni subjekti u vlasništvu Grada

Prema podacima iz Sudskog registra, Grad Slatina posjeduje određeni udio vlasništva u 10 poduzeća i ustanova koji su prikazani u Tablici 9:

Tablica 9: Poslovni subjekti s vlasničkim udjelom Grada

Naziv subjekta	Sjedište subjekta	Funkcija Grada	Grad upisan od
Komrad d.o.o.	Braće Radića 2, Slatina	član društva	12.11.2010
Pučko otvoreno učilište Slatina	Šetalište Julija Bürgera 1, Slatina	osnivač	23.05.1997
Dječji vrtić Zeko	Trg zbora narodne garde 1, Slatina	osnivač	27.05.1998
Javna vatrogasna postaja Grada Slatine	Ante Kovačića 2, Slatina	osnivač	27.03.2000
Slatinski informativni centar d.o.o. (odobrena predstečajna nagodba)	Šetalište Julija Bürgera 1, Slatina	član društva	10.11.2010
Gradska razvojna agencija Slatine	Braće Radića 2, Slatina	osnivač	05.02.2004
Glazbena škola Milka Kelemena	Braće Radića 4, Slatina	osnivač	05.07.2004
Gradska knjižnica i čitaonica Slatina	Šetalište Julija Bürgera 1, Slatina	osnivač	17.02.2006
Zavičajni muzej Slatina	Ante Kovačića 1, Slatina	osnivač	22.05.2006
Slatina Kom d.o.o.	Trg Ruđera Boškovića 16/b, Slatina	jedini osnivač	09.11.2012

Izvor: Sudski registar / Prilagodba T&MC Group

2.7 Nezaposlenost

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u prosincu 2018. godine na području Grada broj registriranih nezaposlenih osoba iznosio je 1.523, odnosno 665 muškaraca i 858 žena (Tablica 10). Nezaposlenih bez osnovne škole, s nezavršenom i dovršenom osnovnom školom je bilo 39,8% od ukupnog broja. Završeno strukovno 3-godišnje obrazovanje imalo je 30,9% te završeno srednje 4-godišnje obrazovanje 23,5% od ukupnog broja registriranih nezaposlenih. Relativno mali broj nezaposlenih je imao završeno visokoškolsko obrazovanje.

Tablica 10: *Struktura nezaposlenih, prosinac 2018. g.*

	Muškarci	Žene	Ukupno
Bez škole i nezavršena osnovna škola	50	86	136
Osnovna škola	201	270	471
Srednja škola 3 godine	225	257	482
Srednja škola 4 godine	159	200	359
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij	14	25	39
Fakulteti, akademije, magisterij, doktorat	16	20	36
UKUPNO	665	858	1.523

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Obrazovna struktura nezaposlenih osoba na području Grada odstupa od obrazovne strukture ukupno nezaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj. Učešće nezaposlenih bez obrazovanja i s završenom osnovnom školom u ukupnom broju zaposlenih na državnoj razini je u prosincu 2018. godine iznosilo 26%, učešće srednje strukovno obrazovanih 28%, a učešće srednjeobrazovanih nezaposlenih osoba 12%.

Broj registriranih nezaposlenih je u lipnju 2019. godine pao na 1.275. Novoprijavljenih nezaposlenih je u tom razdoblju bilo 160, zaposlenih putem HZZ je bilo 108. Smanjenje broja nezaposlenih osoba je posljedica sezonskog zapošljavanja u ljetnim mjesecima te iseljavanja s područja Grada u druge zemlje EU.

2.8 Prometna i komunalna infrastruktura

Na području Grada postoji razvijena prometna i komunalna infrastruktura. Prometna infrastruktura obuhvaća državne, županijske i lokalne prometnice koje su relativno razvijene i vrlo dobro održavane. Željeznički pružni pravci također prolaze kroz Grad i omogućavaju povezanost s najvažnijim gradskim središtima u Hrvatskoj te srednjoj i jugoistočnoj Europi.

Sva naselja u Gradu su pokrivena telekomunikacijskim uslugama i pristupom Internetu. Za ubrzavanje razvoja u okviru koncepta "Pametna grad" bit će potrebno razvijati lokalnu svjetlovodnu mrežu za širokopojasni pristup Internetu koja će se u budućnosti integrirati s petom (5G) generacijom mobilne telefonije.

Vodoopskrbna mreža je zadovoljavajuća. U realizaciji je projekt Aglomeracija Slatina, kojim će se dugoročno riješiti pitanje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Sukladno Zakonu i direktivama Europe unije, Grad je započeo razdvajati komunalni i industrijski otpad. Gradsko komunalno poduzeće je uspostavilo reciklažno dvorište u okviru odlagališta otpada u naselju Radosavci.

Na području Grada postoji razvijena elektrodistributivna mreža, kao i lokalna proizvodnja energije iz obnovljivih izvora.

2.8.1 Prometna infrastruktura i povezanost

Grad je relativno dobro prometno povezan s glavnim urbanim centrima i zemlji te ima priključke na najvažnije međunarodne prometne pravce.

Kroz područje Grada prolazi vrlo važna državna cesta D-2, koja slijedi smjer povijesne prometnice *Petovia – Mursa*, jedne od najvažnijih prometnica u ovom dijelu Europe iz doba Rimskog carstva koja je spajala gradove antičke gradove Ptuj i Osijek uzduž rijeke Drave. Danas je ova prometnica vrlo važan cestovni pravac koji spaja zapadnu Europu s zemljama jugoistočne Europe.

Osim državnih cesta kroz Grad prolaze i županijske ceste, kako je to prikazano u Tablici 11.

Tablica 11: Pregled cestovnih prometnica po kategorijama

Oznaka	Opis ceste
D-2	G.P. Dubrava Križovljanska (gr. R. Slovenije) - Varaždin - Virovitica - Našice - Osijek - Vukovar - G.P. Ilok (gr. R. Srbije)
D-34	Slatina (D2) - Donji Miholjac - Josipovac (D2)
D-69	Slatina (D2) - Čeralije - Voćin - Novo Zvečevo - Kamenska (D38)
Državne ceste	
ŽC 4269	Sladojevci (D2) - Kozice (D2)
ŽC 4025	Novaki (Ž4024) - G. Miholjac - Bakić - Slatina (Ž4296)
ŽC 4026	Sopje (Ž4024) - Nova Šarovka - Medinci - D34
ŽC 4028	Pivnica Slavonska (Ž3301) - Levinovac - Slatina (Ž4296)
ŽC 4029	Josipovo (L40039) - Bakić (Ž4025)
Županijske ceste	
LC 40050	Lukavac - Slatina (Ž4296)
LC 40036	Španat (Ž4025) - Bistrica (D2)
LC 40037	Vaška (Ž4024) - G. Miholjac (Ž4025)
LC 40038	D. Meljani (D2) - Sladojevački Lug - G. Miholjac (Ž4025)
LC 40055	Grabić - Medinci - D34
LC 40056	Medinci (D34) - G. Viljevo - Brezik (Ž4045)
LC 40057	Kozice (D2) - G. Viljevo (L40056)
Lokalne ceste	

Izvor: Strategija razvoja Grada Slatine za razdoblje 2016. – 2020. / Prilagodba T&MC Group

Osim cestovnih prometnih veza s zapadnom, srednjom i jugoistočnom Europom, kroz područje Grada prolazi i važna regionalna željeznička pruga R-202 Varaždin-Koprivnica-Virovitica-Osijek. Ova se željeznička pruga u Koprivnici spaja s paneuropskim koridorom V.b (Slika 7) te na taj način prometno povezuje Grad sa srednjom Europom. Zbog izostanka ulaganja u proteklih 30 godina, ova željeznička infrastruktura je u lošem stanju. Na gradskom području postoje tri željezničke postaje: Slatina, Sladojevci i Bistrica. Relativno razvijena kolodvorska infrastruktura postoji u naselju Slatina, ali nije dovoljno iskorištena niti modernizirana.

Slika 7: Željeznička mreža

Izvor: HŽ Infrastruktura

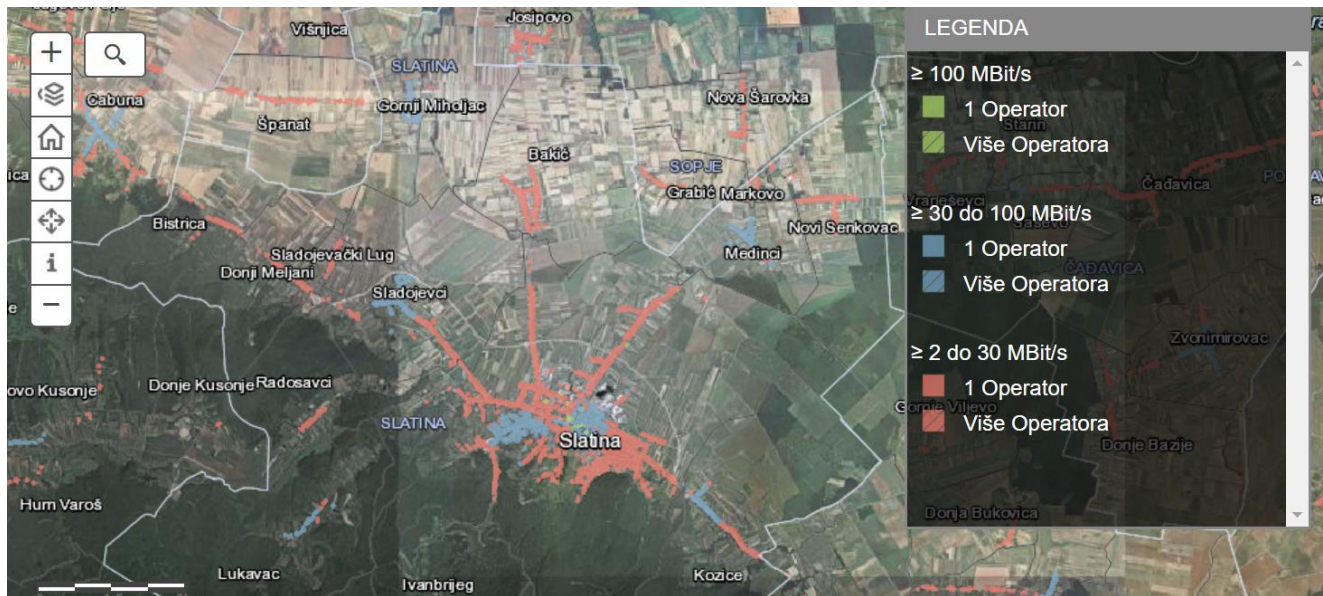
Najbliže zračne luke nalaze se u Osijeku koji je udaljen od Grada Slatine 96 km te u Zagrebu koji je udaljen 186 km od Grada Slatine.

2.8.2 Telekomunikacijska infrastruktura i pristup Internetu

Sva naselja na području Grada pokrivena su pristupnom telekomunikacijskom mrežom. Na prostoru Grada izgrađena je jedna telefonska centrala u sklopu Hrvatske pošte. Na Slici 8 prikazana je karta pokrivenosti Grada fiksnim pristupom internetu.

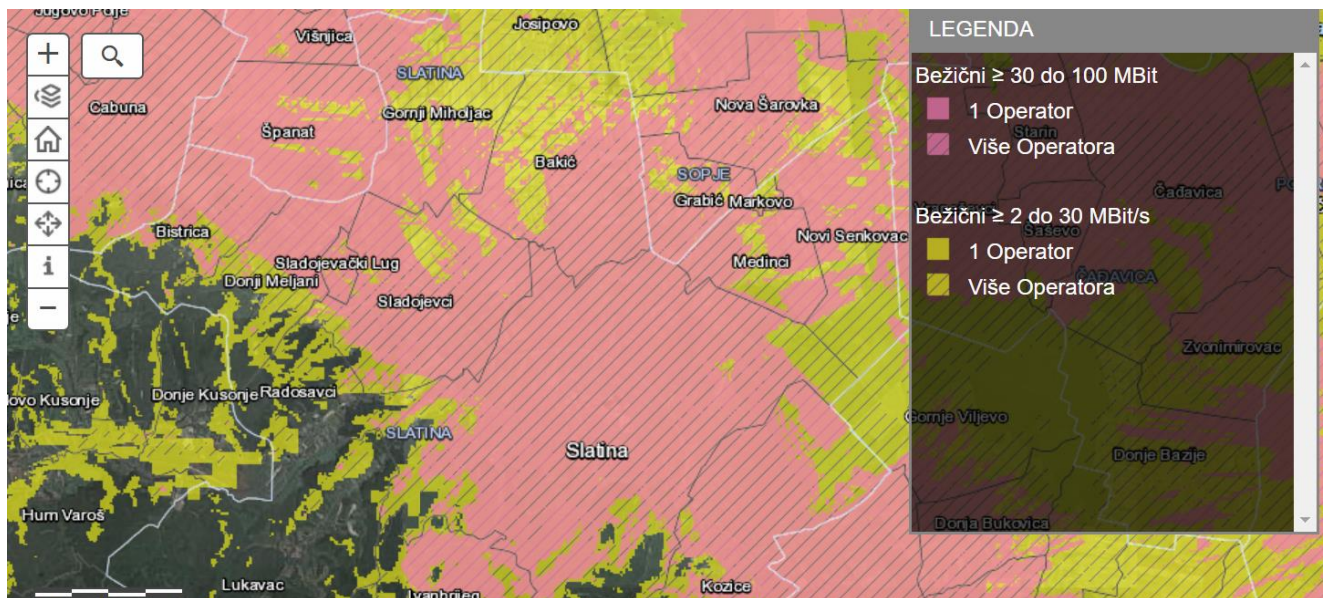
Slika 8: Pokrivenost fiksnim pristupom telekomunikacijskim uslugama u Gradu

Izvor: HAKOM

Prostor Grada potpuno je pokriven signalima mobilne telefonije. Aktualni podaci vodećih teleoperatera u Hrvatskoj ukazuju kako je veći dio Grada pokriven 4G signalom koji nudi velike brzine prijenosa podataka (Slika 9).

Slika 9: Pokrivenost mobilnim telekomunikacijskim signalom u Gradu

Izvor: HAKOM

Sva naselja pokrivena su pristupom internetu brzine do 30 Mbit/s, a određena mjesta u naselju Slatina pristupnim brzinama od 30 do 100 Mbit/s te brzinama većim od 100 Mbit/s.

Na području Grada ne postoji svjetlovodna mreža za širokopojasni pristup Internetu. Na dan 20. srpnja 2019.g. na stranicama HAKOM-a nije bilo objava namjera izgradnje svjetlovodne distribucijske mreže na gradskom području.

Daljnji razvoj distribucijskih mreža za telekomunikacijske usluge, odnosno za brzi i superbrzi pristup Internetu poslovnih i javnih korisnika te kućanstava potrebno je posebno planirati u kontekstu razvojne paradigme "Pametani grad". Brzi i superbrzi širokopojasni pristup Internetu će se u narednim godinama razvijati kao kombinacija pete generacije (5G) mobilne telefonije i razvoja lokalnih svjetlovodnih distribucijskih mreža.

2.8.3 Komunalna infrastruktura

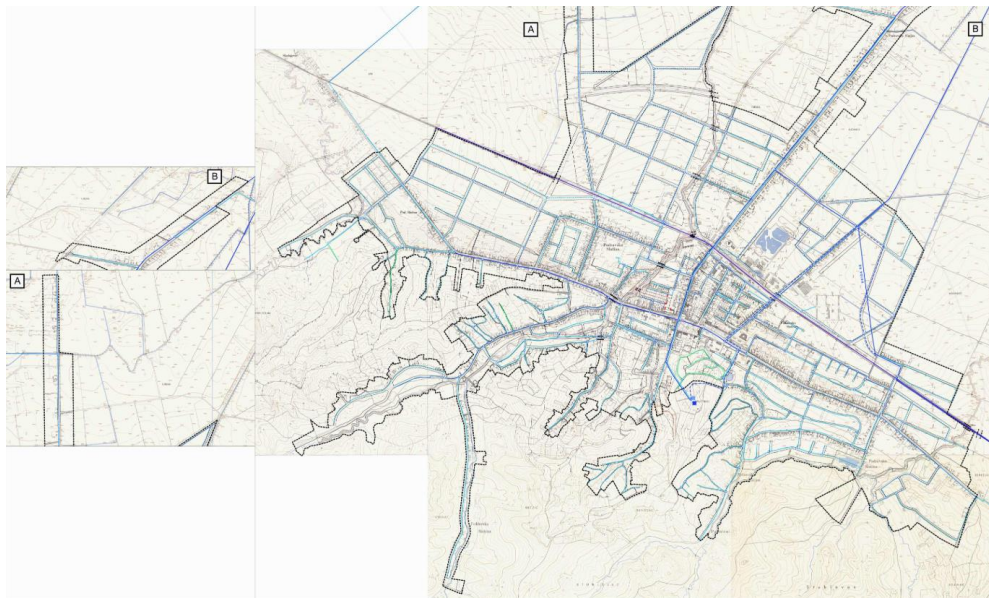
Grad ima relativno razvijenu komunalnu infrastrukturu. Daljnji razvoj i ulaganja su potrebna u području opskrbe vodom, sustava odvodnje te upravljanja otpadom sukladno direktivama Europske unije.

2.8.3.1 Vodoopskrba i odvodnja

Usluge opskrbe vodom i odvodnje pruža komunalno poduzeće Komrad d.o.o. u kojem je Grad jedan od udjelničara. Ostali udjelničari u kapitalu ovog komunalnog poduzeća su općine Voćin, Nova Bukovica, Mikleuš, Sopje, Čađavića i Podravska Moslavina. Poduzeće je u 2018. godini pružalo usluge vodoopskrbe 7.226 korisnika. Distribucijska mreža je razvijena i pokriva oko 90% kućanstava i drugih korisnika koji imaju mogućnost priključka (Slika 10).

Poduzeće opskrbljuje svoje korisnike pitkom vodom iz crpilišta u Medincima. Osim korisnika na području Grada, Komrad vodom opskrbljuje i korisnike u susjednim jedinicama lokalne samouprave u Virovitičko-podravskoj županiji te korisnike u općini Podravka Moslavina u Osječko-baranjskoj županiji.

Slika 10: Vodoopskrbna mreža na području Grada Slatine

Izvor: Prostorni plan Grada Slatine

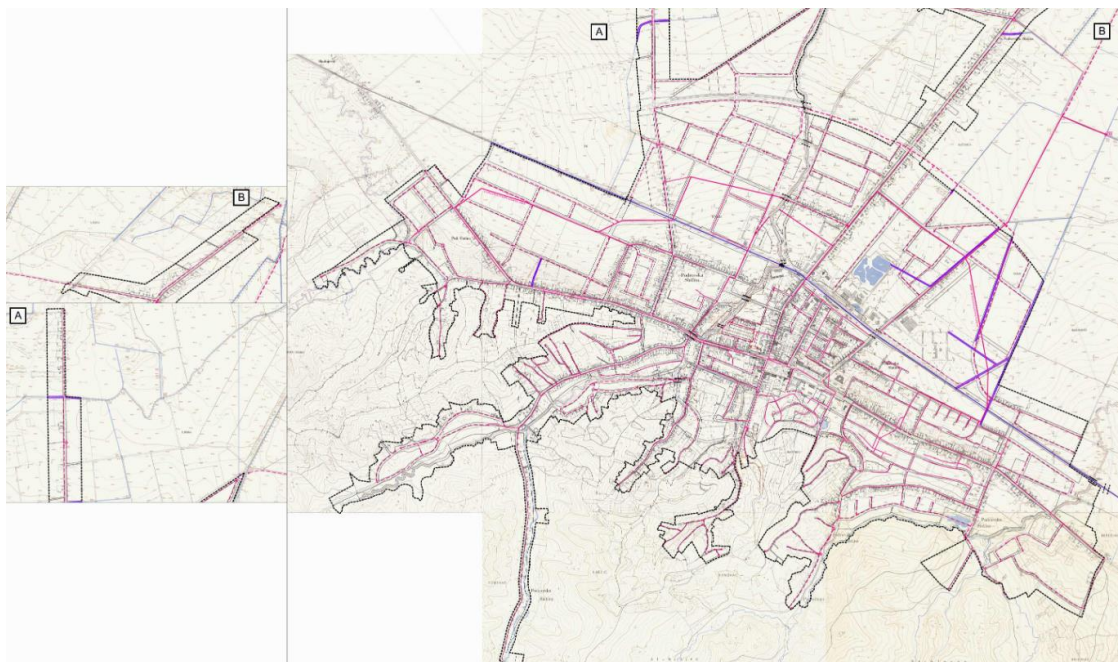
Analiza sadašnjeg stanja vodoopskrbne mreže pokazuje da nisu potrebna značajnija kapitalna ulaganja u ovom strateškom horizontu.

Sustav odvodnje otpadnih voda izgrađen je u naselju Slatina (Slika 11) u kojem je pokriveno oko 70% potencijalnih korisnika. Sustavom odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda nije uspostavljen u ostalim naseljima.

Usluge odvodnje pruža također gradsko komunalno poduzeće Komrad d.o.o. Na postojeću mrežu prikupljanja otpadnih voda je priključeno 3.218 korisnika.

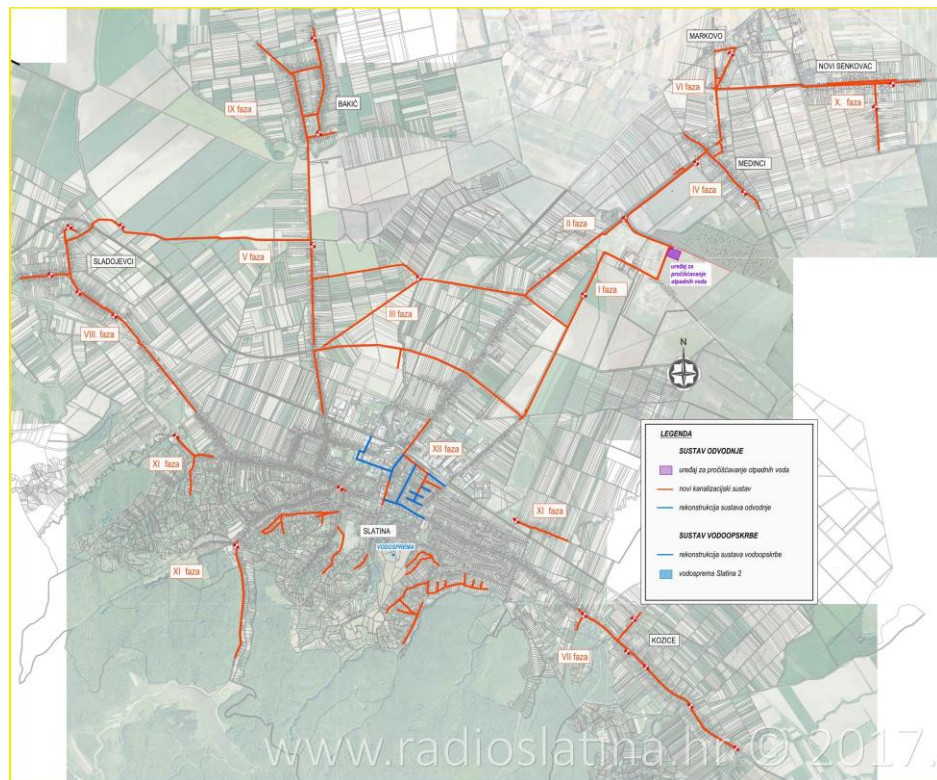
Slika 11: Odvodnja na području Grada Slatine

Izvor: Prostorni plan Grada Slatine

Komrad d.o.o. je u suradnji s Hrvatskim vodama u 2014. godini pokrenuo projekt "Aglomeracija Slatina" (Slika 12) na inicijativu Grada. Projektom se planira riješiti kompletna odvodnja Grada Slatine i prigradskih naselja priključenjem na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda, a projekt uključuje i izgradnju priključne ceste do uređaja za pročišćavanje vode s komunalnim priključcima. Sastavni dio projekta je i rekonstrukcija dijela sekundarne vodovodne mreže u Gradu te gradnja nove vodospreme obujama 1.000 m² na lokaciji pored postojeće vodospreme u Medincima. Novi sustav odvodnje bit će dugačak 44.409 m i imat će 28 precrpnih stanica, a rekonstruirat će se postojeći sustav odvodnje dužine 3.374 m i postojeći sustav vodoopskrbe duljine 4.473 m. Procijenjena vrijednost investicije iznosi oko 185 milijuna kuna uvećana za PDV. Investicija će biti financirana putem Hrvatskih voda od strane strukturnih fondova EU s intenzitetom potpore od 95%.

Slika 12: Aglomeracija Slatina

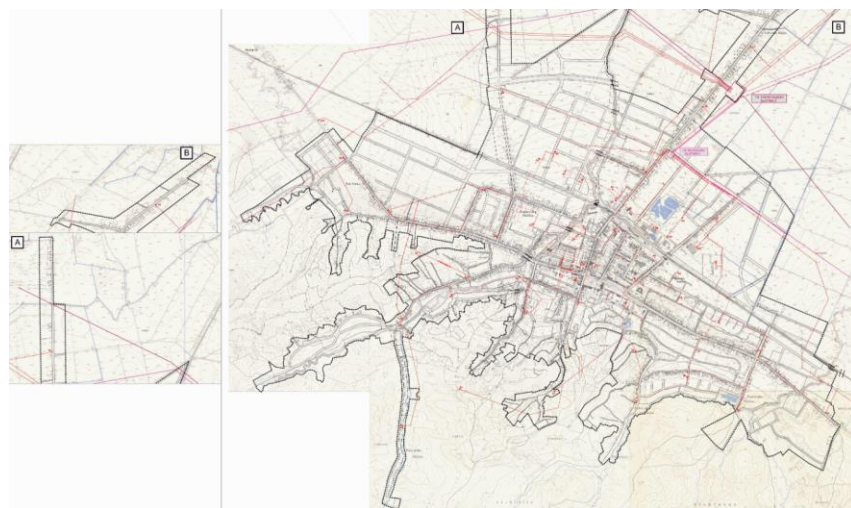

Izvor: Komrad d.o.o.

2.8.3.2 Električna energija

Područje Grada Slatine opskrbljuje se električnom energijom putem glavne napojne točke, odnosno trafostanice TS 110/35/10 (20) kV. Dodatno napajanje se vrši preko trafostanice TS 35/10 (20) kV i dalekovoda DV 35 kV Našice – Slatina. Vlasnik i operater lokalne elektro-distributivne mreže je HEP ODS d.o.o. – Elektra Virovitica.

Slika 13: Elektro-distributivna mreža na području Grada

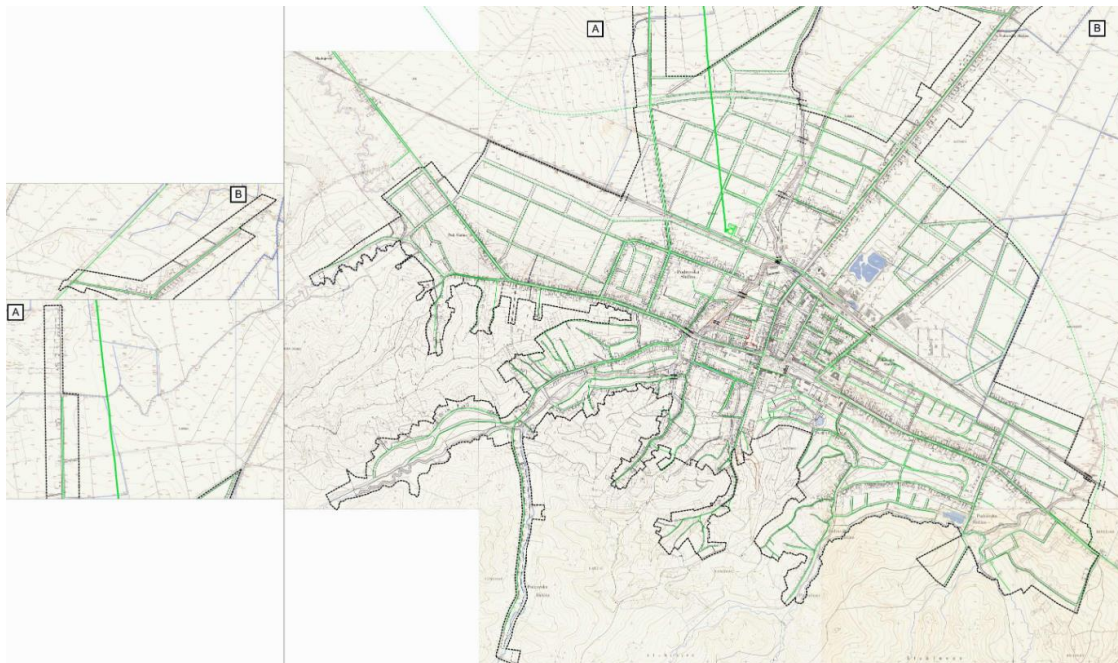
Izvor: Prostorni plan Grada Slatine

2.8.3.3 Plinoopskrba

Područje Grada uključeno je u plinoopskrbni sustav zemnog plina na području Republike Hrvatske. Na području Grada je izgrađeno 112 km lokalne distributivne mreže. Grad se opskrbljuje plinom putem magistralnog plinovoda od Budrovca do Donjeg Miholjca koji prolazi sjeverno od Grada. Vlasnik lokalne distribucijske mreže je poduzeće HEP Plin d.o.o, član HEP Grupe.

Slika 14: Plinoopskrba na području Grada Slatine

Izvor: Prostorni plan Grada Slatine

2.8.3.4 Upravljanje otpadom

Usluge upravljanja komunalnim i industrijskim otpadom pruža gradsko poduzeće Slatina Kom d.o.o. U Tablici 12 prikazane su količine otpada na području Grada. U 2015. godini sakupljeno je ukupno 3.145 tona komunalnog otpada iz kućanstva. Proizvodni otpad nastaje u proizvodnim procesima u industriji i obrtu te se po sastavu i svojstvima razlikuje od komunalnog otpada, a u 2015. godini proizvedeno je ukupno 1.852 tona industrijskog (proizvedenog) otpada.

Tablica 12: Količine otpada na području Grada Slatine (u tonama)

Vrsta otpada	2011	2012	2013	2014	2015
Sakupljeni komunalni otpad (kućanstva)	5.707,676	5.671,461	4.526,937	2.992,756	3.145,102
Proizvedeni otpad	86.457,91	1.853,954	1.426,281	2.009,75	1.851,641

Izvor: Plan gospodarenja otpadom Grada Slatine za razdoblje 2017.-2022. godine / Prilagodba T&MC Group

Otpad se odlaže na odlagalištu "Radosavci". Navedeno odlagalište je u funkciji od 1953. godine. U 2013. godini provedeni su radovi na proširenju odlagališta, a 2014. godine završeni su radovi na izgradnji plohe za reciklažno dvorište. U planu je izgradnja centra za gospodarenje otpadom nakon čije izgradnje će se zatvoriti odlagalište otpada "Radosavci", ali će na odlagalištu otpada ostati reciklažno dvorište. Također je u planu izgradnja

pretovarne stanice i kompostane. Reciklažno dvorište je izgrađeno tijekom 2014. godine te je opremljeno spremnicima za prihvat svih propisanih vrsta otpada. Reciklažno dvorište je namijenjeno korisnicima na gradskom području. Obuhvat stanovnika i ostalih korisnika uslugom organiziranog sakupljanja i odvoza otpada na području Grada Slatine u 2018. godini iznosio je oko 98%.

Kućanstva, poduzetnički i javni sektor u Gradu za sada ne proizvodi značajnije količine otpada. U tom smislu daljnja ulaganja u sustav upravljanja otpadom ne predstavljaju prioritetno područje intervencije.

2.8.3.5 Lokalna mobilnost

U razdoblju intenzivnog razvoja industrijske proizvodnje i urbanizacije Grada tijekom 1970-tih godina odvijala se intenzivna dnevna migracija stanovnika prigradskih naselja. Dnevne migracije su rezultirale snažnom potrebom za razvojem gradskog i prigradskog prijevoza. Nositelj razvoja lokalnog javnog prijevoza je u to vrijeme bilo poduzeće "Transport" sa sjedištem u Slatini, koje je izgradilo središnji autobusni kolodvor i brojna autobusna stajališta u prigradskim naseljima. Ovo je poduzeće koncem 1980-tih preuzeo "Čazmatrans", jedno od najvećih domaćih poduzeća u sektoru prijevoza putnika autobusima. Grad je na taj način izgubio utjecaj na razvoj lokalnog javnog prijevoza koji do danas nije obnovljen.

Izostanak razvoja javnog prijevoza na gradskom području rezultiralo je povećavanjem privatnog prometa iz prigradskih naselja te od rubnih dijelova prema središtu naselja Slatina. Rast lokalnog privatnog prometa povećava potrebu za parkirališnim mjestima u gradskom središtu.

Revitalizacija javnog prijevoza na području Grada je jedan od razvojnih prioriteta ne samo zbog potrebe povezivanja prigradskih naselja sa središnjim naseljem Slatina u kojem su koncentrirane javne usluge i većina radnih mjesta. Razvoj lokalne mobilnosti će također omogućiti iskorištavanje do sada neiskorištenih potencijala ruralnog razvoja u prigradskim naseljima poput Bakića i Gornjeg Miholjca.

2.9 Kulturno – povijesna baština, kultura, sport i turizam

Grad je bogat kulturno-povijesnom i prirodnom baštinom koje do sada nisu dovoljno iskorištene i koje u budućnosti mogu biti temelj ubrzanog socio-ekonomskog razvitka. Sportska tradicija je također bogata. Rukometni sport u povijesti Grada ima posebno mjesto zbog uspjeha lokalnog rukometnog kluba te istaknutih rukometaša koji su igrali značajnu ulogu u razvitku ovog sporta ne samo u Gradu već i daleko šire. Osim ove sportske discipline u Gradu postoji tradicija nogometa, hrvanja, odbojke i košarke. U drugoj polovici prošlog stoljeća se također, u okviru tadašnjeg Srednjoškolskog centra, počeo razvijati i tenis.

2.9.1 Kultura

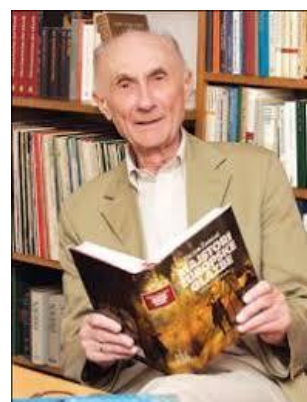
Tijekom sedamdesetih godina prošlog stoljeća u Gradu se počela razvijati snažna glazbena scena, uključujući i gradsko amatersko kazalište. Iz ovakve kulturne tradicije na području Grada proizašlo je nekoliko akademskih slikara i vrhunskih glazbenika. Za kulturu Grada posebnu važnost imaju Milko Kelemen, jedan od najvažnijih svjetskih kompozitora suvremene glazbe, te Viktor Žmegač, književnik, književni teoretičar, povjesničar, muzikolog i germanist, kao i brojni kulturni entuzijasti.

Milko Kelemen u Slatini 29.05.1994.

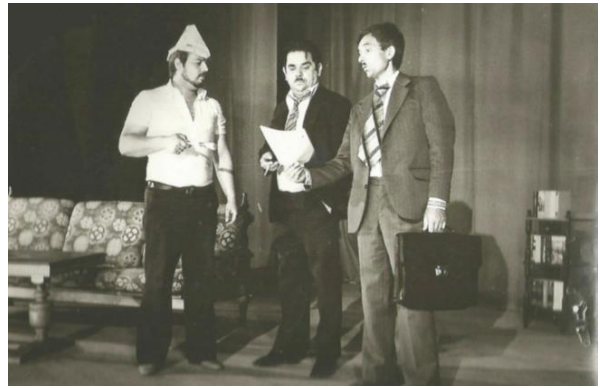
Milko Kelemen je rođen 1924. godine u Slatini. Studirao je glazbu i kompoziciju na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, Parizu i Freiburgu u Njemačkoj. Osnovao je 1961. godine Muzički Biennale u Zagrebu, jedan od najvažnijih festivala suvremene glazbe u Europi. Od 1979. godine je radio u Njemačkoj i SAD-u. Preminuo je 2018. godine u Stuttgartu (Njemačka). Jedan je od najvažnijih svjetskih kompozitora suvremene glazbe. Od 1995. godine se u Gradu održava međunarodni glazbeni festival "Dani Milka Kelemena".

Viktor Žmegač je rođen 1929. godine u Slatini. Studirao je književnost i germanistiku u Zagrebu i Goettingen-u (Njemačka). Istraživao je hrvatsku i njemačku književnost i kulturu. Napisao je preko 20 knjiga na hrvatskom i njemačkom jeziku iz područja teorije književnosti, komparativne književnosti te povijesti hrvatske i njemačke kulture. Redovni je član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, Saske akademije u Leipzigu te Europske akademije u Londonu. Danas živi u Zagrebu.

Viktor Žmegač

Kotarsko amatersko kazalište u Slatini je osnovano 1954. godine. Direktor, intendant i prvi redatelj ove kulturne ustanove je bio Leo Srdoč. Prva premijerna predstava "Dunda Maroja" održana je 29. studenog 1955. godine. Kazalište je tada imalo sedam stalno zaposlenih. Predstave su se izvodile u novoizgrađenoj slatinskoj kino-dvorani koja je tijekom same izgradnje na zahtjev Lea Srdoča prilagođena za kazališne potrebe. Nakon spajanja kotara Slatina s kotarom Virovitica, odlukom tadašnjih političara je slatinsko kazalište prestalo s radom uz opravdanje da je novom kotaru dovoljno profesionalno kazalište u Virovitici. Leo Srdoč je 1974. godine obnovio kazališnu djelatnost u okviru tadašnjeg kulturno-umjetničkog društva te osnivanjem Gradskog amaterskog kazališta. Zahvaljujući entuzijazmu kazališnih amatera i osobno Lea Srdoča, od 1974 – 1991. su, osim brojnih predstava GAK-a, u Slatini gostovale putujuće kazališne grupe poput "Teatra u gostima", pod umjetničkim vodstvom Relje Bašića, te brojni drugi kazališni umjetnici.

*P. Smolčić, L. Srdoč i B. Lopardić u predstavi "Analfabeti" (1978.)
redatelj: Leo Srdoč*

Dvorana za kina i kazališne predstave u Slatini, izgrađena 1955. godine, obnovljena je i suvremeno opremljena 2018. godine. Osim velike dvorane za prikazivanje filmova i održavanje kazališnih predstava, uređena je i manja dvorana za prikazivanje art-filmova. Kino i kazališna dvorana je dio Pučkog otvorenog učilišta u Slatini. Ova dvorana predstavlja potencijal za razvoj kazališta i srodnih kreativnih djelatnosti.

Glazbeno obrazovanje u Slatini postoji od 1994. godine kroz podružnicu Osnovne glazbene škole u Virovitici. Samostalna Osnovna glazbena škola ustanovljena je 2004. godine. Od 2017. godine škola je promijenila ime u Glazbena škola Milka Kelemena. Škola ima 26 stalno zaposlenih i prosječno oko 300 učenika. Osim glazbenog obrazovanja, ova škola nudi plesne radionice i zbrsko pjevanje. Škola ima podružnicu u Gradu Orahovici. U organizaciji ove škole organiziraju se "Dani Milka Kelemena" te različite glazbene smotre.

klasične i zabavne glazbe te drugih kulturnih događaja.

Grad svake godine organizira različite događaje: proljeće - Sajam cvijeća i slastica, ljeto – Sajam obrtnika, jesen – Dani prvog hrvatskog pjenušca, zima – Advent u Slatini i međunarodnu smotra folklor. Grad podržava i tradiciju zbornskog pjevanja Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva "Dika" Slatina, Gradskog pjevačkog društva "Zrinski" i vokalnog sastava "Slavis". Grad također promiče suvremenu i tradicijsku kulturu organizacijom "Street Art Festa, Slatinskih maškara, različitih koncerata

2.9.1.1 Kulturo-povijesna baština

Na području Grada postoji 15 nematerijalnih i materijalnih kulturnih dobara zabilježenih u Registru kulturnih dobara Ministarstva kulture (Tablica 13). Bogata kulturno-povijesna baština do sada nije bila dovoljno vrednovana niti korištena u funkciji ekonomskog razvitka.

Tablica 13: *Popis kulturne baštine na području Grada*

Oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Z-5180	Bakić	Arheološko nalazište "Lipik"	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-371	Gornji Miholjac	Crkva sv. Trojice	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-5564	Gornji Miholjac	Žitnica	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-2897	Medinci	Arheološki lokalitet Turski grad	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6681	Sladojevci	Arheološka zona Hrušćik – Brodišće	Nepokretno kulturno dobro – kulturno-povijesna cjelina
Z-6740	Sladojevci	Arheološko nalazište Lipa	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6739	Sladojevci	Arheološko nalazište Lug	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-378	Sladojevci	Crkva sv. Barbare	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-6540	Slatina	Arheološka zona Veliko polje - Potočani	Nepokretno kulturno dobro – kulturno-povijesna cjelina
Z-6523	Slatina	Arheološka zona Veliko polje – Trnovača - Berezine	Nepokretno kulturno dobro – kulturno-povijesna cjelina
Z-6541	Slatina	Arheološko nalazište Bobovište	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-4542	Slatina	Crkva sv. Josipa	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Z-3611	Slatina	Tradicijski krznarski obrt Vlatka Gribla	Nematerijalno kulturno dobro
Z-3612	Slatina	Tradicijski užarski obrt Antuna Kneza	Nematerijalno kulturno dobro
Z-4291	Slatina	Zavičajni muzej Slatina – muzejska građa	Pokretno kulturno dobro – muzejska građa

Izvor: Ministarstvo kulture – Registar kulturnih dobara

Osim materijalne i nematerijalne kulturno-povijesne baštine, na području Grada postoji i važna prirodna kulturna dobra (Tablica 14) te neregistrirana povijesna baština, poput vinogradarske tradicije i tradicionalnih obrta, te vrlo očuvana prirodna baština.

Tablica 14: *Popis ostale prirodne baštine na području Grada*

Oznaka dobra	Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
-	Slatina	Mamutovac (Sequoia)	Nepokretno kulturno dobro
-	Slatina	Park Slatina	Nepokretno kulturno dobro

Izvor: *Grad Slatina*

Na popisu registrirane kulturne baštine na području Grada nalaze se tri sakralna objekta - crkve. Pravoslavna crkva Svete Trojice u Gornjem Miholjcu predstavlja sakralnu graditeljsku baštinu. Sagrađena je 1793. godine u stilu kasnog baroka. Rimokatolička crkva Svete Barbare u Sladojevcima je sagrađena na prijelazu iz 18. u 19.st. te pripada kasnom baroku. Župna crkva Svetog Josipa u Slatini (slika lijevo) sagrađena je 1911. godine u neogotičkom stilu prema nacrtima arhitekta Vilima Rauschera. Graditelj je bio Ante Slaviček, građevinski poduzetnik iz Osijeka.

Graditelj je bio Ante Slaviček, građevinski poduzetnik iz Osijeka.

Iako nije na popisu registrirane kulturne baštine, evangelička crkva u naselju Slatina također je vrijedna materijalna baština sakralne arhitekture. Crkva je izgrađena 1897. godine na inicijativu predsjednika crkvenog odbora gospodina Hanselmann-a. Projektant je bio Hermann Borchard. Crkva je izgrađena u neogotičkom stilu od crvene opeke.

Od 15 kulturnih dobara na području Grada Slatine, osam pripada kategoriji arheološke baštine. Arheološka zona Hrušćik - Brodišće kod Sladojevaca je izvor arheoloških podataka o prapovijesnom, antičkom i srednjovjekovnom životu na prostoru Slatine. Arheološka zona Veliko polje - Potočani čuva dragocjene arheološke ostatke iz razdoblja – prapovijesti, antike i srednjeg vijeka. Na području arheološke zone Veliko polje – Trnovača - Berezine dokumentirani su arheološki ostaci naselja i groblja iz kasnog brončanog doba, starijeg željeznog doba, mlađeg željeznog doba te ostaci manjeg srednjovjekovnog naselja iz 10. - 12. stoljeća.

Na arheološkom nalazištu Bobovište otkriveni su arheološki ostaci naselja iz kasnog brončanog doba i tragovi naselja iz kasnog srednjeg vijeka. Arheološko nalazište Lipa ima nalaze koji svjedoče o postojanju manjeg srednjovjekovnog naselja. Arheološko nalazište Lug je izvor podataka o antičkoj kulturi, njezinim regionalnim i lokalnim manifestacijama. Arheološki lokalitet Turski grad kod Medinaca upućuje na ostatke jednog od srednjovjekovnih gradišta, a geografski položaj lokaliteta odgovara položajima koji su uobičajeni za keltske gradine. Na prostoru lokaliteta napravljena su dva umjetno povišena zemljana plata i šanac koji teče između i okolo njih što potvrđuje da se zaista radi o određenoj vrsti građevine. Prema kazivanju starijih mještana Medinaca i Novog Senkovca, navedeni platoi sa šancima su još početkom prošlog stoljeća služili kao postaje za odmor i okrjepu, u vrijeme kada je čitavo područje bilo bogato šumama hrasta lužnjaka, a debla su na određite transportirali konji s kolima.

Objekt stara "Žitnica" u Gornjem Miholjcu je zaštićeno kulturno dobro. Izgrađena je u stilu neogotike u prvoj polovici 19. stoljeća za potrebe skladištenja poljoprivrednih proizvoda kao dio poljoprivrednog dobra Pustara Višnjica. Prvi put se spominje 1846. godine u dokumentu u kojem grofovska obitelj Pejačević imanje u Višnjici prodaju njemačkoj kneževskoj obitelji Schaumburg - Lippe. Početkom 20. stoljeća imanje

Višnjicu preuzima grofovska obitelj Drašković i pretvara u jedno od najbogatijih i najrazvijenijih dobara u ovom dijelu Slavonije. U drugoj polovini 20. stoljeća imanje je pod upravom Industrijsko-poljoprivrednog kombinata Osijek. Danas je "Žitnica" u vlasništvu Grada.

2.9.2 *Prirodna baština*

Grad Slatina je bogat prirodnim ljepotama iz kojih su se razvile i brojne turističke ponude. Jedno od najprepoznatljivijih simbola zasigurno je drvo golemi mamutovac (latinski: *Sequoiadendron giganteum*). U Slatinu su ovo drvo, jedno od rijetkih u Europi, donijela i zasadila 1807. godine plemićka obitelj Schaumburg - Lippe. Od tada do danas je *Sequoia* dosegla visinu od 63 metra i opseg od gotovo 6 metara. Republički zavod za zaštitu prirode ju je 1967. zaštitio radi posebnosti. Danas predstavlja spomenik prirode te se nalazi u Upisniku zaštićenih prirodnih vrijednosti Republike Hrvatske. Mamutovac se nalazi u Parku Slatina koji također spada pod zaštićeno područje, a u parku je prisutno još nekoliko vrsta zaštićenih biljnih sorti koje su u velikom riziku od izumiranja.

2.9.3 *Tradicijski obrti*

Slatina ima dugu i bogatu obrtničku tradiciju. Na žalost, tradicionalni obrti su pod pritiskom industrijalizacije postupno nestajali. Danas je preostalo samo nekoliko obrtnika, poput krznarskog obrta Vlatka Gribla, užarskog obrta Antuna Kneza i obrta Krešimira Marića za proizvodnju i servis tambura, tradicionalnih slavonskih glazbala.

Krznarski obrt Gribl i užarski obrt Knez su uvedeni kao zaštićena nematerijalna kulturna baština u Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

2.9.4 Zaštićena muzejska građa

Zaštićenu muzejsku građu Zavičajnog muzeja Slatina čini Etnografska zbirka, Školska zbirka, Zbirka fotografija, Zbirka razglednica, Arheološka zbirka i Zbirka Kelemen. Etnografska zbirka obuhvaća proizvode seljačkog stanovništva ili njihove uporabne predmete s kraja 19. i prve polovice 20. stoljeća. Školska zbirka predstavlja autentičan izvor građe i podatak o slatinskim školama te pokazuje njihov rast i razvoj. Zbirka fotografija neizostavna je stepenica u proučavanju slatinske prošlosti, koja pokazuje mijenjanje grada i ljudi, njihove navike, razlike i sličnosti između gradskog života, njihovoga stanovanja, odijevanja, i seoskog načina života. Arheološka zbirka čuva predmete koji pripadaju vremenskome razdoblju od prapovijesti do kasnoga srednjeg vijeka. Okosnicu Zbirke Kelemen čine predmeti uglednoga glazbenika, svjetski poznatoga skladatelja i rođenoga Slatinčanina Milka Kelemena. Danas najveći dio Zbirke čine predmeti koji su tijekom 2012. i 2013. godine supružnici Kelemen donirali Gradu Slatini, a Grad predao Zavičajnom muzeju Slatina na čuvanje, obradu i prezentaciju.

2.9.5 Turizam

Tablica 15: Smještajni objekti na području Grada Slatine

Naziv objekta	Vrsta objekta	Kategorija	Broj smještajnih jedinica	Broj kreveta	Broj pomoćnih ležajeva
Bussiness club	Sobe za iznajmljivanje	3*	15	15	0
Apartman Ana 2	Apartman	3*	1	2	0
Apartman Ana	Apartman	3*	3	4	0
Obiteljska kuća Repić	Objekti u domaćinstvu	3* / 2*	3	6	2
Jošavac d.o.o.	Soba za iznajmljivanje	3*	6	12	0
Ugostiteljstva Repić	Soba za iznajmljivanje	3*	5	10	5
Lovački dom Fazanerija Kozice	Lovački dom	nema kategorizacije	8	16	0
Pinta	Soba za iznajmljivanje	3*	4	8	0
Kuća za odmor Jošavac	Kuća za odmor	4*	4	8	0
UKUPNO:			49	81	

Izvor: TZ Grada Slatine / Prilagodba T&MC Group

Ako usporedimo turističke aktivnosti na području Grada i razvoj turizma u ostalim lokalnim jedinicama u Slavoniji, Baranji i Zapadnom Srijemu, možemo vidjeti nedostatak smještajnih kapaciteta i turističke infrastrukture.

Na području Grada je registrirano devet objekata za pružanje usluga smještaja s ukupno 49 smještajnih jedinica – soba, kategoriziranih s dvije i tri zvjezdice (Tablica 15). Grad dakle ne može prihvatiti veći broj turista, posebno ne turističke grupe. Prema podacima Turističke zajednice u 2018. godini zabilježeno je ukupno 1.546 dolaska i 6.212 noćenja na području Grada. Broj dolazaka i noćenja se povećava iz godine u godinu (Tablica 16).

Tablica 16: Broj dolaska/noćenja na području Grada

	2014	2015	2016	2017	2018
Domaći turisti	290	135	251	457	888
Strani turisti	377	417	583	483	574
Broj dolaska - ukupno	667	552	384	940	1.546
Domaći turisti	960	249	717	1.950	2.824
Strani turisti	1.035	1.076	2.373	1.609	2.793
Broj noćenja - ukupno	1.995	1.325	3.090	3.559	6.212

Izvor: TZ Grada Slatine / DZS

U Tablici 17 prikazana je struktura turista koji posjećuju Grad u odnosu na zemlje iz kojih dolaze. Prevladavaju domaći turisti udjelom noćenja od 53,22%. Također veliki broj turista dolazi iz Srbije, Italije, Austrije i Njemačke.

Tablica 17: Top 10 država po broju noćenja

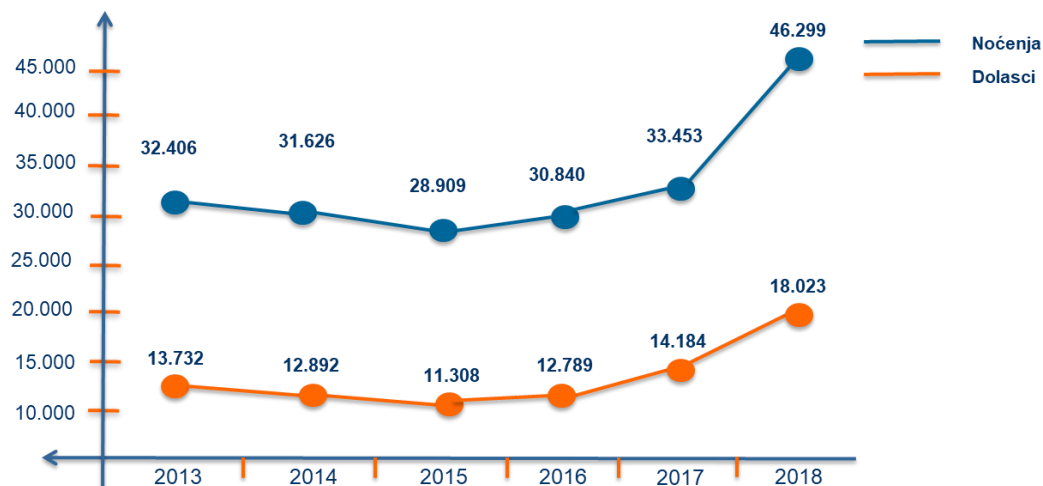
Država	Dolasci	Noćenja	Broj turista	Udio dolaska	Udio noćenja
Hrvatska	955	3.306	955	61,81%	53,22%
Srbija	126	983	126	8,16%	15,82%
Italija	156	527	156	10,10%	8,48%
Austrija	126	365	126	8,16%	5,88%
Njemačka	34	205	34	2,20%	3,30%
Ujedinjeno Kraljevstvo	33	170	33	2,14%	2,74%
Indija	3	89	3	0,19%	1,43%
Slovačka	2	82	2	0,13%	1,32%
Poljska	10	67	10	0,65%	1,08%
Slovenija	31	62	31	2,01%	1,00%

Izvor: TZ Grada Slatine

Trend povećavanja broja dolazaka i noćenja turista u Gradu prati opći trend povećavanja turističkog prometa u kontinentalnoj Hrvatskoj. Na području cijele Virovitičko-podravске županije zabilježen je trend rasta broja dolaska i noćenja turista od 2015. godine. Broj noćenja na razini županije u 2018. godini zabilježeno je veći za 42,9% u odnosu na 2013. godinu. U narednim godinama se očekuje daljnji rast broja dolaska i noćenja s obzirom na velike potencijale za razvoj turizma koje nudi područje županije.

Slika 15: Broj dolaska i noćenja na području Virovitičko-podravске županije

Izvor: DZS / Prilagodba T&MC Group

U Tablici 18 prikazani su kapaciteti i noćenja turista u 2017. godini za izabrane županije. Usporedni podaci o smještajnim kapacitetima i noćenjima turista pokazuju da Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska županija imaju značajno razvijenije smještajne kapacitete i bilježe veći broj turističkih noćenja u odnosu na županije u središnjoj i podravskoj Hrvatskoj. Sektor turizma u Virovitičko-podravskoj županiji, unatoč prirodnim i drugim atrakcijskim potencijalima nije dovoljno razvijen te je nužna intervencija u ovom području.

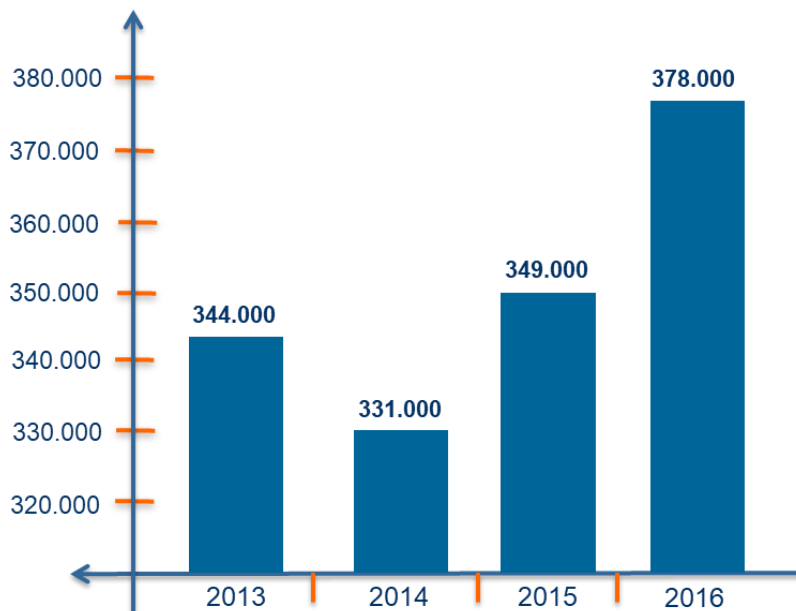
Tablica 18: Kapaciteti i noćenja turista u 2017. godini – izabrane županije

Županija	Broj postelja	Postelje u hotelima	Hoteli %	Broj noćenja
Bjelovarsko-bilogorska	843	218	26%	70.000
Sisačko-moslavačka	1.141	217	19%	90.000
Koprivničko-križevačka	676	357	53%	39.000
Virovitičko-podravska	705	141	20%	33.000
Požeško-slavonska	596	0	0%	31.000
Brodsko-posavska	1.093	299	27%	51.000
Vukovarsko-srijemska	1.872	698	37%	138.000
Osječko-baranjska	2.511	951	38%	178.000

Izvor: Ministarstvo turizma RH – Turizam u brojkama

Prema podacima Instituta za turizam, na području Slavonije zabilježen je trend rasta broja noćenja od 2014. godine. Broj noćenja u 2016. godini iznosio je 378.000 što je rast od 14,2% u odnosu na 2014. godinu.

Slika 16: Broj noćenja na području Slavonije

Izvor: Institut za turizam – Hrvatski turizam u brojkama (4/2016)

2.9.6 Sport

Na području Grada djeluje oko 50 sportskih udruga. Od najznačajnijih sportskih klubova, potrebno je spomenuti klub NK "Slatina" kao najstariji sportski klub na području Grada. Klub je tijekom svoje povijesti djelovao uz kratke prekide, a među najuspješnije rezultate potrebno je spomenuti plasman i dugogodišnje natjecanje u III. hrvatskoj nogometnoj ligi. Osim navedenog, značajnu ulogu u promociji Grada ima i muški rukometni klub RK "Slatina" osnovan 1954. godine. U 59 godina rada i djelovanja ostvario je niz značajnih rezultata, a posebno je potrebno spomenuti plasman u II. saveznu rukometnu ligu 1976. godine. Od ostalih klubova, potrebno je spomenuti prvoligaški hrvački klub "Slatina" koji je osnovan 1972. godine.

Područje Grada predstavlja veliki potencijal za razvoj sporta, a najveći nedostatak sastoji se u nedostatku sportske infrastrukture te lošem stanju postojeće. Na prostoru Grada izgrađen je novi nogometni stadion koji pruža kvalitetne uvjete nogometnom klubu Slatina i školi nogometa Slatina. Prirodna baština na području Grada predstavlja veliki potencijal za sportske aktivnosti. Biciklističke staze Grada i okolice nude mogućnost bicikliranja te otkrivanja prirodnih ljepota okolice. Od 2002. godine na području Grada djeluje Biciklistički klub Slatina koji danas okuplja članove različitih dobnih skupina. Osim navedenog, obronci Papuka predstavljaju veliku priliku za razvoj planinarstva te uživanje u očuvanoj prirodi. Danas na području Grada Slatine djeluju dva konjička kluba: KK Slavonac i KK Papuk, a na 15 km udaljenom imanju Višnjica nalazi se i ergela konja. Posjetitelja se imanju mogu upoznati s osnovama jahanja ili uživati u društvu životinja. Na području Grada Slatine također je potrebno spomenuti i dugogodišnju tradiciju lova što je rezultiralo sve većim brojem uređenih lovišta, a trenutno postoji pet lovišta kojima gospodari pet lovnih udruga. Sportski ribolov na prostoru Grada odvija se na umjetnim ribolovnim vodama: jezeru Javorica, Bajeru i Bakiću, a u širem području, i na rijeci Dravi. Na području Grada djeluje nekoliko sportsko-ribolovnih udruga, a neke od poznatih su: ŠRU Klen, ŠRU Smuč i ŠRU Šaran Bakić.

2.10 Financijski položaj Grada

Analiza proračuna i financijskog položaja Grada u protekle tri godine pokazuje snažan rast ukupnih prihoda (Tablica 19). Izvorni prihodi ostvaruju ubrzani rast u 2018. i 2019. godini kao rezultat fiskalnih reformi te transfera iz fonda fiskalnog izravnjanja na razini središnje Države prema proračunu Grada. Za razliku od ostalih transfera, ovaj prihod se smatra izvornim prihodom proračuna Grada. Korištenje sredstava fiskalnog izravnjanja nije ograničeno i predstavlja diskrecijsko pravo odlučivanja gradskih samoupravnih tijela. Za 2019. godinu je planiran snažan rast pozicije transfera (pomoći) prema gradskom proračunu temeljem povlačenja novca iz EU fondova. Najveći udio u rashodima u 2019. godini odnosi se na rashode za zaposlene te materijalne rashode. Rashodi investicija (nabave nefinancijske imovine) se za 2019. godinu planiraju u iznosu od 69,6 milijuna kuna. Gradski proračun je 2018. godine ostvario proračunski višak u iznosu od 7,0 milijuna kuna. Ovim proračunskim viškom je osnažen financijski položaj Grada i povećana mogućnost ulaganja u razvojne projekte u kojima je potrebno osigurati vlastito učešće.

Tablica 19: Proračun Grada Slatine

	2017	2018	2019
RAČUN PRIHODA I RASHODA			
Prihodi poslovanja	32.037.984	45.184.444	113.007.123
Prihodi od poreza	11.099.497	30.054.418	45.885.860
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	12.301.359	6.873.325	53.636.195
Prihodi od imovine	1.871.384	1.013.243	1.293.169
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	6.714.412	7.212.255	10.797.149
Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	30.000	2.000	1.374.880
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	21.332	29.203	19.870
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	521.063	557.569	2.937.280
Rashodi poslovanja	27.085.486	30.240.531	45.881.244
Rashodi za zaposlene	5.072.022	5.768.220	15.393.195
Materijalni rashodi	10.452.084	10.015.510	19.635.757
Financijski rashodi	895.614	416.536	403.556
Subvencije	180.957	204.406	1.205.000
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	7.290.956	8.757.423	615.000
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	869.425	1.265.368	2.457.072
Ostali rashodi	2.324.428	3.813.068	6.171.664
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	4.196.180	7.209.340	69.592.776
RAČUN ZADUŽIVANJA / FINANCIRANJA			
Primici od financijske imovine i zaduživanja	-	-	-
Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	2.149.999	1.250.000	1.298.000
VIŠAK / MANJAK	-872.618	7.042.142	-

Izvor: Grad Slatina – Proračun / Prilagodba T&MC Group

Analiza bilance stanja imovine i obveza na dan 31.12.2018. godine pokazuje da Grad financira gotovo isključivo iz vlastitih izvora koji u ukupnim izvorima imaju učešće od 92,8% (Tablica 20). Zaduženost Grada je vrlo niska. Obveze prema financijskim institucijama je na dan 31.12.2018. iznosila 5,3 milijuna kuna. Grad je dugotrajne vlastite izvore (kapital Grada) uložio u materijalnu imovinu (64,8%) i udjele u gradskim poduzećima (21,4%). Na kraju 2018. godine Grad je imao značajne rezerve gotovine – 10,4 milijuna kuna.

Analiza financija ukazuje na vrlo stabilan financijski položaj Grada kao jedinice lokalne samouprave i relativno visoke kapacitete financiranja razvojnih projekata.

Tablica 20: *Bilanca Grada Slatine za 2018. godinu*

	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (3/2)
IMOVINA	181.105.609	182.592.750	100,8
Nefinancijska imovina	113.451.666	118.113.055	104,1
Neproizvedena dugotrajna imovina	21.120.395	24.556.587	116,3
Proizvedena dugotrajna imovina	89.612.824	90.032.413	100,5
Dugotrajna nefinancijska imovina u pripremi	2.718.447	3.524.055	129,6
Financijska imovina	67.653.943	64.479.695	95,3
Novac u banci i blagajni	1.858.726	10.418.522	560,5
Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih te za više plaćene poreze i ostalo	2.038.493	2.064.899	101,3
Potraživanja za dane zajmove	-	-	-
Dionice i udjeli u glavnici	39.595.573	39.832.954	100,6
Potraživanja za prihode poslovanja	18.978.995	7.476.107	39,4
Potraživanja od prodaje nefinancijske imovine	4.695.686	4.181.924	89,1
Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda	486.470	505.289	103,9
OBVEZE I VLASTITI IZVORI	181.105.609	182.592.750	100,8
Obveze	12.724.804	13.154.522	103,4
Obveze za rashode poslovanja	4.798.732	5.291.067	110,3
Obveze za nabavu nefinancijske imovine	1.363.572	2.550.955	187,1
Obveze za kredite i zajmove	6.562.500	5.312.500	81,0
Vlastiti izvori	168.380.806	169.438.228	100,6
Vlastiti izvori i ispravak vlastitih izvora	148.471.488	154.617.685	104,1
Višak prihoda	8.859.454	6.041.861	68,2
Manjak prihoda	12.624.817	2.879.349	22,8
Obračunati prihodi poslovanja	18.978.995	8.534.260	45,0
Obračunati prihodi od prodaje nefinancijske imovine	4.695.686	3.123.771	66,5

Izvor: Grad Slatina – Financijski izvještaj / Prilagodba T&MC Group

2.11 Obrazovanje i socijalna infrastruktura

2.11.1 Obrazovanje

Na području Grada Slatine djeluju dvije osnovne škole. Početkom 2017./2018. godine ukupno je bilo zaposleno 99 učitelja u 58 razrednih odjela, a 1.042 učenika pohađalo je osnovnu školu.

Tablica 21: Osnovne škole, razredni odjeli, učenici i učitelji, početak školske godine 2017./2018.

Škole	Razredni odjeli	Učitelji	Učenici		
			Ukupno	I. – IV. razred	V. – VIII. razred
2	58	99	1.042	508	534

Izvor: Državni zavod za statistiku / Prilagodba T&MC Group

S obzirom na broj učenika kroz duže vremensko razdoblje, u Gradu je zabilježen pad broja učenika u osnovnim školama. Broj učenika početkom 2017./2018. godine iznosio je 1.042 što je 14% manje u odnosu na početak školske godine 2012./2013. kada je broj učenika iznosio 1.210.

Tablica 22: Broj učenika u osnovnim školama u Gradu (početak školske godine)

	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18
Slatina	1.210	1.176	1.141	1.087	1.075	1.042

Izvor: Državni zavod za statistiku / Prilagodba T&MC Group

Na području Grada djeluju dva vrtića za predškolski odgoj koja imaju dovoljan kapacitet primiti svu zainteresiranu djecu Grada. Dječji vrtić "Zeko" organiziran je u dva programa: primarni i predškolski. U sklopu vrtića su i razni programi poput informatičke igraonice, ritmičke igraonice ili učenja stranog jezika. Drugi vrtić "Suncokret" privatno je osnovan 2007. godine, a sastoji se od dvije odgojne grupe u dobi od 3 do 7 godina. Početkom pedagoške godine 2017./2018., zabilježeno je ukupno 328 upisane djece za koje se brine 19 odgojitelja i učitelja. Osim navedenog, u dječjim vrtićima je zaposleno pet zdravstvenih djelatnika.

Tablica 23: Dječji vrtići i druge pravne osobe, djeca i zaposleni, početak pedagoške godine 2017./2018.

Dječji vrtići i druge pravne osobe	Djeca				Zaposleni		
	Ukupno	do 3. godine	3 - 5	5 i više godina	Ukupno	Odgojitelji i učitelji	Zdravstveno osoblje
2	328	27	75	226	34	19	5

Izvor: Državni zavod za statistiku / Prilagodba T&MC Group

OŠ Josipa Kozarca djeluje u Gradu Slatini te ima osmorazrednu školu i četiri četverorazredne područne škole u naseljima Donjim Meljanima, Kozicama, Novom Senkovcu i Sladojevcima. Školske godine 2018./2019. školu je pohađalo ukupno 531 učenika raspoređenih u 30 razredna odjela. U školi je zaposleno ukupno 66 djelatnika: ravnateljica, 18 učitelja razredne nastave, 23 učitelja predmetne nastave, 3 stručne suradnice i 17 ostalih djelatnika.

OŠ Eugena Kumičića osnovana je 1945. godine pod nazivom Narodna škola Podravska Slatina te također djeluje u Slatini te ima svoju osmorazrednu školu i pet područnih četverorazrednih škola u naseljima Bakidu, Gornjem Miholjcu, Josipovu te Novakima i Vaškoj. Ovu školu pohađa 563 učenika u 34 odjela, s ukupno 75 djelatnika. Nastava u matičnoj školi organizirana je u jednoj smjeni za učenike predmetne nastave, a za učenike razredne nastave u dvije smjene.

Srednja škola Marka Marulića jedina je srednjoškolska ustanova na slatinskom području sa četverogodišnjim programima. Srednja škola nudi program opće gimnazije i ekonomije te obrazovanje za poljoprivredne tehničare i agroturističke tehničare. U školskoj 2018./2019. godini školu je pohađalo ukupno 433 učenika, a škola trenutno provodi eksperimentalni kurikulum Škola za život.

Industrijsko-obrtnička škola Slatina smještena je na prostoru bivše vojarnje. To je trogodišnja škola za stjecanje srednje stručne spreme u području ekonomije, trgovine i poslovne administracije, turizma i ugostiteljstva, strojarstva, brodogradnje i metalurgije, šumarstva, prerade i obrade drva, tekstila i kože, osobnih usluga, usluga zaštite i drugih usluga, poljoprivrede, prehrane i veterine, elektrotehnike i računalstva. Radi nedostatka prostora praktična nastava se održava u sklopu SŠ Marka Marulića što otežava obrazovanje. Škola ima ukupno 19 odjela. Problem škole je i manjak interesa i nemogućnost obavljanja prakse.

2.11.2 Udruge

Prema podacima Ministarstva uprave na području Grada je registrirano ukupno 139 udruga (Tablica 24).

Tablica 24: Vrste udruga na području Grada

Vrsta udruge	Broj udruga
Sportske udruge	52
Kulturne udruge	23
Vatrogasne udruge	8
Lovačke udruge	4
Planinarske udruge	1
Udruge iz Domovinskog rata	9
Udruge socijalne skrbi	15
Ostale udruge	27

Izvor: Ministarstvo uprave - Registar udruga

2.12 Usporedna analiza: Slatina i izabrani gradovi u Dunavskoj regiji EU

Smanjivanje jaza u razvijenosti u odnosu na usporedive jedinice lokalne samouprave u regiji srednje Europe, posebno europsko Dunavskoj makro-regiji te povećavanje kvalitete života u Gradu koji će biti rezultat ubrzanog ekonomskog razvitka najvažniji su ciljevi koji su postavljeni ovim strateškim dokumentom za razdoblje do 2027.g. Empirijski podaci iz razdoblja od 2004. godine do danas ukazuju na činjenicu kako su se jedinice lokalne samouprave i gospodarski subjekti nastanjenim na njihovom području u zemljama srednje Europe u velikoj mjeri koristili strukturnim i investicijskim fondovima EU za financiranje svojih razvojnih projekata. Europskim fondovima se nisu koristile samo lokalne jedinice iz tranzicijskih zemalja koje su 2004. godine postale punopravne članice EU, već i jedinice lokalne samouprave u razvijenim zemljama poput Austrije.

Jedinice lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj sve se više oslanjaju na financiranje iz strukturnih fondova EU. Pretpostavka je da će se korištenje europskih fondova za poticanje regionalnog i ruralnog razvoja u Republici Hrvatskoj intenzivirati u novom financijskom razdoblju od 2021-2027. godine. Cilj europskih kohezijskih politika je upravo približavanje razine razvijenosti lokalnih zajednica u europskim regijama kao što je to Dunavska makro-regija, odnosno hrvatskih NUTS regija (francuski: *NUTS - Nomenclature des unités territoriales statistiques* - Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku). Jedinice lokalne samouprave i skupine jedinica lokalne samouprave preuzimaju na taj način odgovornost za vlastiti razvoj uz podršku nacionalnih i europskih razvojnih politika.

U tom smislu je provedena usporedna analiza glavnih ekonomskih pokazatelja u izabranim gradovima europske Dunavske makro-regije i aktualnih ekonomskih pokazatelja Grada koji ukazuju na dosegnutu razinu socio-ekonomskog razvitka. Za potrebe usporedne analize su izabrani gradovi Murska Sobota, regionalnog centra slovenske pokrajine Prekomurje, Leibnitz iz austrijske pokrajine Štajerska te Galanta iz južne Slovačke (Slika 17).

Slika 17: Usporedni pokazatelji ekonomske razvijenosti Grada

Slatina (HR)	Murska Sobota (SLO)	Galanta (SK)	Leibnitz (A)
Broj stanovnika: 13.686 (2011)	Broj stanovnika: 19.346 (2011)	Broj stanovnika: 15.004 (2012)	Broj stanovnika: 7.862 (2012)
BDP / stanovniku: EUR 6.450 (2018)	BDP / stanovniku: EUR 13.232 (2018)	BDP / stanovniku: EUR 16.940 (2018)	BDP / stanovniku: EUR 34.550 (2018)
Index EU 28 = 100 28%	Index EU 28 = 100 59%	Index EU 28 = 100 72%	Index EU 28 = 100 154%
Index HR = 100 64%	Index SLO = 100 67%	Index SK = 100 81%	Index A = 100 89%
Broj zaposlenih: 3.679 (2019)	Broj zaposlenih: 11.413 (2/2019)	Broj zaposlenih: 8.857 (2012)	Broj zaposlenih: 4.103 (2018)
Broj nezaposlenih: 1.275 (6/2019)	Broj nezaposlenih: 1.673 (2/2019)	Broj nezaposlenih: 300 (12/2012)	Broj nezaposlenih: 106 (12/2018)
Izvorni prihodi: € 5,2 mil. (2018)	Izvorni prihodi: € 23,3 mil. (2018)	Izvorni prihodi: € 10,7 mil. (2018)	Izvorni prihodi: € 26,5 mil. (2018)
Izvorni prihodi po stanovniku: € 379 (2018)	Izvorni prihodi po stanovniku € 1.204 mil. (2018)	Izvorni prihodi po stanovniku € 713 (2018)	Izvorni prihodi po stanovniku € 3.370 (2018)

Izvor: T&MC Research

Murska Sobota je središte slovenske regije Prekomurje te je usporediva sa Slatinom ne samo u pogledu broja stanovnika već i ranije industrijske strukture. Murska Sobota je u međuvremenu doživjela snažne promjene u ekonomskoj strukturi - stečaj industrije odjeće MURA i stvaranje nove ekonomske strukture – Industrije 4.0 (pametna industrija). Imala je i nekoliko uspješnih projekata koji su pokrenuli novo zapošljavanje te visoko školstvo - Fakultet za poljoprivredu i biotehnologije.

Galanta je grad u slovačkoj pokrajini Trnava. Galanta svoj ubrzani razvoj temelji na *Smart City* konceptu - razvoj medicinskog turizma (Terme "Galandia"), hotelijerstvo i gastronomija, te veliki broj malih i srednjih poduzeća koja kreiraju većinu od 8.857 radnih mjesta. Ovdje se nalazi i blizina TTIP – Tehnološkog i industrijskog parka Trnava i Visoko školstvo - Visoka škola Danubius.

Među usporedivim JLS u Hrvatskoj i regiji, Grad Ludbreg u 2014. ostvarivao sličnu razinu BDP-a i proračuna po stanovniku kao i Grad Slatina. To se promijenilo dovođenjem promjena i mjera u Gradu te danas Grad ima više od 1.700 novih radnih mjesta, a nezaposlenost gotovo da ne postoji (Slika 17).

Leibnitz je grad na jugu austrijske pokrajine Štajerska te je administrativni centar Okruga. Ovaj grad bilježi najveći BDP po stanovniku od € 34.550. Okosnica lokalnog gospodarstva čine građevinarstvo, prerađivačka industrija, industrija građevinskih materijala i opreme te poljoprivreda, vinogradarstvo i turizam. Grad je 2017. implementirao nekoliko "Smart City" projekata. U okviru programa "Cool Leibnitz - Smartes und resilientes Leibnitz" Gradska

uprava je pokrenula seriju projekata koji kao glavni cilj imaju stvaranje uvjeta za dugoročni održiv i ekološki prihvatljiv socio-ekonomski rast i razvoj te produktivnu implementaciju inovacija i novih tehnologija. Tijekom 2017. godine također je implementiran projekt "*Regionbus Leibnitz*" – projekt uspostavljanja održivog, "pametnog" javnog prijevoza kojim se povezuje općina Leibnitz sa susjednim općinama. Autobusi s dizelskim motorima će se u okviru ovog projekta sustavno zamijeniti s autobusima s hibridnim i električnim motorima. Ovi su projekti sufinancirani iz EU fondova.

Usporedna analiza je pokazala značajan razvojni manjak Grada prema izabranim gradovima u Panonskoj regiji. Dosadašnja razvojna ograničenja koja su dolazila iz nacionalnog okruženja će u budućem razdoblju imati sve manji utjecaj. Na razvoj Grada će se povećavati utjecaj zajedničkih europskih politika regionalnog i ruralnog razvoja te zajedničke poljoprivredne politike. Gradu će se tako pružiti potpuno nove razvojne mogućnosti kakve su iskoristili gradovi izabrani za usporednu analizu.

2.13 SWOT analiza

Analiza snaga i slabosti te analiza prilika i prijetnji - SWOT analiza, sastavni je dio analize sadašnjeg stanja. U okviru ovog dokumenta SWOT analiza je provedena u četiri grupe razvojnih potencijala i tema:

- ⇒ prostor, promet i infrastruktura,
- ⇒ gospodarstvo,
- ⇒ ljudski potencijali, demografija i obrazovanje, te
- ⇒ kvaliteta života, energija i okoliš

SWOT analiza – prostor, prometna i komunalna infrastruktura

SWOT – PROSTOR, PROMETNA POVEZANOST I KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	
S-SNAGE	O-PRILIKE
⇒ Prostor očuvan, bogata prirodna i kulturna baština ⇒ Dobra povezanost cestovnim pravcima – državne ceste ⇒ Izgrađena zaobilaznica kojom se usmjerava teretni promet izvan Grada ⇒ Regionalna željeznička pruga prolazi kroz Grad ⇒ Blizina zračnih luka u Osijeku i Pečuhu (Mađarska) ⇒ Izgrađena vodoopskrbna infrastruktura ⇒ Razvijena energetska infrastruktura	⇒ Prirodna i kulturna baština predstavljaju veliki razvojni potencijal ⇒ Potencijali korištenja ruralnog prostora za turističke djelatnosti ⇒ Korištenje EU fondova za poticanje urbane regeneracije i revitalizacije ruralnih naselja na području Grada ⇒ Lokalna proizvodnja energije iz obnovljivih izvora – energetska nezavisnost
W-SLABOSTI	T-PRIJETNJE
⇒ Urbano središte Grada potrebno reurbanizirati ⇒ Nedovoljno ekonomski razvijena ruralna naselja ⇒ Nedovoljna iskorištenost prirodne i kulturne baštine za socio-ekonomski razvitak ⇒ Nedovoljno razvijen sustav zbrinjavanja otpadnih voda ⇒ Nerazvijen sustav lokalne mobilnosti / javnog prijevoza	⇒ Nedovoljni interni kapaciteti u Gradu za pripremu i vođenje kompleksnih razvojnih projekata – potreba jačanja upravljačkih kapaciteta i organizacije Gradske uprave ⇒ Punctualni razvoj – izostanak integriranog pristupa ⇒ Devastacija prostora

SWOT analiza – gospodarstvo

SWOT – GOSPODARSTVO	
S- SNAGE	O-PRILIKE
⇒ Prirodna i kulturna baština raspoloživa za ekonomski razvitak ⇒ Obrtnička i industrijska tradicija ⇒ Povezanost željezničkim prugama s najvažnijim domaćim tržištima i tržištima u EU ⇒ Prostorne i infrastrukturne pretpostavke za ubrzani razvitak poduzetničkog sektora ⇒ Raspoloživo zemljište za razvoj suvremene poljoprivredne proizvodnje ⇒ Veliki broj OPG-a ⇒ Lokalna proizvodnja toplinske i električne energije ⇒ Lokalni pružatelj financijskih usluga (Slatinska banka d.d)	⇒ Mogućnosti razvoja kulturnih i kreativnih ekonomskih aktivnosti – razvoj kreativne ekonomije kao dio ukupnog socio-ekonomskog razvitka ⇒ Daljnji razvoj i popunjavanje poduzetničkih zona s industrijskim pogonima koji će otvarati nova radna mjesta ⇒ Mogućnosti korištenja EU fondova za ubrzavanje razvoja na temelju koncepta "Smart City" ⇒ Poticanje inovacija, transfera tehnologija i razvoja poduzetničkih projekata utemeljenih na znanju ⇒ Razvoj partnerstva između poduzetničkog sektora, Gradske uprave i akademske zajednice ⇒ Razvitak suvremene poljoprivredne proizvodnje

	("pametne poljoprivrede"), proizvodnje bio/ eko hrane ⇒ Razvitak turizma u ruralnom prostoru Grada
W-SLABOSTI	T-PRIJETNJE
⇒ Nepovoljna struktura poduzetničkog sektora – prevladavaju pogoni za primarnu preradu drveta i poljoprivrednih proizvoda koji ne stvaraju dovoljno dodane vrijednosti koja bi ostajala na području Grada ⇒ Previsoko učešće jednostavnih radnih mjesta u ukupnoj zaposlenosti s niskom razinom plaća ⇒ Nedovoljna razina ulaganja u poduzetničkim zonama ⇒ Niska razina ekonomskih aktivnosti utemeljenih na znanju i kreativnosti ⇒ Nepovoljna struktura poljoprivredne proizvodnje – prevladava ratarstvo i jednostavni oblici poljoprivredne proizvodnje ⇒ Usitnjene poljoprivredne površine i niska prosječna ekonomska veličina OPG-a ⇒ Slabo razvijeno udruživanje poljoprivrednika ⇒ Nedovoljna ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda i lokalnu proizvodnju hrane ⇒ Nerazvijena turistička infrastruktura ⇒ Nedovoljno razvijen destinacijski menadžment i turistički marketing	⇒ Izostanak poduzetničkih ulaganja s višom dodanom vrijednošću koja otvaraju kvalitetnija radna mjesta ⇒ Nepovoljni demografski trendovi koji smanjuju ponudu ljudskih potencijala na tržištu rada ⇒ Vanjski činitelji koji mogu ugroziti razvoj gospodarstva - izostanak poticajnih vladinih politika, vanjski konjunkturalni šokovi (kriza) i sl. ⇒ Izostanak odgovarajuće alokacije EU fondova kojima bi se financirali razvojni projekti Grada te ulaganja poduzetničkog sektora

SWOT analiza – obrazovanje, demografija i ljudski potencijali

SWOT – OBRAZOVANJE, DEMOGRAFIJA I LJUDSKI POTENCIJALI	
S-SNAGE	O-PRILIKE
⇒ Razvijena infrastruktura dječjih vrtića i predškolske brige za djecu ⇒ Razvijeno osnovnoškolsko, srednjoškolsko i srednje strukovno obrazovanje (dvije osnovne škole, srednjoškolski centar, strukovna škola) ⇒ Relativno razvijeno osnovno obrazovanje u području kreativnih djelatnosti (Glazbena škola) ⇒ Unatoč negativnom prirastu i emigraciji broj stanovnika se nije značajnije smanjio nakon ulaska RH u EU ⇒ Razvijeni programi cjeloživotnog učenja i prekvalifikacija u okviru Pučkog otvorenog učilišta	⇒ Razvoj visokog stručnog obrazovanja – obrazovanja primijenjene znanosti u cilju jačanja ljudskih potencijala kao ključne pretpostavke ubrzanog socio-ekonomskog razvitka ⇒ Mogućnosti financiranja socijalnih programa i programa za brigu i socijalno uključivanje starijih osoba – seniorske populacije ⇒ Privlačenje talenata na područje Grada posebnim programima (osiguravanje kvalitetnih radnih mjesta, subvencije plaća, izgradnja gradskih stanova, preuzimanje dijela troškova i sl.) ⇒ Revitalizacija ruralnih područja i zadržavanje ruralnog stanovništva uz potporu EU fondova za ruralni razvoj
W-SLABOSTI	T-PRIJETNJE
⇒ Nerazvijenost obrazovanja za "profesije budućnosti" i visokog obrazovanja ⇒ Negativni demografski trendovi ⇒ Relativno visoka razina registrirane nezaposlenosti ⇒ Obrazovna struktura nezaposlenih ne odgovara	⇒ Nastavak negativnih demografskih trendova ⇒ Ubrzavanje iseljavanja građana ⇒ Pogoršavanje ponude radnih mjesta na lokalnom tržištu rada – ponuda rada koja ne odgovara potražnji ⇒ Smanjivanje ukupnog ljudskog potencijala kao

potražnji na tržištu rada – potrebna prekvalifikacija ⇒ Nedovoljna razvijenost skrbi o starijim osobama ⇒ Nepostojanje programa cjeloživotnog obrazovanju u području primjene digitalnih tehnologija u svakodnevnom životu stanovnika Grada	preduvjeta za ubrzani socio-ekonomski razvitak

SWOT analiza – kvaliteta života, energija i okoliš

SWOT – KVALITETA ŽIVOTA, ENERGIJA I OKOLIŠ	
S- SNAGE	O-PRILIKE
⇒ Visoka razina komunalne opremljenosti i prometne povezanosti ⇒ Niska razina troškova stanovanja ⇒ Blizina sveučilišnih i kulturnih centara (Osijek, Varaždin, Koprivnica) ⇒ Blizina destinacija kontinentalnog turizma (jezero Orahovica, Papuk, Baranja, Drava, toplice Harkany u Mađarskoj, toplice Bizovac i dr.) ⇒ Postupni razvitak kulturnih sadržaja u Gradu (obnovljena kino-dvorana, različiti događaji i dr.) ⇒ Očuvan okoliš u Slatini i prigradskim naseljima ⇒ Lokalna proizvodnja toplinske i električne energije	⇒ Integrirana urbana regeneracija i reurbanizacija naselja Slatina, revitalizacija parkova i trgova, izgradnja društvene infrastrukture, izgradnja novih gradskih stanova za zadržavanje mladih bračnih parova ⇒ Nastavak povećavanja kvalitete života u ruralnim naseljima uz potporu fondova ruralnog razvoja EU ⇒ Ubrzavanje ekonomskog razvoja u tercijarnom i "četvrtom sektoru" (visoko obrazovanje, djelatnosti utemeljene na znanju, kreativne djelatnosti) ⇒ Revitalizacija kulturnih djelatnosti (obnova gradskog kazališta, razvoj kulturnih i kreativnih djelatnosti)
W-SLABOSTI	T-PRIJETNJE
⇒ Nerazvijenost lokalnog javnog prijevoza na području Grada ⇒ Nedovoljna ponuda kvalitetnih radnih mjesta ⇒ Nedovoljna ponuda kulturnih događaja ⇒ Nedovoljna razvijenost sportsko-rekreacijske infrastrukture (sportska dvorana, fitness/wellness) ⇒ Nepostojanje gradskih stanova ⇒ Nedovoljna razvijenost sustava upravljanja komunalnim otpadom ⇒ Neuređenost javnih zelenih površina i drvoreda	⇒ Punctualna, neintegrirana i nedostatna ulaganja Grada u podizanje kvalitete ⇒ Izostanak jasnih razvojnih vizija ⇒ Izostanak odgovarajućih projekata ⇒ Vanjski utjecaji – smanjivanje financijskog kapaciteta Grada zbog smanjivanja prihoda iz pomoći proračuna središnje države temeljem fiskalnog izravnjanja ⇒ Nespremnost Gradske uprave i samoupravnih tijela za provedbu strateških projekata

2.14 Intervencijski plan Grada Slatine

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije (dalje u tekstu: Ministarstvo) je u okviru operativnog programa korištenja Europskog fonda za regionalni razvoj (dalje u tekstu: EFRD) u razdoblju 2014-2020. godine "Kohezija i konkurentnost", investicijskog prioriteta Db, specifičnog cilja 9b1, početkom 2015. godine donijelo odluku o provedbi programa integrirane regeneracije pet ratom pogođenih gradova i općine Darda. Ministarstvo je 18. srpnja 2018., u nastojanju iskorištavanja mogućnosti proširenja programa integrirane regeneracije depriviranih (razvojno uskraćenih) gradova, otvorilo novi poziv za sufinanciranje projekata integrirane regeneracije malih i srednje velikih gradova na koji se Grad prijavio. Izrađen je plan integrirane regeneracije – Intervencijski plan, kojim su definirane glavne razvojne teme i strateški projekti koji će biti sufinancirani iz OP "Kohezija i konkurentnost" do konca 2023. godine. Ministarstvo će na temelju pripremljenog i usuglašenog Intervencijskog i Akcijskog plana provođenja integrirane regeneracije Grada Slatine otvarati ograničene pozive na koji će Grad kandidirati pripremljene projekte.

Proširenje programa integrirane regeneracije malih i srednjih depriviranih gradova, kao i definiranje ukupne vrijednosti potpora iz EFRD podliježe suglasnosti Europske komisije.

Plan održivog razvoja obuhvaća razvojne prioritete i projekte planirane Intervencijskim planom i nadopunjuje komplementarnim prioritetima intervencije razvijenim na konceptima "pametna grad" i "kreativna grad".

2.14.1 Razvojni ciljevi i prioritete

Intervencijskim planom su definirana tri glavna razvojna cilja:

- RC1 – Aktiviranje prostornih resursa Grada kroz modernizaciju i prenamjenu radi povećanja atraktivnosti Grada za stanovnike i posjetitelje
- RC2 – Razvijati konkurentno gospodarstvo i poticati održivi razvoj
- RC3 – Osnajivanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana

Za ostvarivanje gornjih razvojnih ciljeva Intervencijskim planom su definirane tri razvojna prioriteta:

- RP1 – Unaprjeđenje društvenog standarda i usluga,
- RP2 – Urbana regeneracija Grada, i
- RP3 – Razvoj malog i srednjeg poduzetništva.

Razvojni prioriteti, njihova logička podloga i procjene ulaganja su prikazani u Tablici 25.

Tablica 25: *Razvojni prioriteti definirani Intervencijskim planom*

Razvojni prioriteti	Logička podloga	Nositelj	Ukupni iznos investicija
Unaprjeđenje društvenog standarda i usluga	- unaprjeđenje društvenog standarda i usluga povećat će kvalitetu života i doprinijeti zadržavanju stanovnika na području Grada Slatine - na području Grada uočena je problematika dotrajalosti i nedovoljnog broja objekata društvene, komunalne i turističke infrastrukture te potreba osiguravanja sredstava za projekte udruga	- Grad Slatina - udruge	157.800.000 HRK
Urbana regeneracija Grada	- ulaganjem u prostornu revitalizaciju i modernizaciju centralnog naselja (Grada) povećat će se urbanitet Grada te će on postati atraktivniji za stanovnike i	- Grad Slatina	33.700.000 HRK

	posjetitelje - postići će se izgrađenost i razina prometne infrastrukture te osigurati bolja mobilnost i pristupačnost - realizacijom projekata iz ovog razvojnog prioriteta steći će se preduvjeti za otvaranje radnih mjesta vezanih za turističku djelatnost - modernizacijom se javni prostor razvija kao pokretač socijalne kohezije među stanovnicima Grada Slatine		
Razvoj malog i srednjeg poduzetništva	- u gospodarstvu Grada Slatine prisutni su pozitivni trendovi, a posebno na području prerađivačke industrije - postoji potreba za modernizacijom i povećanje kapaciteta postojećih proizvodnih pogona te izgradnjom novih poduzetničkih zona i inkubatora - poljoprivredna djelatnost ima veliki potencijal za rast posebno u svjetlu bliže suradnje i integracije između ove djelatnosti i prerađivačke industrije - jačanje malog i srednjeg poduzetništva osiguravanjem povoljnog pristupa financijskim sredstvima radi ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu, razvoj proizvoda, usluga i kompetencija pristupa te omogućavanje lokalnim poljoprivrednicima lakši plasman proizvoda na tržište doprinijeli bi daljnjem razvijanju pozitivnih gospodarskih trendova	- Grad Slatina - MSP	73.235.294 HRK

Izvor: Intervencijski plan Grada Slatine / Prilagodba T&MC Group

2.14.2 Planirani razvojni projekti

U okviru Intervencijskog plana i definiranih razvojnih prioriteta izrađen je popis implementacijskih projekata koji će se prijavljivati na ograničeni poziv Ministarstva za sufinanciranje iz EFRD. Razvojni projekti planirani u Intervencijskom planu su pregledno prikazani u Tablici 26. Ukupna indikativna vrijednost planiranih projekata iznosi 241,0 milijun kuna.

Projekti koje će pripremati i prijavljivati Grad su planirani s intenzitetom potpore iz EFRD u visini od 85% i vlastitim učešćem od 15%. Ukupna planirana vrijednost vlastitog učešća iznosi 36,150 milijuna kuna.

Tablica 26: Razvojni projekti

Šifra projekta	Naziv projekta	Opći cilj	Vrijednost	Financiranje	Prijavitelj
1RP1	Otvoreni poziv za dostavu projektnih prijedloga organizacija civilnog društva	-	-	-	-
1RP2	Milko Kelemen u Slatini	- aktiviranje prostornih resursa Grada kroz modernizaciju i prenamjenu radi povećanja atraktivnosti Grada za stanovnike i posjetitelje - osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	157.800.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina
1RP3	Gradska sportska dvorana	- aktiviranje prostornih resursa Grada kroz modernizaciju i prenamjenu radi povećanja atraktivnosti Grada za stanovnike i posjetitelje	30.000.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina

		- osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana			
1RP4	Srednjoškolski kampus Slatina	- aktiviranje prostornih resursa Grada kroz modernizaciju i prenamjenu radi povećanja atraktivnosti Grada za stanovnike i posjetitelje - razvijati konkurentno gospodarstvo i poticati održivi razvoj - osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	14.000.000 HRK	EFRR 85%, vlastita sredstva 15%	Grad Slatina
1RP5	TRK Jezero Javorica – Turističko-rekreacijski kompleks "Jezero Javorica"	- aktiviranje prostornih resursa Grada kroz modernizaciju i prenamjenu radi povećanja atraktivnosti Grada za stanovnike i posjetitelje - osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	18.000.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina
1RP6	Ulaganje u društvene domove u slatinskim prigradskim naseljima	- osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	3.300.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina
1RP7	Proširenje reciklažnog dvorišta Radosavci	- razvijati konkurentno gospodarstvo i poticati održivi razvoj - osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	5.000.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina
1RP8	Izgradnja komunalnog pogona Slatina	- aktiviranje prostornih resursa Grada kroz modernizaciju i prenamjenu radi povećanja atraktivnosti Grada za stanovnike i posjetitelje - razvijati konkurentno gospodarstvo i poticati održivi razvoj - osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	10.000.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina
1RP9	Rekonstrukcija upravne zgrade Grada Slatine i digitalizacija Gradske uprave	- aktiviranje prostornih resursa Grada kroz modernizaciju i prenamjenu radi povećanja atraktivnosti Grada za stanovnike i posjetitelje - osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	16.000.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina
1RP10	Gradski bazen Slatina	- aktiviranje prostornih resursa Grada kroz modernizaciju i prenamjenu radi povećanja atraktivnosti Grada za stanovnike i posjetitelje - osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	30.000.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina

2RP1	Modernizacija, rekonstrukcija i izgradnja prometne infrastrukture te trgova i parkova	- aktiviranje prostornih resursa Grada kroz modernizaciju i prenamjenu radi povećanja atraktivnosti Grada za stanovnike i posjetitelje - osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	33.700.000 HRK	EFRR 85%, javna (vlastita) sredstva 15%	Grad Slatina
3RP1	Otvoreni poziv na dostavu projektnih prijedloga MSP-a	- razvijati konkurentno gospodarstvo i poticati održivi razvoj - osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	17.000.000 HRK	EFRR 85%, ostali izvori 15% - De minimis potpore EFRR 35% ili 45%, ostali izvori 65% ili 55% - Regionalne potpore	MSP-ovi koji spadaju u mikro, mala ili srednja poduzeća Obrti upisani u sudski registar OPG-ovi Neprofitne Poduzetničke potpore institucije
3RP2	Ulaganje u opremanje poduzetničke zone "Turbina 3"	- razvijati konkurentno gospodarstvo i poticati održivi razvoj	15.000.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina
3RP3	Poljoprivredni inkubator Slatina	- razvijati konkurentno gospodarstvo i poticati održivi razvoj - osnaživanje uloge Grada Slatine kao središta društvenog života slatinske regije i unaprjeđenje životnog standarda građana	15.000.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina
3RP4	Ulaganje u opremanje poduzetničke zone "Lipik"	- razvijati konkurentno gospodarstvo i poticati održivi razvoj	10.000.000 HRK	EFRR 85%, ostala sredstva 15%	Grad Slatina

Izvor: Intervencijski plan Grada Slatine / Prilagodba T&MC Group

U procesu ažuriranja postojeće strategije razvoja za razdoblje 2016 - 2020. godina i izrade Plana održivog razvoja, koji predstavlja strateške smjernice za razvoj Grada u razdoblju do 2027. godine, izvršena je *ex-ante* analiza Intervencijskog plana, njegovih mogućih kvantitativnih i kvalitativnih učinaka te procjena mogućih rizika.

Sama činjenica strukturirane izrade Intervencijskog plana ima pozitivne učinke na procese pripreme i realizacije kapitalnih razvojnih projekata koji će Grad samostalno pokretati i koje će prijavljivati za različite potpore iz strukturnih i investicijskih fondova EU, kao i potpore iz nacionalnih izvora. Osim razvojnih projekata planiranih Intervencijskim planom, Grad će na temelju Plana održivog razvoja planirati, pripremati i realizirati komplementarne kapitalne projekte kojima će nastojati ostvariti glavne razvojne ciljeve, odnosno ciljeve dinamičnog i dugoročno održivog socio-ekonomskog razvitka.

Strukturiranim pristupom planiranju i realizaciji kapitalnih razvojnih projekata postižu se kvalitativni i kvantitativni učinci.

KVANTITATIVNI UČINCI:

1. **Direktni učinci:** projekti će imati neposredne pozitivne učinke podizanja razine javnih i privatnih investicija, kojima će se povećati prihodi od komunalnih doprinosa i naknada, te zapošljavanje, rast plaća i rast poreznih prihoda temeljem iz poreza na dohodak.
2. **Indirektni učinci:** povećavanje ekonomskih aktivnosti i otvaranje novih radnih mjesta kao rezultat realizacije kapitalnih projekata će povećati dohotke kućanstava koja žive na području Grada

KVALITATIVNI UČINCI:

1. Realizacija planiranih projekata koji se financiraju iz instrumenata kohezijske politike EU, odnosno Europskog fonda za regionalni razvoj u okviru Intervencijskog plana za Grad će imati značajne učinke na organizacijske kapacitete Grada u pripremi i upravljanju kapitalnim investicijama.
2. Realizacija projekata će imati pozitivne kvalitativne učinke na promjene ekonomske strukture na području Grada u smjeru dovršavanja post-industrijske transformacije, povećavanja učešća tercijarnog i "četvrtog" sektora (sektor utemeljen na inovacijama i znanju, sektor kreativne ekonomije) i stvaranja kvalitetnih radnih mjesta
3. Realizacija velikih EU projekata povećava vidljivost i poznatost Grada

Realizacija Intervencijskog plana sadrži i određene rizike koje je bilo potrebno procijeniti te nastojati smanjiti planiranjem komplementarnih mjera intervencije, odnosno komplementarnih kapitalnih projekata. Iskustva iz pilot programa provedbe integriranog regeneracije gradova pogođenih ratom ukazuju na sljedeće rizike:

1. budući da se planirane vrijednosti projekata temelje na projektnim idejama i/ili idejnoj projektnoj dokumentaciji, od trenutka planiranja projekata do njihovog odobravanja i ugovaranja financiranja s Ministarstvom može doći do značajnog odstupanja, u pravilu porasta troškova realizacije te u konačnici povećavanja vlastitog učešća Grada;
2. planirani projekti ne ostvaruju učinke na ubrzanje lokalnog ekonomskog rasta i stvaranje kvalitetnih radnih mjesta, odnosno povećavanja dohodaka kućanstava i odgovarajućeg rasta poreznih prihoda jedinice lokalne samouprave koji bi bili dovoljni za održavanje realiziranih kapitalnih investicija.

U cilju smanjivanja gornjih rizika, u okviru Plana održivog razvoja su planirani komplementarni razvojni prioriteti i projekti kojima bi se osigurao dugoročno održivi ekonomski rast i ukupan razvitak Grada u budućnosti.

3 PLAN ODRŽIVOG RAZVOJA: KAMO IDEMO?

3.1 Opći ciljevi: misija i razvojne vizije

Analiza sadašnjeg stanja ukazala je na činjenicu sporijeg prilagođavanja Grada okolnostima koje su nastale tijekom tranzicijskog razdoblja, nestanka velikog broja industrijskih radnih mjesta i uvjetima koji prevladavaju u post-industrijskom okruženju. Komparativnom analizom su potvrđeni razvojni manjkovi u odnosu na usporedive lokalne zajednice u Hrvatskoj i širem okruženju Panonske regije, odnosno europske Dunavske makro regije.

Smanjivanje razvojnog jaza i približavanje u razvojnom smislu jedinicama lokalne samouprave u razvijenim regijama u Hrvatskoj, te panonskim regijama u Sloveniji, Austriji, Mađarskoj i Slovačkoj ovim se dokumentom definira kao glavni strateški smjer.

Planom održivog razvoja definira se glavna misija (svrha postojanja jedinice lokalne samouprave) i četiri najvažnije vizije razvoja Grada do 2027. godine kao opći strateški ciljevi.

MISIJA

“Osigurati kvalitetne i suvremene uvjete za poželjan život u Gradu kroz dinamičan razvoj gospodarstva te razvoj komunalne, socijalne, zdravstvene, obrazovne i kulturne infrastrukture“

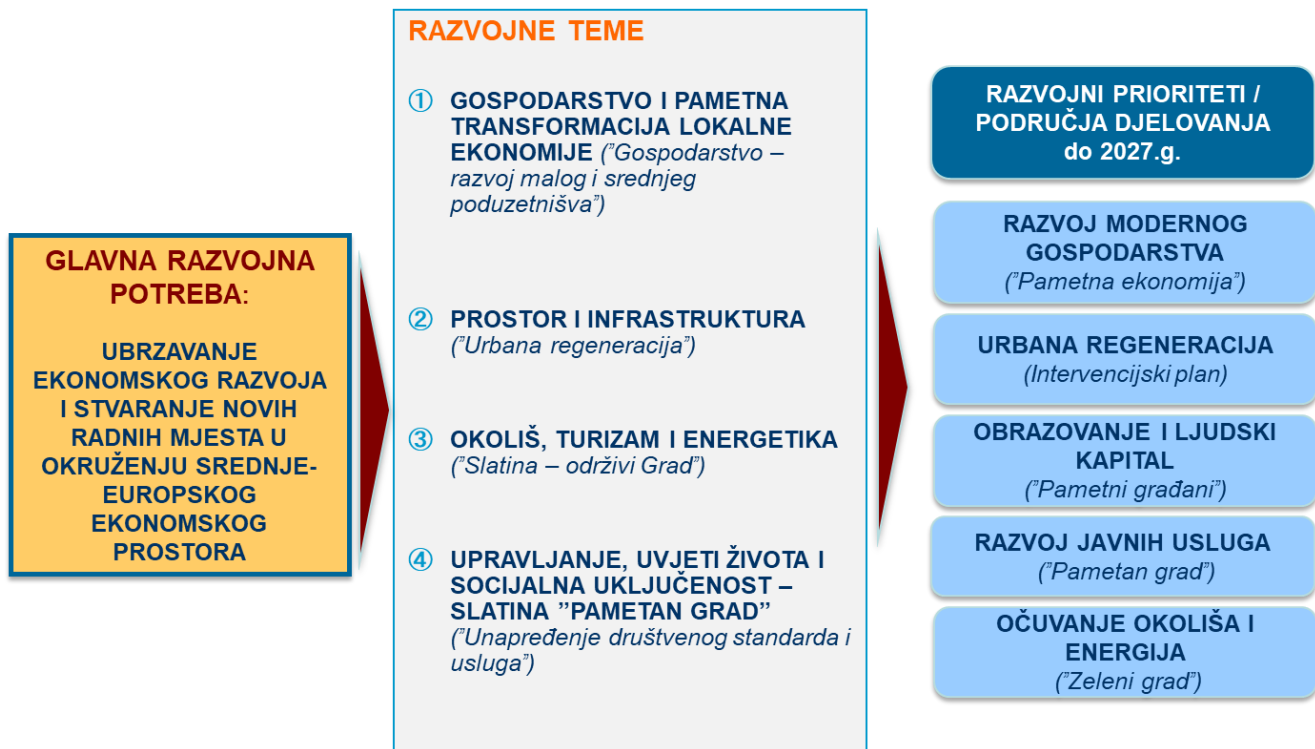
VIZIJA

- 1) “Slatina je energetske održiv Grad s razvijenom poduzetničkom klimom, očuvanom prirodnom baštinom, kulturnim i sportskim sadržajima na zadovoljstvo svojih građana“ (Intervencijski Plan)
- 2) “Slatina je ”pametna“ grad s rastućim gospodarstvom utemeljenim na znanju (”Pametna ekonomija”“
- 3) “Slatina je suvremen i turistički prepoznatljiv grad, poželjan za život, s uređenim prostorom, suvremenom infrastrukturom, modernim komunalnim i javnim uslugama (”Pametna grad”“
- 4) “Slatina je grad obrazovanja i kulture, koji privlači talente i koji razvija kulturne i kreativne djelatnosti kao pokretače ukupnog socio-ekonomskog razvoja (”Kreativna grad”“

3.2 Glavne razvojne potrebe i razvojne teme

Otklanjanje razvojnih manjkova i ubrzavanje ukupnog socio-ekonomskog razvitka te smanjivanje jaza u razvijenosti u odnosu na usporedive gradove u Republici Hrvatskoj i zemljama EU iz srednje-europskog prostora, kao općeg razvojnog cilja, analizom sadašnjeg stanja je utvrđeno kao glavna strateška potreba. Iz ove razvojne potrebe proizlaze i podciljevi, odnosno razvojne potrebe te definiranje prioriternih područja u kojima je potrebno djelovati proaktivnim lokalnim razvojnim politikama (Slika 18).

Slika 18: Glavne razvojne potrebe i prioriteti

Izvor: T&MC Group

Ovim se dokumentom definiraju četiri glavne razvojne teme:

1. Poticanje razvoja poduzetništva i pametne transformacije lokalne ekonomije (*gospodarstvo – razvoj malog i srednjeg poduzetništva*),
2. Prostorna i infrastrukturna uređenost – stvaranje uvjeta za poželjan život u Gradu (*urbana regeneracija, unapređenje društvenog standarda i usluga*)
3. Energetski nezavisan Grad – lokalna proizvodnja energije (*Slatina - održivi Grad*)
4. Transformacija Grada prema konceptu "Pametna grad"

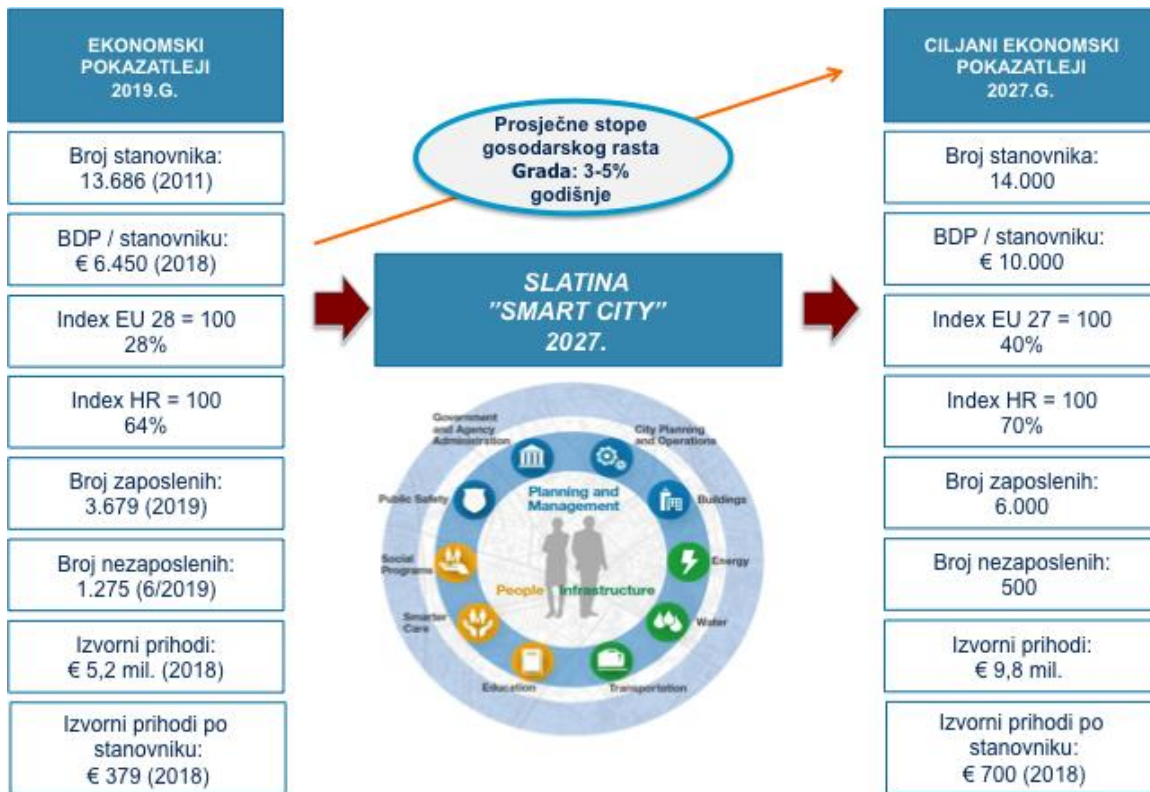
Definirana su i sljedeća prioriterna područja djelovanja i područja kojima je potrebna intervencija do 2027. godine: 1) razvoj modernog gospodarstva, 2) urbana regeneracija, 3) obrazovanje i ljudski kapital, 4) razvoj javnih usluga te 5) očuvanje okoliša i energija.

3.3 Ključni razvojni pokazatelji

Analiza ključnih ekonomskih pokazatelja koji pokazuju dosegnutu razinu razvijenosti Grada ukazala je na potrebu ubrzanja ekonomskog rasta. Strateške intervencije koje će Grad poduzimati u definiranim područjima djelovanja bi trebale rezultirati ubrzanjem rasta lokalnog gospodarstva te unapređenjem svih ključnih ekonomskih pokazatelja u razdoblju od 2020. do 2027. godine (Slika 19).

Slika 19: Razvojni pokazatelji – vizija “Slatina SMART CITY 2027”

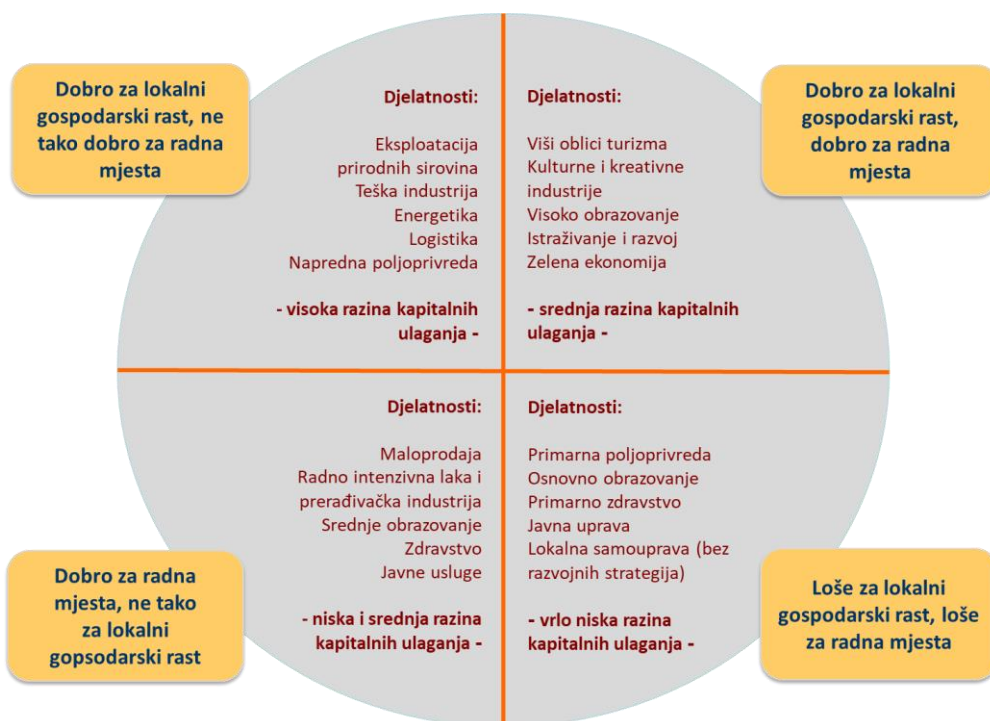
Izvor: T&MC Group

U ovom strateškom horizontu se planira blagi rast broja stanovnika Grada, ubrzani rast lokalnog BDP-a po stopama od 3-5% godišnje te snažan rast broja zaposlenih. Ubrzani gospodarski rast i povećavanje broja radnih mjesta će utjecati na rast izvornih prihoda Grada koji bi do 2027. godine trebali dosegnuti razinu od HRK 5.200, odnosno € 700 po stanovniku.

3.4 Plan održivog razvoja temeljen na konceptu “Pametani grad”

Ubrzani lokalni ekonomski rast nije nužno dobar za ukupan socio-ekonomski razvitak u jedinicama lokalne samouprave. Snažna direktna inozemna ulaganja u zemljama srednje i istočne Europe, koje su u velikom valu proširenja postale 2004. godine punopravne članice EU, u početku je pomogao dinamiziranju ekonomskih aktivnosti i stvaranju novih radnih mjesta. Pojedine regije u Češkoj, Slovačkoj i Poljskoj su, kao rezultat industrijskih ulaganja, vrlo brzo ostvarile održivi lokalni ekonomski rast i postigle visoku razinu zaposlenosti. Vrlo često su se stvarala jednostavna i nisko-plaćena radna mjesta koja su davala nizak doprinos ukupnom lokalnom socio-ekonomskom razvitku. Većina novostvorene vrijednosti je često odlazila ulagačima, tek manji dio je ostajao lokalnim zajednicama. Globalizacijski procesi su, međutim, omogućili preseljenje jednostavnih radnih mjesta u azijske zemlje.

Slika 20: Četiri kvadranta odnosa između investicija, ekonomskog rasta, zapošljavanja i lokalnog razvoja

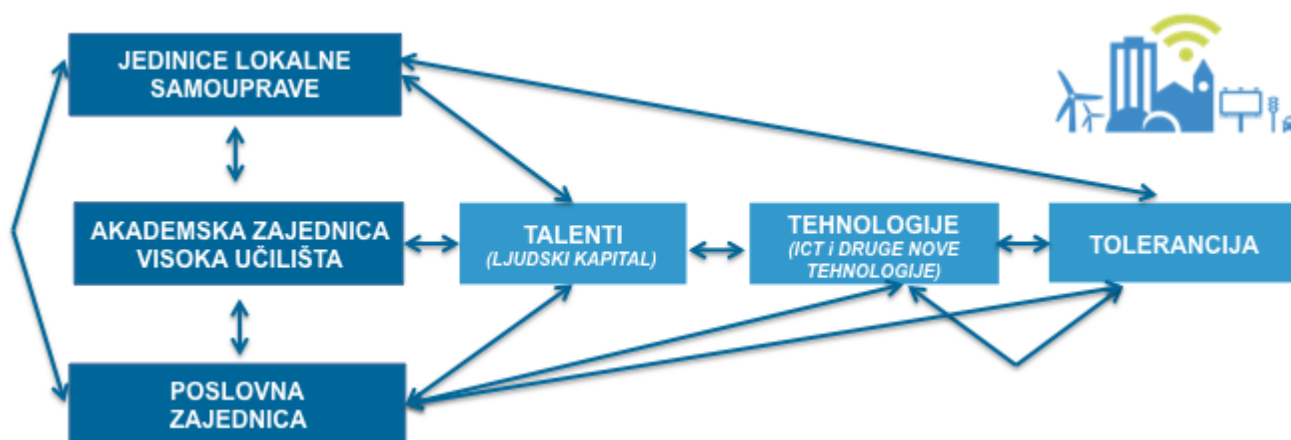
Izvor: T&MC Group

Iskustva iz tranzicijskih zemalja srednje i istočne Europe su ukazala na vrlo složene odnose između ekonomskog rasta, stvaranja novih radnih mjesta i lokalnog razvitka (Slika 20). Ako se, naime, ulaganja i korištenje EU fondova usmjerava pretežito u primarni ekonomski sektor, javne infrastrukturne objekte i kapitalno intenzivne industrijske pogone, to može biti dobro za ukupan ekonomski rast, ali nije dobro za broj i kvalitetu radnih mjesta. Ako prevladavaju ulaganja niskog intenziteta (kvadrant 2), stvaraju se brojna nisko-plaćena radna mjesta i to nije dobro za lokalni razvoj. Ulaganja u sektorima utemeljenim na znanju stvaraju kvalitetna radna mjesta, a veći dio novostvorene vrijednosti ostaje u lokalnoj zajednici.

Za lokalni rast i stvaranje radnih mjesta je, naravno, vrlo loša kombinacija izostanka bilo kakvih ulaganja i lošeg upravljanja na razini lokalnih zajednica.

Europska unija regionalni i lokalni razvoj danas temelji na "pametnom rastu" i hibridizaciji različitih razvojnih modela koji su rezultat znanstvenih istraživanja i koji su dobili svoj teorijski oblik na sveučilištima u razvijenim zemljama. Triple Helix su, kao okvir za ekonomski razvoj utemeljenog na znanju, početkom 1910-tih teorijski oblikovali Henry Etzkowitz, profesor na američkom sveučilištu Stanford, i Loet Leydesdorff, profesor nizozemskog Sveučilišta u Amsterdamu. Ovaj teorijski model, koji kao osnovicu dinamičnog i održivog razvoja postavlja suradnju vladinog sektora, sveučilišta i poslovne zajednice, danas u programiranju razvojnih politika veliki broj razvijenih zemalja i zemalja s rastućim ekonomijama. Triple Helix pristup ekonomskom razvoju sustavno promiče "Triple Helix Research Group" sveučilišta Stanford.

Slika 21: Hibridni model lokalnog razvoja - "Triple Helix" i "3T"

Izvor: Stanford University "Triple Helix Research Group, Richard Florida / Prilagodba T&MC Group

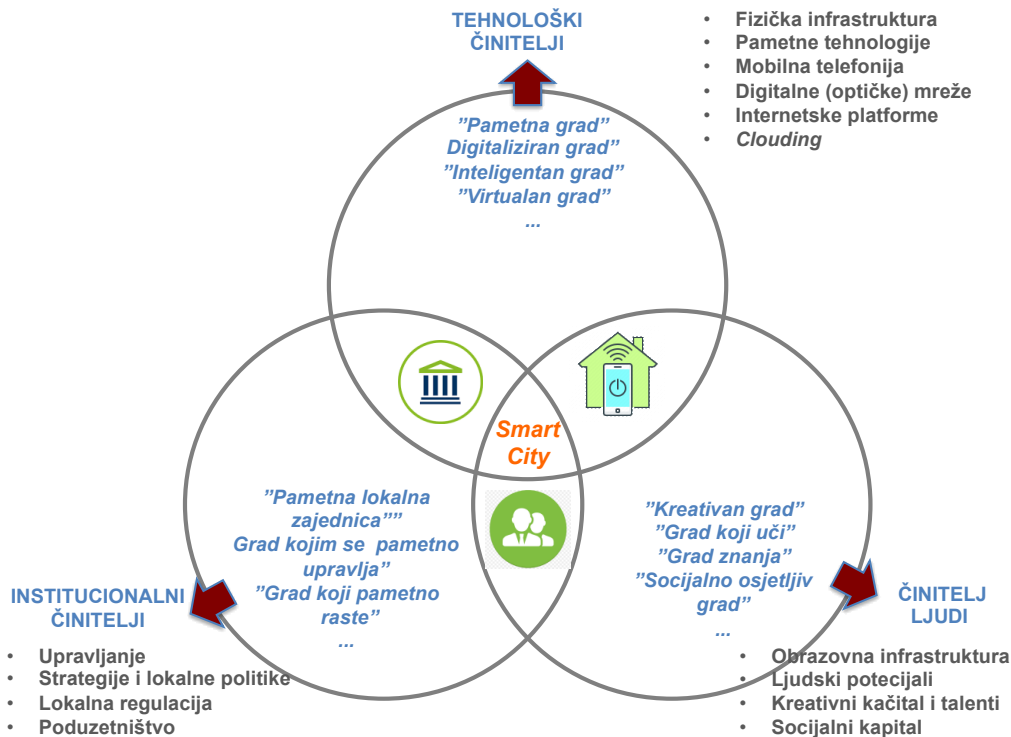
Snažan rast ekonomskih aktivnosti utemeljenih na ljudskom kapitalu i kreativnosti početkom 2000-tih privukao je pažnju akademskih istraživača. Unatoč tektonskim promjenama u globalnoj ekonomiji, kreativne djelatnosti (kreativne industrije) su ostvarile stabilan rast po prosječnoj stopi od 7,34% u razdoblju 2003-2017. godine. Kreativne industrije danas globalno zapošljavaju oko 30 milijuna radnih mjesta i sudjeluju u stvaranju nacionalnog bruto-domaćeg proizvoda od 3% – 8%. Europske zemlje, osobito Ujedinjeno Kraljevstvo i Irska su iskoristile trend rasta kreativnih industrija koji je omogućilo širenje novih komunikacijskih tehnologija, posebno brzog Interneta, za poticanje lokalnog razvoja. Akademski istraživači (Richard Florida, 2012) su postavili teorijske okvire za razvoj kreativnih djelatnosti kao pokretača lokalnog razvoja koji su nazvali "3T (talenti, tehnologije, tolerancija) model". Hibridizacijom Triple Helix, 3T i drugih razvojnih koncepata (Slika 21) stvoreni su preduvjeti za konceptualizaciju rasta utemeljenog na znanju i inovacijama koji je danas okosnica strategije pametnog, održivog i uključivog ekonomskog rasta u zemljama članicama EU.

U proteklim godinama iz akademske zajednice i znanstvenih istraživanja dolaze različiti prijedlozi i inicijative pod zajedničkim nazivom "Pametani grad" (engl.: *Smart City*) kojima se traže odgovori na razvojne izazove post-industrijskih gradova. Ovaj razvojni koncept je evoluirao iz tehnološkog pogleda na urbani razvoj u sveobuhvatan pristup definiranju razvojnih strategija za male, srednje i velike gradove koji su nakon premještanja "fordističke" industrije u azijske zemlje počeli tražiti nova rješenja za svoj održivi razvoj.

Na temelju istraživačkog rada Rudolfa Giffingera, profesora na Tehničkom sveučilištu u Beču, Austrija (Giffinger i dr, 2007) u proteklom nekoliko godina su u akademskoj literaturi koja se bavi primjenom ovog koncepta u planiranju

razvoja gradova najčešće spominju tri grupe činitelja "Smart City" koncepta: 1) institucionalni činitelji, 2) tehnološki činitelji i 3) činitelji povezani s ljudskim potencijalima (Slika 22).

Slika 22: Glavni činitelji "Smart City" koncepta

Izvor: Nam, T. i Pardo, T.A, State University of New York, Stanford University (2011), Prilagodba T&MC Group

Europska investicijska banka je 2014. godine, u okviru svog programa sponzoriranja sveučilišnih istraživanja, pokrenula projekt ASCIMER (*Assessing Smart City Initiatives for the Mediterranean Region*) koji je imao cilj istražiti iskustva primjene koncepta "Pametna grad" kao temelja za urbani razvoj gradova u regiji Mediterana.

Projektom su prikupljena iskustva primjene "Smart City" koncepta na uzorku mediteranskih zemalja koja ukazuju da se u strateški razvojni model treba uključivati pet dimenzija ili područja djelovanja: "Upravljanje", "Gospodarstvo", "Okoliš", "Mobilnost", "Ljudi" i "Uvjeti življenja".

Ključni horizontalni činitelj su projekti implementacije informacijskih i telekomunikacijskih tehnologija i tehnoloških alata te razvoj ICT infrastrukture.

ASCIMER projekt na temelju najbolje prakse sugerira područja za pripremu konkretnih projekata implementacije "Smart City" koncepta kroz predloženih šest strateških dimenzija (Slika 23).

Slika 23: "Smart City" područja projektnih akcija kroz šest strateških dimenzija

Pametna gradska uprava	Pametna gradska ekonomija	Pametna gradska mobilnost	Pametno upravljanje okolišom	Pametno življenje u gradu	Pametni stanovnici grada
Transparentnost i pristup informacijama	Jačanje poduzetništva	Pametno upravljanje prometom	Monitoring okoliša	Pametna turizam	Digitalna edukacija
Uključivanje građana	Razvoj ekonomske strukture utemeljene na inovacijama	Razvoj lokalnog javnog prijevoza	Učinkovitost korištenja energije	Kultura, zabava i sport	Razvoj lokalne zajednice i upravljanja životom u gradu / socijalni kapital
Javne i socijalne usluge	Umrežavanje lokalnih poduzetnika i povezivanje s međunarodnim tržištem	ICT infrastruktura	Pametno urbano planiranje i obnavljanje, očuvanje povijesno- kulturne baštine	Pametna zdravstvena skrb	Radna mjesta uz pomoć novih informacijsko-telekomunikacijskih tehnologija
Upravljanje gradom u više slojeva	Podizanje produktivnosti	Logistička infrastruktura	Pametno zgradarstvo i obnova zgrada	Sigurnost	Kreativnost / ljudski kapital
Upravljanje gradskim poduzećima	Razvoj lokalnog tržišta rada	Dostupnost	Upravljanje resursima	Pristup komunikacijskim tehnologijama	Uključivost, briga o isključenima iz društva i starijima
		Čiste, nemotorizirane opcije za lokalnu mobilnost	Zaštita okoliša	Blagostanje i socijalna uključenost	
		Multimodalnost javnog prijevoza		Pametno upravljanje javnim prostorima	

Izvor: ASCIMER, 2015

Rezultati projekta ASCIMER i drugih istraživačkih projekata danas predstavljaju teorijski i praktičan okvir za strateško planiranje razvoja gradova na konceptu "Pametna grad" koji slijede brojni gradovi u Europi, izvan europski razvijene zemlje i gradovi u azijskim zemljama s rastućim ekonomijama.

3.4.1 Primjeri iz prakse implementacije "Smart City" koncepta u planiranju razvoja gradova

Grad Beč, Austrija, je 2011. godine pokrenuo projekt "Vienna Smart City". Tijekom 2014. godine je izrađen dokument "Pametna grad Beč –strateški okvir" koji je predstavljao vodič za "Smart City" strateške inicijative i projekte. Ovim su dokumentom definirana tri strateška područja: "Kvaliteta života", "Upravljanje resursima" i "Inovacije" s jasnim specifičnim prioritetima i ciljevima. U konačnici je definirano šest dimenzija djelovanja unutar kojih su se razvijali pojedinačni implementacijski projekti: 1) upravljanje, 2) ekonomija, 3) okoliš, 4, mobilnost, 5) ljudi i 6) život u gradu. Također su definirana i dva horizontalna područja: tehnologije i urbano planiranje. Grad Beč je jedan od najrazvijenijih gradova u Europi i na samom vrhu popisa gradova poželjnih za život.

Grad Krk, Hrvatska, je u rujnu 2018. godine prihvatio strateški dokument "Strategija razvoja pametnog grada u razdoblju 2018-2022." Ovim strateškim dokumentom je definirano sedam prioriteta područja djelovanja u okviru "Smart City" koncepta: 1) Učinkovita i otvorena uprava, 2) Pametno društvo, 3) Pametna sigurnost, 4) Pametna mobilnost, 5) Pametan okoliš, 6) Pametno gospodarstvo i 7) Pametna infrastruktura. U svakom od sedam prioriteta područja definirane su mjere intervencije i projektne ideje.

Tridesetak gradova u Hrvatskoj je pokrenulo pojedinačne "Smart City" projekte, kao što su to primjerice:

- ⇒ Dubrovnik – integrirano pametno upravljanje parkirališnim mjestima,
- ⇒ Koprivnica, Karlovac, Osijek, Gospić, Senj, Otočac i dr. – urbana mobilnost i javni bicikli,
- ⇒ Zagreb – dijeljenje automobila i vožnje biciklom, praćenje javnog prijevoza, pregled prometa i turističkih trendova i dr.,
- ⇒ Sisak i Labin – projekti energetske učinkovitosti,
- ⇒ Umag – uvođenje održive i ekološke komunalne infrastrukture, ili
- ⇒ Bjelovar – transparentnost gradskih financija i uključivanje stanovnika Grada u izradu Gradskog proračuna.

3.4.2 "Kreativan grad" - koncept urbane regeneracije temeljen na kreativnim djelatnostima

Koncept "Kreativan grad" (engl: *Creative City*) kao strateški pristup post-industrijske urbane regeneracije gradova uveli su u akademsku raspravu 1996. godine Landry i Bianchini. Ovaj je koncept je poseban zamah dobio 2002. godine objavljivanjem knjige Richarda Floride "Uspon kreativne klase" te brojnim istraživanjima i knjigama ovog i drugih autora koji su se bavili pitanjem razvoja gradova nakon zatvaranja brojnih jednostavnih industrijskih radnih mjesta. Koncept "Kreativan grad" je postao obećavajući koncept regeneracije gradova i stvaranja novih i kvalitetnih radnih mjesta.

"Kreativan grad" je sastavnica razvojnog koncepta "Pametna grad" kojom se posebno naglašava razvoj kreativnih djelatnosti i kreativnih poduzeća na području lokalne jedinice. Kreativne djelatnosti, dakle ekonomske djelatnosti utemeljene na ljudskom kapitalu i kreativnosti, se uobičajeno klasificiraju u sljedeće skupine: arhitektura, oglašavanje (marketing), trgovina umjetninama i antikvitetima, obrtništvo, dizajn, moda, film i video, TV i radio, glazba, izvođačke umjetnosti, izdavačka djelatnost, proizvodnja računalnih programa i računalnih igara, te muzejska djelatnost i zaštita kulturne baštine. Budući da se uloga kreativnih djelatnosti u lokalnom razvoju (razvoju gradova) snažno povećava te da ove djelatnosti stvaraju veliki broj novih radnih mjesta, vrlo često se ove djelatnosti nazivaju i "kreativnim industrijama". Kreativne industrije u prateće uslužne djelatnosti stvaraju jedan potpuno novi ekonomski sektor koji nazivamo "kreativnom ekonomijom" (Slika 24).

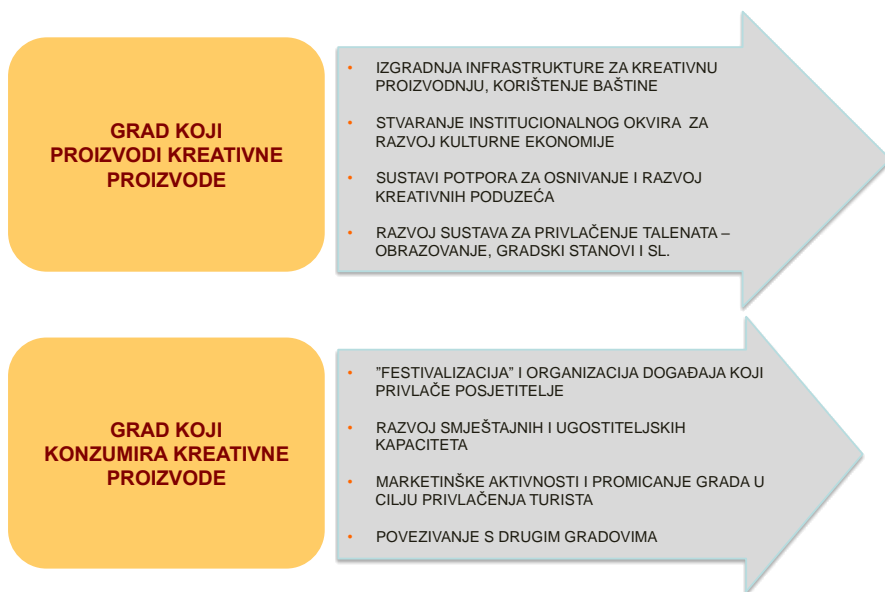
Slika 24: *Struktura kreativne ekonomije i kreativne djelatnosti*

Izvor: T&MC Group

Veliki post-industrijski gradovi sve više sustavno potiču razvoj kreativnih industrija na svome području provodeći na taj način "kreativnu transformaciju" i pretvaraju se u "kreativne gradove".

Slika 25: *Kreativan grad*

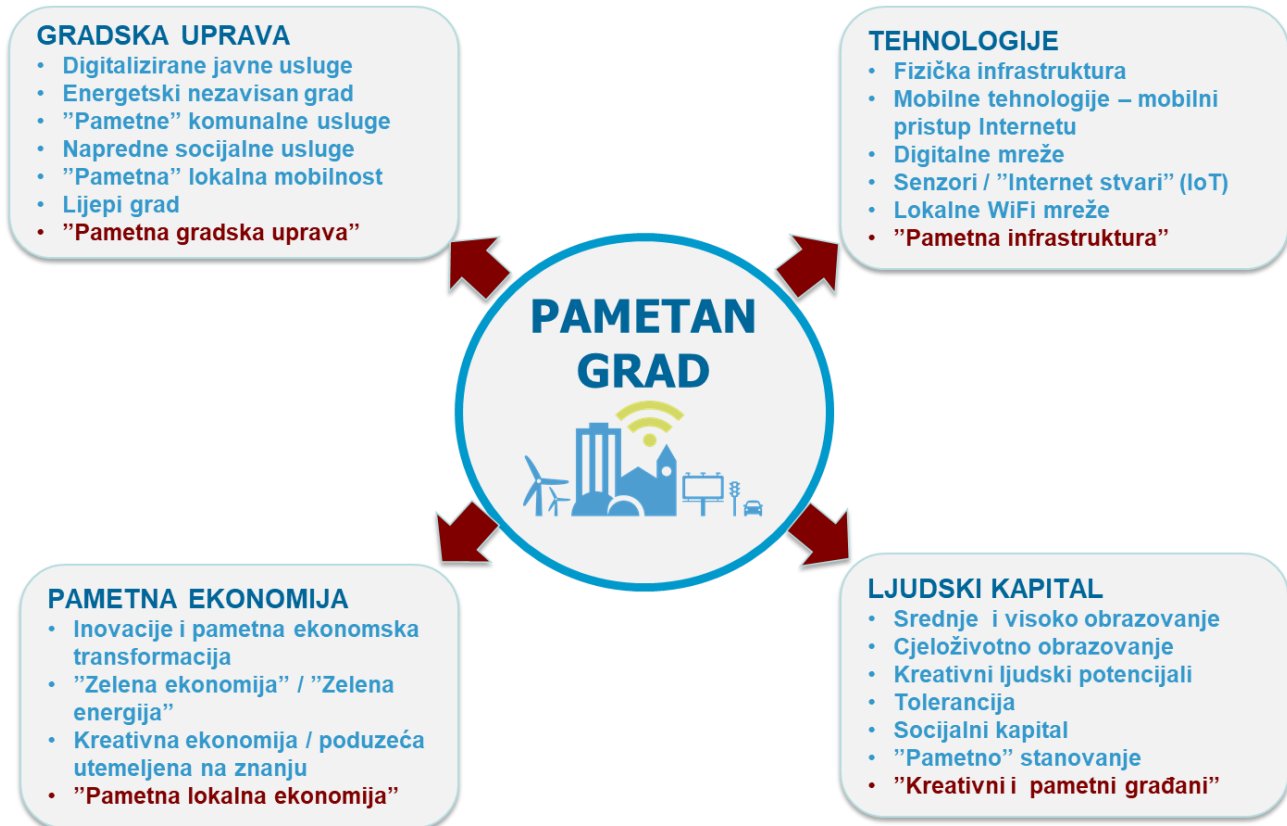

Izvor: T&MC Group

3.4.3 Razvojni koncept "Slatina - pametan grad"

Tijekom tranzicijskog razdoblja, nekada industrijsko središte, Grad je izgubio više od 5.000 radnih mjesta koje neće biti moguće nadoknaditi novim industrijskim radnim mjestima. Razvoj Grada i stvaranje novih radnih mjesta u budućem razdoblju će biti moguće jedino primjenom integriranog razvojnog koncepta "Slatina - pametan grad" koji uključuje konceptualne elemente "kreativnog grada". U okviru Plana održivog razvoja izabrane su četiri dimenzije "Pametnog grada", odnosno četiri prioriteta područja djelovanja: 1) Pametna Gradska uprava, 2) Pametna infrastruktura, 3) Pametna lokalna ekonomija i 4) Kreativni i pametni građani (Slika 26).

Slika 26: Dimenzije strateškog koncepta "Slatina – pametan grad"

Izvor: T&MC Group

Dimenzija "Pametna Gradska uprava" obuhvaća mjere i projekte povezane s digitalizacijom javnih i komunalnih usluga koje Grad pruža stanovnicima, razvoj naprednih socijalnih usluga i brige za starije i nemoćne, razvoj pametne lokalne mobilnosti – javnog lokalnog prijevoza, unapređenje energetske učinkovitosti i razvoj lokalne proizvodnje energije, te unapređivanje uvjeta života u Gradu.

U okviru dimenzije "Pametna infrastruktura" bit će planirani projekti izgradnje lokalne mreže za brzi pristup Internetu, razvoj sustava "Interneta stvari" (IoT) kao horizontalne podloge za digitalizaciju komunalnih usluga, izgradnje lokalne WiFi mreže i razvoj fizičke infrastrukture za održivo upravljanje javnim prostorima i okolišem.

”Pametna lokalna ekonomija” obuhvaća mjere i projekte povezane s promjenama u strukturi gospodarstva na području Grada i stvaranju nove strukture koja će se temeljiti na inovativnim poduzećima, kreativnim industrijama, pametnoj prerađivačkoj industriji i poljoprivredi, turizmu s višom dodanom vrijednosti te ukupnom jačanju poduzetništva i lokalnog tržišta rada.

Područje djelovanja **”Kreativni i pametni građani”** posebno je važna dimenzija razvojne strategije Grada utemeljene na konceptu **”Pametna grad”**. Planirane mjere i projekti će biti usredotočeni na podizanje ukupne obrazovne razine stanovnika Grada kroz nastavak razvoja sustava srednjeg i cjeloživotnog obrazovanja te uvođenje visokog obrazovanja za profesije koje će lokalna ekonomija tražiti u budućnosti. Posebno će biti naglasak na razvoju digitalne pismenosti građana, podizanju razine socijalne uključenosti i stvaranju novog socijalnog kapitala.

3.5 Strateške smjernice za razvoj turizma na području Grada

Razvoj turizma je za Grad jedan od strateških prioriteta u kontekstu održivog razvoja i stvaranja novih i kvalitetnih radnih mjesta kojima će se nadoknaditi izgubljena radna mjesta u industrijskom sektoru. Grad Slatina bogat je kulturno-povijesnom i prirodnom baštinom. Iskorištavanje ove baštine predstavlja jednu od razvojnih prilika. Ovim se strateškim dokumentom predviđa unapređenje turističke ponude i turističkih djelatnosti te pretvaranje geografskog područja Grada u jednu od najznačajnijih i najvidljivijih turističkih destinacija u Virovitičko-podravskoj županiji.

Promjene u ekonomskom okruženju i širenje novih tehnologija rezultiralo je snažnim društvenim promjenama koje su u konačnici utjecale na turističke trendove i ponašanje suvremenih turista kao potrošača. Sadašnje i buduće turističke destinacije moraju prepoznati te promjene i svoju ponudu prilagoditi novim trendovima. Promjene u ponašanju novih turista se mogu vidjeti kroz njihove preferencije koje su brojna empirijska istraživanja potvrdila, poput:

- ⇒ suvremene turiste sve manje zanimaju tradicionalni turistički proizvodi ("more i sunce") i sve više su u potrazi za autentičnim turističkim doživljajima, autentičnom hranom i pićima, kulturnim sadržajima i događajima (trend "festivalizacije") te neotkrivenim turističkim destinacijama;
- ⇒ turisti danas vrlo pažljivo odmjeravaju cijenu i kvalitetu ponuđenog turističkog proizvoda ("pametni turisti");
- ⇒ prodaja smještaja i drugih turističkih proizvoda se danas pretežito odvija putem digitalnih distributivnih kanala.

Na razvoj turizma u budućnosti će utjecati sljedeći opći trendovi:

1. **turizam i održivost** - velike promjene u općem razumijevanju potrebe za zaštitom okoliša, rastući interes za autentičnim doživljajima, lokalnom i neobrađenom hranom te *do-it-yourself* ponašanje potrošača snažno utječu na promjene u turističkoj potražnji,
2. **turizam i kulturno-povijesna baština** - postoji jasan trend i rastuća potražnja za ne-tradicionalnim i alternativnim turističkim destinacijama,
3. **turizam i ruralni prostor** - sve je izraženiji interes turista za ruralnim sredinama, lokalnim događanjima i sudjelovanju u poljoprivrednim radovima,
4. **turizam i zdravlje** - zdrav način života (zdravstvena preventiva), putovanja zbog medicinskih tretmana i rehabilitacije nakon doživljenih trauma,
5. **turizam i sport** - sportski događaji postaju rastući turistički segment,
6. **turizam i tehnologije** - nove komunikacijske tehnologije su tektonski promijenile komunikacijsku kulturu, poslovne modele u turizmu, prodaju turističkih aranžmana i odnose između pružatelja i korisnika turističkih usluga.

Kontinentalni turizam pokazuje u srednjoj Europi rastući trend. Suvremene turiste danas sve više privlače suvremeni turistički proizvodi, poput zdravstvenog turizma, ruralnog turizma, eno-gastro turizma, ciko-turizma i drugih sličnih turističkih proizvoda. U tom smislu je posebno važno segmentirati tržište potencijalnih turista. Istraživanja koja su provedena za potrebe programiranja razvoja turizma i prilagođavanja turističke ponude u austrijskoj pokrajini Gradišće pokazala su da se turisti koji dolaze u Panonsku regiju mogu segmentirati u tri glavna segmenta: 1) etablirani turisti, 2) postmaterijalni turisti i 3) turisti koji sebe smatraju elitom u post-industrijskom vremenu – "performeri" (Slika 27).

Slika 27: Segmentacija suvremenih turista u Panonskoj regiji

Izvor: Studija "Generiranje dodane vrijednosti kroz turizam u pokrajini Gradišće", Kreutzer, Fischer & Partner (2015), Prilagodba T&MC Group

Austrijska pokrajina Gradišće je vrlo dobar primjer prilagođavanja turističke ponude suvremenim turistima i novim tržišnim segmentima. Broj noćenja turista u ovoj panonskoj pokrajini je dosegnoo tijekom 2018. godine brojku od 3.050.564, što je gotovo dvostruko više u odnosu na 2000. godinu. Turistička ponuda je u tom razdoblju, kroz snažan val turističkih investicija sufinanciranih iz strukturnih fondova EU, prilagođena potražnji suvremenih turista i koncentrirana je na zdravstveni turizam, ruralni turizam, kulturni turizam i eno-gastro turizam.

3.5.1 Ruralni turizam

Prostor Grada kao turističke destinacije raspolaže značajnim potencijalima za razvoj ruralnog turizma. Ova vrsta turističkih aktivnosti se najčešće povezuje s turističkim putovanjima u ruralna područja koja turistima pružaju različite autentične doživljaje: uživanja u prirodi, doživljaja života u ruralnim područjima, autentična eno-gastro ponuda, očuvana priroda, mogućnosti pješčenja i bicikliranja, sudjelovanje u poljodjelskim poslovima i sl. Unatoč pojednostavljenom razumijevanju koja vlada kod dijela ponuđača usluga ruralnog turizma u Republici Hrvatskoj, ruralni turisti ipak očekuju relativno visoku kvalitetu smještaja na razinama smještajnih kapaciteta kategoriziranih s 4 i 5 zvjezdica. Viša razina kvalitete smještaja privlači zahtjevnije turiste koji konzumiraju više lokalnih turističkih proizvoda i skloniji su višoj razini potrošnje.

Tablica 27: Tipovi smještaja, aktivnosti i atrakcija koje zanimaju ruralne turiste

Tipovi smještaja	Aktivnosti	Atrakcije
Kampovi, eko-kampovi mobilne kućice (4* i 5*)	Promatranje životinja, ptica i riblje faune	Arheološka nalazišta
Smještaj u seoskim Kućanstvima (apartmani 3 * i 4*)	Pješačenje i bicikljanje	Kulturni centri sa suvremenom arhitekturom
Manji B&B pansioni, hosteli (4 *)	Jahanje konja	kulturno-povijesne građevine
Mali obiteljski hoteli s bazenima (4*)	Sudjelovanje u kulinarskim radionicama, obilazak podruma	Festivali, kulturni događaji, događaji tradicionalne kulturne baštine
Smještaj na farmama	Plovidba čamcima	Manje lokalne tvornice i obrti
Lovačke kuće (4* i 5*)	Lov i ribolov	Lokalne tržnice s autentičnim proizvodima
	Sportske aktivnosti,	Vinske ceste, vinogradi i podrumu
	Obilazak arheoloških nalazišta i kulturnih dobara	Muzeji i galerije
	Sudjelovanje u poljoprivrednim radovima (npr. berba grožđa)	Tematski parkovi, zabavni parkovi , parkovi prirode

Izvor: Studija Ministarstva vanjskih poslova UK o ruralnom turizmu / Prilagodba T&MC Group

Turisti koji posjećuju ruralna područja vrlo često sudjeluju u lokalnim aktivnostima, zanimaju se za stil života na selu, tradiciju i običaje u lokalnim zajednicama (Tablica 27). Oni često koriste smještajne kapacitete kod seoskih kućanstava te spajaju svoj boravak u kućanstvima sa seoskim aktivnostima i događajima na selu. Turisti također preferiraju nedimute prirodne resurse, autentičnu lokalnu gastronomiju i događaje. Ruralni turisti su općenito bolje obrazovani, prednost daju autentičnim doživljajima, dolaze i socio-ekonomskih skupina s viših dohoci.

U novije vrijeme snažno raste interes europskih ruralnih turista za destinacijama koje mogu ponuditi mogućnosti bicikljanja i šetnje. Njemački i nizozemski turisti su posebno zainteresirani za ove mogućnosti ruralnog turizma. Nezagađen okoliš i prirodne ljepote su također vrlo važan motiv putovanja ruralnih turista. Za europske ruralne turiste je iznimno važna sigurnost destinacije putovanja i zaštita njihova zdravlja. Posebno im je važna politička stabilnost u ruralnim područjima.

Europski turisti su općenito, pa tako i ruralni turisti, osjetljivi na odnos cijene i kvalitete turističkih usluga. Međutim, budući da ruralni turisti dolaze iz imućnijih društvenih segmenata, oni će biti spremni prihvatiti više cijene ako te više cijene jamče odgovarajuću kvalitetu. Posebno se pazi na: kvalitetu doživljaja, kvalitetu smještaja i higijenu, kvalitetu organizacije, ljubaznost pružatelja usluga, kvalitetu hrane. U pogledu smještaja, ruralni turisti preferiraju autentičan smještaj u lokalnoj zajednici, kampove i manje lokalne hotele. Međutim, sve više su osjetljivi na kvalitetu tog smještaja i preferiraju smještaj u jedinicama više kategorije. Sve je veća popularnost agro-turizma, odnosno boravka na autentičnim farmama koje odražavaju stil života lokalnog stanovništva. Turisti koji biraju ovakav smještaj vrlo rado prihvaćaju sudjelovanje u farmerskim poslovima oko stoke, žetvi usjeva i berbi poljoprivrednih proizvoda.

Ponuda autentičnih lokalnih jela i pića ima posebno značenje u ruralnom turizmu. Turisti koji biraju ruralni prostor kao cilj svojih putovanja često su i gastronomski turisti te očekuju ponudu lokalnih jela i pića koja odražavaju kulturu i običaje tog prostora. Nedavno provedena istraživanja u susjednim državama u panonskoj nizini (Kalenjuk, 2015) pokazuju kako u više od 90% slučajeva ruralni turisti preferiraju lokalna i nacionalna u odnosu na internacionalna jela. Ovakvo ponašanje ruralnih turista je različito od ponašanja i očekivanja tradicionalnih turista koji ljetuju uz morsku obalu i koji preferiraju međunarodna jela, brzu i gotovu hranu te hranu kakvu konzumiraju kod kuće. Postoje različite definicije gastronomskog turizma. Najčešće se tako spominje eno-gastro turizam, kulinarski turizam i turizam kulinarske kulture. Gastro turizam, međutim ne smije poistovjećivati s agro-turizmom. Gastro turizam je podoblik kulturnog turizma jer je kulinarstvo dio opće kulture. Agro-turizam je poseban oblik ruralnog turizma. Međutim gastro-turizam i ruralni turizma, odnosno agro-turizam su usko međusobno povezani.

3.5.1.1 *Primjeri dobre prakse ruralnog turizma u Panonskoj regiji*

Na području Panonske nizine turizam postaje sve značajnija destinacija. U austrijskoj pokrajini Burgenland (Gradišće) turizam je nedvojbeno najsnažnija gospodarska grana. Turizam je u Mađarskoj tradicionalno snažan, posebno zdravstveni turizam koji ima stoljetnu tradiciju. Slovačka, Rumunjska i Slovenija u svojim panonskim pokrajinama također razvijaju ponudu kontinentalnog turizma. Kružna putovanja po Dunavu sve su popularnija i privlače velik broj turista iz EU i izvan - europskih zemlja. Turisti iz SAD su najbrojniji putnici. Turistička ponuda u sjevernoj pokrajini susjedne Srbije doživljava veliki razvoj u proteklom desetljeću.

Turistička ponuda u Slavoniji tek se počinje razvijati, budući da su dosadašnje strategije razvoja turizma u Republici Hrvatskoj i mjere intervencije središnje države u ovom gospodarskom sektoru bile usredotočene na morski turizam. Razvoj turističke ponude u Baranji predstavlja pozitivan primjer. Turistički trendovi u susjednim zemljama će u budućnosti postupno stvarati tzv. turistička kognitivna sidra u području Panonske nizine te na taj način imati utjecaj na razvoj turizma u Slavoniji te Grada Slatine. Ovdje navodimo nekoliko primjera razvoja turističke ponude u Panonskoj nizini.

Etno selo Karanac , Hrvatska

Vila Baranja

Etno selo Karanac smješteno je u općini Kneževi vinogradi i jedno je od najpoznatiji odredišta ruralnog turizma u Hrvatskoj. Tradicionalni ruralni objekti su sustavno pretvarani u objekte za ruralni turizam, poput "Baranjske kuće", "Ulice zaboravljenog vremena", "Sklepića", "Tri mudraca", "Ivica i Marica", obiteljski podrum "Sabo", "Bakine čarolije", "Kukuriku" „Vile Baranja“. Osim navedenog, etno selo Karanac je poznato i po održavanju raznih manifestacija, a najpoznatija manifestacija je "Čvarak fest".

Šokačko imanje "Acin salaš", Hrvatska

Šokačko imanje Acin salaš je tradicijsko šokačko imanje koje se nalazi u selu Tordinici u blizini Vinkovaca, na lijevoj obali rijeke. U autentičnom okruženju, na 4 ha površine smješteni su objekti velike tradicijske vrijednosti koji imaju obilježja nekadašnjih salaša: ambari (skladišta žita ili stočne hrane), čardaci (stare drvene kuće katnice), štala za konje, đeram (kojim se vadi voda iz bunara), krušne peći, pušnice, ovčarnik i ostalo.

Panonska vas, Prekomurje, Slovenija

"Panonsko selo" se nalazi u selu Tešanovcima, u slovenskoj pokrajini Prekomurje, u blizini grada Murska sobota. Ova destinacija ruralnog turizma nudi apartmane i luksuzne vile suvremenim ruralnim turistima. Objekti su novoizgrađeni i predstavljaju replike tradicionalnih kuća, ali su za izgradnju korišteni ekološki materijali. U blizini se nalazi lječilište "Moravske toplice", Spa centra Rivera te vinska regija Goričko gričevje.

Villany, Mađarska

Mađarsko selo Villany u neposrednoj blizini čuvenog lječilišta Harkany i povijesnog grada Siklos-a jedan je od najboljih primjera integralne i cjelovite revitalizacije ruralnog naselja s oko 2.500 stanovnika i pretvaranja u značajnu destinaciju kontinentalnog i eno-gastro turizma u Mađarskoj.

Obnovljeni su brojni vinski podrumi te izgrađeni agroturistički i hotelski smještajni kapaciteti: preko 10 manjih hotela i B&B objekata te veliki broj agro-turističkih objekata.

Heiligenbrunn Kellerviertel, Gradišće, Austrija

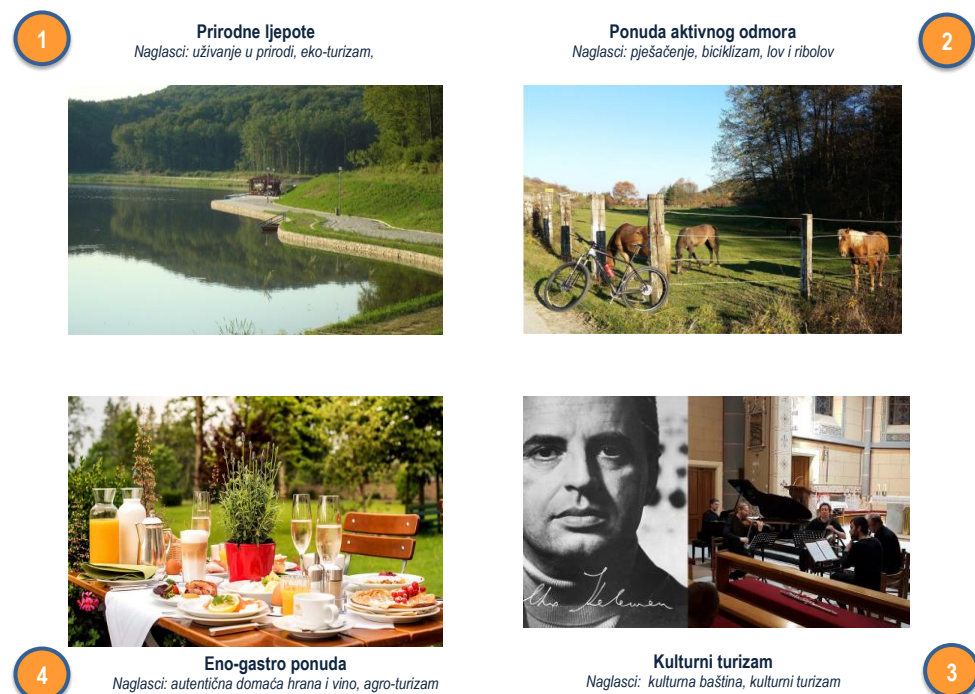

U Heiligenbrunn, u općinskom naselju s oko 900 stanovnika smještenom u južnom dijelu austrijske pokrajine Gradišće uz granicu s Mađarskom, uz potpore europskih fondova izgrađena je vinska turistička cesta. Većina tradicionalnih podruma je obnovljena i pretvorena u turističke atrakcije. Na ovaj projekt su se povezali privatni investitori koji su ulagali u male obiteljske hotele i agro-turističke smještajne kapacitete. Zahvaljujući ovom projektu, općina Heiligenbrunn ostvarila je snažan rast broja dolazaka i noćenja. Tijekom 2018. godine na području ove vrlo male austrijske lokalne jedinice zabilježeno je preko 12.000 noćenja.

3.5.2 Smjernice za Strategiju razvoja turizma za Grad Slatinu

Kulturno-povijesna i prirodna baština, vrijedna vinske i gastronomske tradicija te očuvana ruralna naselja predstavljaju značajan potencijal za ubrzan razvoj turizma na području Grada. Turistička ponuda bi se u narednom razdoblju trebala razvijati u četiri glavna područja: 1) aktiviranje prirodne baštine i resursa za razvoj turističkih proizvoda vezanih za uživanje u prirodi i eko-turizam, 2) aktivan odmor, 3) kulturni turizam povezan s kulturno-povijesnom baštinom i kulturnom tradicijom te važnim imenima iz područja kulture i kreativnih djelatnosti, te 4) eno-gastro i agro-turizam (Slika 28).

Slika 28: *Strateške odrednice razvoja turizma na području Grada*

Uvažavajući turističke potencijale s kojima Grad raspolaže, u budućnosti je moguće razvijati turističke proizvode s višom i visokom dodanom vrijednošću koji će imati značajne multiplikacijske učinke na lokalnu ekonomiju. Pregled budućih turističkih proizvoda, resursa i potrebni potrebnih infrastrukturnih projekata prikazani su u Tablici 28.

Tablica 28: *Turistički proizvodi, resursi i potrebne infrastrukturne pretpostavke*

Turistički proizvodi	Resurs	Potrebna infrastruktura
1. Izletnički turizam	Jezero Javorica Prirodna baština	Uređenje turističko-rekreacijskih sadržaja uz jezero (Intervencijski plan) Projekt Sequoia Izgradnja kampa s mobilnim kućicama
2. Ciklo-turizam	Prirodne ljepote	Uređenje biciklističkih staza (Intervencijski plan)
3. Kulturni turizam	Kulturno-povijesna materijalna i nematerijalna baština Milko Kelemen	Suvremeni centar kulturnih i kreativnih djelatnosti s multifunkcionalnim manjim dvoranama "Festivalizacija" "Marketing destinacije" Smještajni kapaciteti hotelskog tipa
3. Agro-turizam	Ruralna naselja u Gradu koja su izvan glavnih prometnih pravaca (Bakić, G. Miholjac, Ivanbrijeg)	Festivali, kulturni događaji, događaji tradicionalne kulturne baštine
4. Sportski turizam	Sportska tradicija	Sportska dvorana i prateći sportski objekti na otvorenom (Sportski centar) Hostel za sportaše
5. Eno-gastro turizam	Vinogradarska tradicija Vinogradi	Vinska cesta Vinski podrumi Restorani

Izvor: T&MC Group

4 STRATEŠKA PODRUČJA DJELOVANJA: KAKO OSTVARITI CILJEVE?

Postavljene dugoročne razvojne vizije i strateške ciljeve do 2027. godine neće biti moguće ostvariti spontanom tržišnim razvojem niti pod utjecajem vanjskih činitelja, odnosno mjera i projekta koje će poduzimati Vlada i njene agencije te mjera i projekta koje će pokretati Virovitičko-podravska županija. Strateške ciljeve je moguće ostvariti jedino uz pripremu i realizaciju odgovarajućih intervencijskih projekata koje će pokretati Grad samostalno i u partnerstvu s privatnim sektorom. Za realizaciju planiranih mjera intervencije Grad će u ovom strateškom horizontu, osim vlastitih izvora, biti na raspolaganju financijske potpore iz europskih strukturnih i investicijskih fondova te fondovi zajedničkih i makro-regionalnih politika EU.

Intervencijske mjere i projekti moraju biti visokog intenziteta kako bi mogli ostvariti planirane razvojne učinke. Neće biti moguće istovremeno intervenirati u svim područjima niti zadovoljiti u kratkom roku sve razvojne potrebe. Zbog toga je nužno izabrati prioriteta strateška područja djelovanja, odnosno prioritete intervencije, definirati podciljeve koji se u izabranim prioriteta područjima žele ostvariti te katalogizirati moguće implementacijske projekte.

Intervencijskim planom za Grad, kao podlogom za korištenje potpora iz OP "Kohezija i konkurentnost", programa integrirane regeneracije malih gradova, definirana su određena područja intervencije te 15 projekata. U ovom su dokumentu obuhvaćena strateška područja djelovanja iz Intervencijskog plana i projekti koji su planirani te su prošireni komplementarnim intervencijskim projektima i mjerama u područjima djelovanja sukladno najboljoj praksi primjene razvojnog koncepta "Pametna Grad".

4.1 Glavne razvojne teme

Na temelju analize sadašnjeg stanja identificiranih razvojnih potreba definirane su četiri grupe razvojnih tema i pet prioriteta strateških područja u kojima je potrebno djelovati do 2027. godine kako bi se ostvarili planirani strateški ciljevi.

Planom održivog razvoja se definiraju razvojne teme kojima se integriraju razvojne teme definirane Intervencijskim planom s razvojnim temama koje proizlaze iz koncepta "Pametna grad", kako slijedi:

1. Gospodarstvo i "pametna" transformacija lokalne ekonomije (Intervencijski plan: "*Gospodarstvo – razvoj malog i srednjeg poduzetništva*");
2. Prostor i infrastruktura - prostorna i infrastrukturna uređenost (Intervencijski plan: "*Prostor – urbana regeneracija Grada*");
3. Okoliš, turizam i energetika (Intervencijski plan: "*Slatina održivi Grad*");
4. Upravljanje Gradom, uvjeti života i socijalna uključenost – Slatina pametna grad (Intervencijski plan: "*Unapređenje društvenog standarda i usluga*")

Gospodarstvo, kao prva grupa razvojnih tema, predstavlja prioritetno područje u kojem je potrebno djelovati u kratkom i srednjem roku. Analiza sadašnjeg stanja je, naime, pokazala slabosti postojeće ekonomske strukture. Osim Slatinske banke i Ljekarni Plantak, gotovo sva najvažnija poduzeća na području Grada posluju u sektoru primarne prerade poljoprivrednih proizvoda i drva u kojem nije moguće ostvariti dovoljno visoku dodanu vrijednost. Dakle, sadašnja ekonomska struktura nije u mogućnosti stvarati kvalitetna i visoko plaćena radna mjesta niti može akumulirati dovoljno kapitala za poslovni rast i širenje izvan područja Grada. Zbog nepovoljne poduzetničke strukture, jednostavnih poslovnih modela i nekvalitetnih radnih mjesta ovakva lokalna ekonomska struktura ne može u budućnosti povećavati svoj doprinos prihodima Grada. Bez rasta izvornih proračunskih prihoda neće biti moguće unaprijediti kvalitetu života u Gradu niti zadržati postojeći broj stanovnika. Modernizacija ekonomske strukture i stvaranje "pametnog gospodarstva" koje će kreirati kvalitetna radna mjesta se tako nameće kao prioritetno područje intervencije.

Analizom sadašnjeg stanja je utvrđena relativno visoka razina opremljenosti Grada osnovnom komunalnom i energetsom infrastrukturom. Potrebne su dodatne intervencije samo u području tretiranja otpadnih voda. U ovom području je od strane Hrvatskih voda i gradskog poduzeća Komrad d.o.o. pokrenut projekt "Aglomeracija Slatina" koji se financira iz strukturnih i kohezijskih fondova EU u visini 70,88% vrijednosti ulaganja. Nacionalna komponenta se financira iz proračuna središnje države, sredstava Hrvatskih voda i proračuna Grada koji participira u ukupnoj investiciji s 3,88%. Međutim, sveukupno **uređenje prostora**, reurbanizacija, urbano planiranje i unapređenje upravljanja gradskim prostorom te unapređenje nadzemne infrastrukture poput prometnica, zelenih površina, zgrada i ostalih javnih prostora predstavlja važnu razvojnu temu. Intervencijskim planom obuhvaćeno je nekoliko projekata unapređivanja očuvanja okoliša i uređenja Grada. Plan održivog razvoja predviđa djelovanje u ovom području kao jednu od razvojnih tema cilj povećavanja razine ukupne uređenosti i povećavanja atraktivnosti za posjetitelje i turiste ("Slatina lijepi grad").

Iako okoliš u Gradu nije značajnije devastiran, očuvanje **okoliša** predstavlja također jednu od razvojnih tema. Ovo područje djelovanja je značajno zbog potrebe povećavanja kvalitete života i zadržavanja ljudskih potencijala.

Razvoj turizma je također jedna od razvojnih tema koji se oslanja na prirodne resurse, kulturno-povijesnu baštinu, očuvan okoliš i očuvan ruralni prostor s kojima Grad raspolaže.

Nekoliko privatnih projekata proizvodnje toplinske i električne **energije** na području Grada stvara pretpostavke za realizaciju ideje "energetski nezavisne jedinice lokalne samouprave" te iskorištavanja proizvedene energije za lokalni razvoj. Izgradnja pogona za kogeneracijsku proizvodnju energije predstavlja kapitalno intenzivne investicije koje nisu tako dobre za radna mjesta. Međutim, ako se uz kogeneracijske pogone pokrenu investicije koji će koristiti toplinsku energiju, tada ove investicije ne stvaraju samo nova radna mjesta već imaju i snažne strateške multiplikacijske na ukupan razvoj Grada. Povećavanje energetske neovisnosti i lokalne proizvodnje energije također je jedna od razvojnih tema.

Konačno, pametno upravljanje u Gradu, uvjeti života i socijalna uključenost vrlo su važne razvojne teme koje su obuhvaćene konceptom "**Pametan grad**".

4.2 Razvojni prioriteti i područja djelovanja

Na temelju analize sadašnjeg stanja, raspoloživih razvojnih potencijala te utvrđenih razvojnih potreba i razvojnih tema, Planom održivog razvoja definiraju se sljedeći razvojni prioriteti odnosno područja intervencije:

1. **Pametna gradska ekonomija** – modernizacija gospodarske strukture u cilju stvaranja kvalitetnih radnih mjesta;
2. **Urbana regeneracija** – integrirana regeneracija i reurbanizacija gradskog naselja Slatina i ruralnih dijelova gradskog područja u cilju općeg uređenja, unapređivanja uvjeta za život i povećavanja atraktivnosti za posjetitelje i turiste;
3. **Pametno življenje** – razvoj kreativnih djelatnosti, pametni turizam, kultura, pametno zgradarstvo, sigurnost i socijalna uključenost.
4. **Pametni stanovnici** – razvoj obrazovanja i kreativnosti, digitalna edukacija, razvoj ljudskog i socijalnog kapitala;
5. **Pametna Gradska uprava** – podizanja kvalitete usluga koje Gradska uprava pruža građanima, povećavanje transparentnosti poslovanja i uključivanje građana;
6. **Pametno upravljanje okolišem i energijom** – energetska nezavisnost i očuvan okoliš

U svakom o prioritetnih područja intervencije i područja djelovanja postavljaju se specifični razvojni ciljevi koji će se ostvariti konkretnim implementacijskim projektima i mjerama (Tablica 29).

Postojeća **gospodarska struktura** ne može osigurati potreban broj radnih mjesta, posebno ne kvalitetnih radnih mjesta koja će kroz porez na dohodak i lokalnu potrošnju ostvariti povećani doprinos gradskom proračunu. Zbog toga je nužno prioritetno intervenirati u ovom području. Konačan cilj je stvaranje "**pametne ekonomije**", odnosno suvremene gospodarske strukture s kvalitetnim i dugoročno održivim radnim mjestima. Nova radna mjesta moraju stvarati poduzetnici i poduzeća, ali njihovo spontano djelovanje nije dovoljno. Pri tome je posebno važna uloga Gradske uprave i njene institucije, koja će uz institucije središnje države i njene inicijative intervenirati u ovom prioritetnom području (kroz infrastrukturne projekte, programe poticanja poduzetništva, inkubatore i sl.). Ovom području djelovanja ovim se dokumentom postavljaju sljedeći specifični ciljevi:

1. Razvoj poduzetništva i konkurentnosti malih i srednjih poduzeća;
2. Dovršavanje opremanja poduzetničkih zona i privlačenje ulagača iz "pametnih" industrija;
3. Izgradnja inkubatora i centara kompetencija za inovativne mlade poduzetnike;
4. Razvoj turističke infrastrukture i odgovarajućih lokalnih institucija (npr. vinske ceste, turistički centri, poduzeća za turistički marketing i destinacijski menadžment) kojima će se poticati projekti "pametnog turizma" (kulturni turizam, eno-gastro turizam, ruralni turizam, sportski turizam, ciklo-turizam i sl.);
5. Poticanje umrežavanja lokalnih poduzetnika i stvaranje organizacija OPG-a u cilju zajedničke prodaje, distribucije i marketinga lokalnih proizvoda.

Tablica 29: *Prioriteti i specifični ciljevi*

Pametna gradska ekonomija	Pametna urbana regeneracija	Pametno življenje	Pametni stanovnici	Pametna Gradska uprava	Pametno upravljanje okolišem i energijom
Unapređenje konkurentnosti MSP	Pametno urbano planiranje i pametno upravljanje prostorom	Razvoj "Pametnog turizma" na području Grada	Izgradnja obrazovne infrastrukture – obrazovni kampus	Digitalizacija i digitalna transformacija Gradske uprave	Pametno upravljanje otpadom – izgradnja reciklažnih dvorišta
Privlačenje pametnih industrija - Izgradnja poduzetničkih zona	Integrirana urbana regeneracija, reurbanizacija glavnog urbanog i ruralnih naselja	Kultura i sport - uključivanje građana u kulturne i sportske djelatnosti	Pokretanje visokog obrazovanja kao preduvjeta za stvaranje kvalitetnih radnih mjesta	Podizanje razine transparentnosti, pristupa informacijama i uključenosti građana	Unapređenje i pametan razvoj komunalne infrastrukture
Izgradnja inkubatora za inovativne poduzetnike	Izgradnje infrastrukture za kulturne i kreativne djelatnosti	Unapređenje socijalnih usluga i povećavanje razine socijalnog uključivanja	Unapređenje sustava cjeloživotnog obrazovanja građana i farmera	Unapređenje kvalitete javnih i socijalnih usluga koje pruža Grad svojim stanovnicima	Razvoj lokalne proizvodnje i lokalne potrošnje energije – energetska nezavisnost
Razvoj turističke infrastrukture i poticanje razvoja ruralnog turizma	Razvoj institucija za proizvodnju i upravljanje kulturnim i kreativnim proizvodima	Pametna mobilnost - unapređenje lokalnog javnog prijevoza	Podizanje razine digitalne pismenosti – digitalna edukacija	Izgradnja pametnih gradskih stanova za mlade i talente	Podizanje razine energetske učinkovitosti
Umrežavanje lokalnih poduzetnika i OPG-a	Unapređenje vidljivosti – marketing Grada	Razvoj napredne lokalne ICT infrastrukture	Poticanje razvoja kreativnosti		Razvoj toplovodne distributivne mreže za kućanstva i poduzetnike

Urbana regeneracije je Intervencijskim planom, izrađenim za potrebe strukturiranog pristupa Programu integrirane regeneracije malih gradova, definirana kao jedno od prioritetnih područja intervencije u cilju aktiviranja prostornih resursa i kulturno-povijesne baštine za ubrzanje razvoja Grada. U ovom dokumentu je ovo prioritetno područje naglašeno u kontekstu razvojnog koncepta "Pametna grad". Grad naime raspolaže kvalitetnim urbanim i ruralnim prostorima (građevine, otvoreni prostori, javne površine, parkovi, rekreacijske zone, lokalne prometnice i dr.) kojima je potrebno "pametno" upravljati i optimalno razvijati njihove ekonomske, ekološke i socijalne funkcije. U okviru područja intervencije **Pametna urbana regeneracije** definirani su sljedeći specifični ciljevi:

1. Pametno i integrirano urbanističko-arhitektonsko planiranje i upravljanje prostorom;
2. Integrirana urbana regeneracija i reurbanizacija urbanog naselja Slatina i ruralnih naselja;
3. Izgradnja infrastrukture za kulturne i kreativne djelatnosti kao pokretača ukupnog socio-ekonomskog razvitka Grada;
4. Razvoj gradskih institucija za proizvodnju, upravljanje i marketing kulturnih i kreativnih proizvoda; te
5. Unapređivanje vidljivosti – marketing Grada u cilju privlačenja turista.

Prioritetno područje djelovanja **Pametno življenje** usko je povezano s javnim i socijalnim uslugama, kulturnim i sportskim aktivnostima u koje se uključuju građani i posjetitelji te lokalnu mobilnost i proširenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija koje omogućuju povezanost s okruženjem. Turizam predstavlja izuzetak u ovom prioritetnom području budući da je u načelu povezan s izazovom razvoja pametnih ekonomskih aktivnosti, ali je uključen u ovo područje jer predstavlja cilj koji je povezan s projektnim inicijativama Grada i javnim uslugama. U ovom području djelovanja su postavljeni sljedeći specifični ciljevi koji se planiraju ostvariti do 2027. godine:

1. Razvoj "pametnog turizma" (kulturni turizam, eno-gastro turizam, ruralni turizam, sportski turizam, ciklo-turizam i slični posebni turistički proizvodi);
2. Uključivanje stanovnika u kulturne i sportske djelatnosti;
3. Unapređenje socijalnih usluga i povećavanje razine socijalne uključenosti (osiguravanje učinkovitih zdravstvenih i socijalnih usluga, poticanje prevencije i zdravog života, i dr.);
4. Uspostavljanje pametnog lokalnog prijevoza namijenjenih stanovnicima Grada i njihovoj internoj dnevnoj mobilnosti te turistima koji dolaze na područje Grada);
5. Razvoj napredne ICT infrastrukture (fiksni i mobilni pristup Internetu).

Pametni građani je prioritetno područje djelovanja koji ima cilj podizanja razine opće i digitalne obrazovanosti stanovnika Grada. Uloga jedinica lokalne samouprave je povezana s poticanjem razvoja obrazovne i kulturne infrastrukture te razvoja lokalnih obrazovnih i kulturnih institucija. Budući da u Republici Hrvatskoj lokalne jedinice nisu odgovorne za razvoj osnovnog i srednjeg obrazovanja, Grad u ovom pod-području preuzima ulogu koordinacije s državnim obrazovnim institucijama. Međutim, u pod-područjima visokog i cjeloživotnog obrazovanja te digitalnog i kulturnog obrazovanja Grad preuzima odgovornost i inicijativu u okvirima koncepta "Pametna grad". U ovom prioritetnom području djelovanja Planom održivog razvoja definirani su sljedeći specifični ciljevi:

1. Izgradnja obrazovne infrastrukture (obrazovni kampus s dormitorijem za studente koji dolaze izvan područja Grada);
2. Pokretanje visokog obrazovanje za profesije u budućnosti u suradnji s visokim učilištima, osnivanje vlastitog veleučilišta;
3. Unapređenje sustava cjeloživotnog obrazovanja građana i farmera (prekvalifikacije, osposobljavanje za profesije za kojima postoji potražnja na tržištu rada, razvoj poduzetničkih znanja, unapređenje znanja farmera u području prerade primarnih proizvoda i agro-turizma, i dr.);
4. Podizanje razine digitalne pismenosti – digitalna edukacija; te
5. Poticanje razvoja kreativnosti i kreativnih aktivnosti – potpora lokalnim obrtnicima i poduzetničkim inicijativama iz kreativnih industrija, jačanje partnerstva između lokalnih kreativnih ljudi i akademske zajednice i druge inicijative povezane s jačanjem kreativne sastavnice lokalne ekonomije.

Prioritetno područje **Pametna Gradska uprava** obuhvaća djelovanje uprave Grada u oblikovanju sveukupne "pametne" razvojne strategije te pokretanje samostalnih projektnih inicijativa i inicijativa u partnerstvu s privatnim sektorom koji imaju cilj ubrzanje ukupnog lokalnog socio-ekonomskog razvitka temeljenog na paradigmi "Pametna grad". Djelovanje Gradske uprave u ovom prioritetnom području utječe na ostala prioritetna područja. Glavni ciljevi djelovanja u području "pametnog upravljanja" su sljedeći:

1. Digitalizacija i digitalna transformacija Gradske uprave, gradskih agencija, gradskih ustanova i gradskih poduzeća (unapređenje i povećavanje učinkovitosti procesa Gradske uprave kroz primjenu digitalnih tehnologija, dostupnost usluga koje pruža Grad i njegove agencije putem digitalnih kanala i sl.);
2. Podizanje razine transparentnosti upravljanja Gradom i gradskih financija (javni pristup informacijama koje proizvodi i prikuplja Gradska uprava i gradska poduzeća, uz uvažavanje ograničenja vezanih za privatnost i sigurnost) i uključenost građana u financijsko planiranje;
3. Unapređivanje kvalitete javnih i socijalnih usluga koje Grad pruža svojim stanovnicima (digitalizacija usluga, povećavanje njihove kvalitete i zadovoljstva građana); te
4. Izgradnja pametnih gradskih stanova za mlade bračne parove i privlačenje talenata na područje Grada.

Pametno upravljanje okolišem predstavlja šesto, posljednje, ali nikako ne najmanje važno područje djelovanja i područje intervencije. Ovo je područje povezano s klimom, učinkovitim upravljanjem resursima (energija, voda i dr.), zahtjevima za održavanjem bio-raznolikosti te monitoringom događaja u okolišu i mogućim eksternim učincima ljudskog i ekonomskog djelovanja. Plan održivog razvoja u ovom području djelovanja definira sljedeće specifične ciljeve:

1. Izgradnja sustava pametnog upravljanja otpadom (razvoj sustava odvojenog prikupljanja otpada, izgradnja reciklažnih dvorišta i reciklažnih pogona);
2. Unapređenje komunalne infrastrukture u području tretiranja otpadnih voda;
3. Razvoj sustava lokalne proizvodnje energije – energetska nezavisnost kao cilj;
4. Podizanje razine energetske učinkovitosti izgrađenih javnih i privatnih zgrada, pametne javne energetske mreže (*Smart grids*), pametne nove zgrade (*Smart buildings*); te
5. Razvoj lokalne toplovodne mreže za distribuciju toplinske energije kućanstvima i poduzećima.

Katalog razvojnih projekata i akcijski plan predstavlja poseban dokument, koji je sastavni dio Plana održivog razvoja. U tom su dokumentu katalogizirane projektne inicijative u okviru definiranih prioriteta područja djelovanja do 2027. godine.

Implementacijski projekti moraju biti usklađeni s postavljenim strateškim ciljevima te moraju sadržavati dodanu vrijednost, odnosno imati multiplikacijske učinke na ubrzanje ukupnog socio-ekonomskog razvitka Grada u ovom strateškom horizontu. U kontekstu razvojne paradigme "Pametna grad", implementacijski razvojni projekti moraju uključivati primjenu informacijsko-komunikacijskih tehnologija i kreativne komponente. Lokalna mobilnost, na primjer, nije "pametna" ako ne obuhvaća razvoj mobilne aplikacije za informiranje o redovima vožnje.

5 IMPLEMENTACIJA I FINANCIRANJE

Provođenje definirane strategije Plana održivog razvoja i ostvarivanje postavljenih strateških ciljeva odvijat će se kroz implementaciju strateških projekata prema Intervencijskom planu, Katalogu razvojnih projekata i Akcijskom planu s vremenskim okvirom provođenja. Ovi su dokumenti sastavni dio Plana održivog razvoja.

Iskustvo provedbe strateških projekata koji se temelje na konceptu "Pametna grad" (istraživački projekt ASCIMER je prikupio relevantne empirijske informacije) ukazuje na sljedeće glavne činitelje uspješnosti:

1. uključenosť interesnih dionika i definiranje zadataka-

- **odgovornosť i definiranje zadataka** (dodjela zadataka svakom interesnom dioniku koji sudjeluje u implementaciji te dodjela odgovornosti za različite aktivnosťi (i moguće neuspjehe) moraju unaprijed biti definirani kako bi se osigurala uspješna implementacija)
- **vodstvo i koordinacija** (između interesnih dionika mora postojati koordinacija i jasno definirano vodstvo kako bi se olakšao proces implementacije projekata)

2. uključenosť građana -

- **kontinuiranosť procesa** (građani moraju kontinuirano sudjelovati za vrijeme razvoja i trajanja projekata)

3. višerazinsko upravljanje i pravni okvir -

- **stvaranje ad-hoc poduzeća ili lokalnih razvojnih agencija za veće projekte** (osnivanje poduzeća za upravljanje projektom može značajno pomoći u implementaciji, moguće je osnivanje i lokalnih razvojnih agencija koje će surađivati s interesnim dionicima u određenim projektima)
- **pravni okvir** (ključan problem za nabavu u procesu implementacije koji mora biti uzet u obzir)

4. održivosť i učinkovitost -

- **tržišno natjecanje i poticanje lokalnog razvoja** (fokus na održivosti je ključna te je bitno omogućiti lokalnim poduzećima natjecanje u nabavi te promoviranje njihovog sudjelovanja u projektima)

5. eksternalije -

- **upravljanje eksternalijama** (potrebno je uzeti u obzir moguće pozitivne i negativne učinke te izraditi financijski plan kako bi se eksternalije uravnotežile)

6. nadzor i prilagodljivo upravljanje -

- **nadzor nad implementacijom** (nadziranje ove faze ključno je zbog više efikasnosťi i prilagodbe procesa promjenama u razvoju te mogućnosťi prenosivosti)
- **upravljanje rizicima** (potrebno je upravljati rizicima s obzirom na moguće probleme za vrijeme implementacije)

7. inovacije i tehnologije -

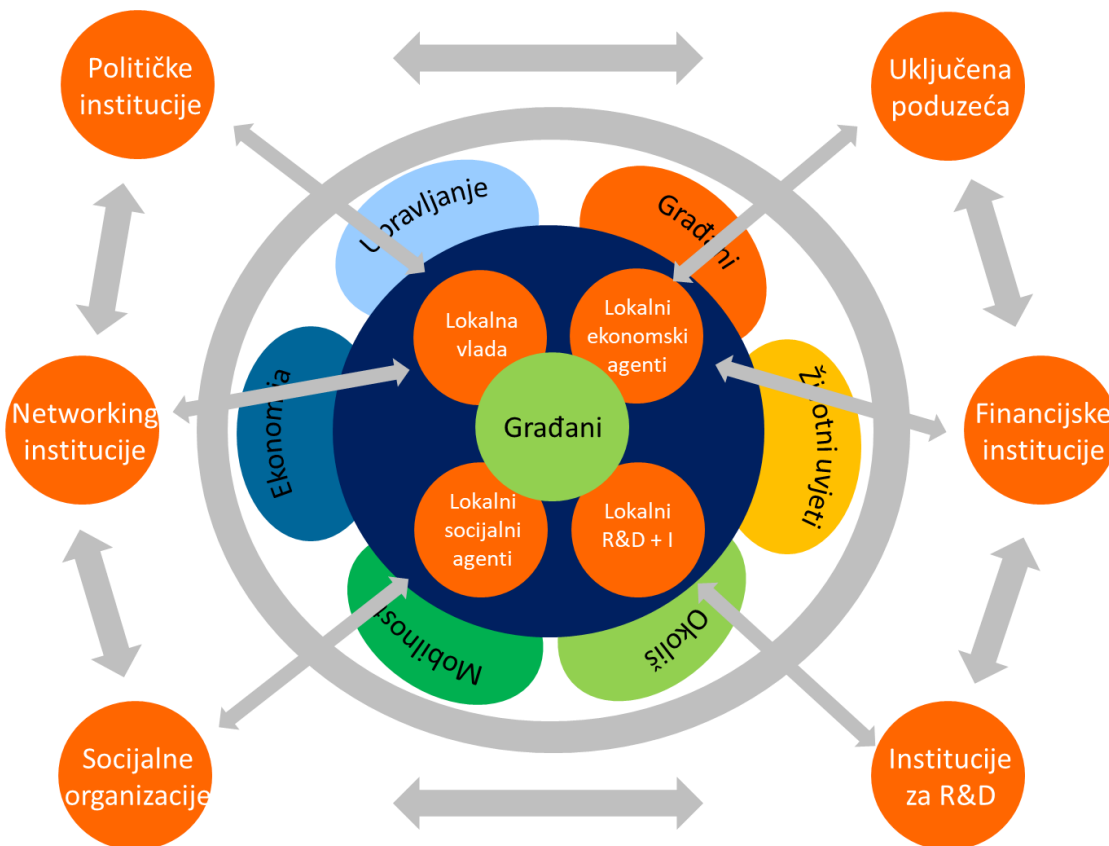
- **inovacije u implementaciji** (novi pristupi zahtijevaju inovativnu implementaciju kako bi se osigurala uspješnosť)
- **IT alati za transparentnosť i uključenosť građana** (IT alati predstavljaju glavnu ulogu u uključenosťi i sudjelovanju građana)

8. prijenos znanja -

- **prijenos znanja u implementaciji** (u ovoj fazi ključno je promatrati i druga iskustva u području, potrebno je kontaktirati stručnjake i interesne dionike s iskustvom u implementaciji sličnih projekata kako bi se osigurao uspjeh)

9. Vidljivost projekata

Slika 29: Uključenost interesnih dionika

Izvor: ASCIMER – Governance and implementation of Smart City projects in the mediterranean region / Prilagodba T&MC Group

5.1 Organizacijski okvir i odgovornosti za provođenje

Plan održivog razvoja u kontekstu razvojnog koncepta "Pametani grad" do 2027. godine temeljni je razvojni dokument Grada koji obuhvaća razdoblje financijske perspektive EU 2021-2027. godine. Plan održivog razvoja i ostale strateške dokumente (Intervencijski plan, Katalog razvojnih projekata, Akcijski plan, sektorske strategije) usvaja **Gradsko vijeće** kao svoje ključne političke projekte.

Plan održivog razvoja je dinamičan dokument koji će tijekom svog životnog vijeka doživjeti promjene i dopune u skladu s novim situacijama koje se pojavljuju u okruženju. Novelaciju Plana održivog razvoja također usvaja Gradsko vijeće na prijedlog Gradonačelnika.

Za realizaciju Plana održivog razvoja odgovornost preuzima **Gradonačelnik** i njegovi zamjenici. Odgovornost operativne pripreme projekata preuzimaju **Upravni odjel** za razvoj Grada Slatine i **Stručne službe** u Gradskoj upravi.

Gradska razvojna agencija Slatine (GRAS) ima ulogu koordinacije aktivnosti povezanih za izradu strateških dokumenata, pripremu projekata te sudjelovanja u operativnom provođenju projekata.

Svaki implementacijski projekt ili skupina projekata mora imati svog **voditelja** i projektni tim. Odgovornosti voditelja projekata i njegovog projektnog tima su sljedeće:

- ⇒ izrada projektnog plana,
- ⇒ priprema projektne i studijske dokumentacije,
- ⇒ izbor optimalnog modela financiranja,
- ⇒ izraditi prijavu za korištenje EU fondova,
- ⇒ u suradnji sa stručnim službama u Gradu osigurati bankarsko međufinanciranje (HBOR, komercijalne banke),
- ⇒ organizirati javnu nabavu te ugovaranje radova na projektu,
- ⇒ upravljati projektom i uspostaviti sustav kontrolinga, te
- ⇒ osigurati informiranje i vidljivost projekta.

5.2 Financiranje razvojnih projekata

Za financiranje razvojnih projekata Gradu su na raspolaganju sljedeći izvori:

1. Potpore iz strukturnih i kohezijskih fondova EU kroz operativne programe i natječaje koje raspisuju provedbena tijela u Republici Hrvatskoj;
2. Potpore iz makro-regionalnih politika EU; te
3. Potpore iz nacionalnih izvora – državnog proračuna Republike Hrvatske.

Osim potpora (bespovratnih sredstava) Grad može koristiti i kreditno financiranje projekata iz programa financiranja razvojnih projekata Hrvatske banke za obnovu i razvitak koja kreditira razvojnih projekata jedinica lokalne samouprave direktno i u suradnji s komercijalnim bankama.

JESSICA (*Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas*) inicijativa je Europske komisije u suradnji s Europskom investicijskom bankom i Razvojnou bankom Vijeća Europe radi promicanja održivog razvoja, rasta i zapošljavanja u urbanim područjima Europe. Instrument JESSICA pruža pomoć u sljedećim područjima:

- ⇒ urbana infrastruktura – transport, voda / otpadne vode, energija,
- ⇒ baština ili kulturne znamenitosti – turizam ili druge održive potrebe,
- ⇒ kontaminirana zemljišta – ponovni razvoj, dekontaminacija, čišćenje,
- ⇒ stvaranje nove komercijalne površine za mala i srednja poduzeća – sektori IT-a i istraživanje i razvoj,
- ⇒ sveučilišne zgrade – medicina, biotehnologija i drugo,
- ⇒ poboljšanja u smislu energetske učinkovitosti.

Od ostalih načina financiranja, dostupan je i model javno-privatno partnerstvo (JPP) koji se odnosi na kooperativno djelovanje javnog sektora s privatnim sektorom u proizvodnji javnih proizvoda ili pružanju javnih usluga. Također, potrebno je spomenuti i “pametne obveznice“, odnosno namjenske obveznice koje su namijenjene financiranju projekata pametnih gradova te predstavlja napredni oblik financiranja gdje se povrat sredstava vrši kroz ostvarenje određenog cilja. S obzirom na financiranje kreditima banaka, moguće je koristiti sredstva Europske investicijske banke koja podupire razvoj pametnih gradova te nudi mogućnost kreditiranja istih uz povoljne uvjete, a također je potrebno spomenuti Hrvatsku banku za obnovu i razvitak koja nudi programe za kreditiranja projekata JLS u Hrvatskoj.

6 MONITORING I EVALUACIJA

Monitoring je sustavni i rutinski proces prikupljanja podataka i informacija iz projekata kojim se implementira Plan održivog razvoja. Monitoring sustav se sastoji od:

- ⇒ praćenja efikasnosti upotrebe resursa i ostvarivanja prethodno postavljenih projektnih ciljeva i pokazatelja,
- ⇒ prikupljanja iskustvenih podataka s ciljem korekcija projektnih aktivnosti i unapređenja prakse strateškog planiranja razvoja Grada i projektnog vođenja u budućnosti,
- ⇒ prikupljanja informacija za proces evaluacije.

Monitoring je proces koji se uspostavlja u fazi izrade i traje za vrijeme trajanja implementacije Plana održivog razvoja. Monitoring predstavlja provjeru napretka implementacije i projektnih aktivnosti u odnosu na plan. Proces monitoringa sastoji se od dvije komponente:

- ⇒ Uspostavljanje sustava prikupljanja informacija – monitoring informacijskog sustava,
- ⇒ Prikupljanje i obrada podataka.

Sistemske prikupljeni podaci se obrađuju i računaju se indikatori.

Za proces monitoringa su važne sljedeće grupe ulaznih podataka:

- ⇒ Financijski podaci - informacije o projektnim budžetima i informacije o utrošenim financijskim sredstvima,
- ⇒ Empirijski (fizički) podaci - podaci iz kojih se računaju indikatori učinaka,
- ⇒ Administrativni podaci - informacije o napretku projektnih radova (u kojoj fazi se projekt nalazi).

Cilj obrade podataka je transformacija kvantitativnih podataka u informacije koje su relevantne donositeljima odluka.

Evaluacija je sistematsko i objektivno ocjenjivanje napretka projekta ili kompletnosti projekta nakon njegovog završetka. Procesom evaluacije se ocjenjuju podaci i informacije u cilju pripremanja izvještaja za donositelje strateških odluka. Evaluacija pomaže u donošenju zaključaka u vezi četiri najvažnijih aspekata intervencije:

- ⇒ strateškog značaja intervencije (projekta),
- ⇒ efikasnosti korištenja resursa,
- ⇒ učinku intervencije na ostvarenje postavljenih strateških ciljeva,
- ⇒ dugoročnoj održivosti intervencije (projekta).

Evaluacija mora pronaći odgovore na sljedeća pitanja:

- ⇒ Da li je intervencija imala efekta; ako je koliki je učinak intervencije, pozitivan ili negativan?
- ⇒ Zašto intervencija proizvodi planirane (i neplanirane) učinke?

Informacije koje su prikupljene u vezi s gornjim aspektima monitoringa predstavljaju bazu za evaluacijsku analizu.

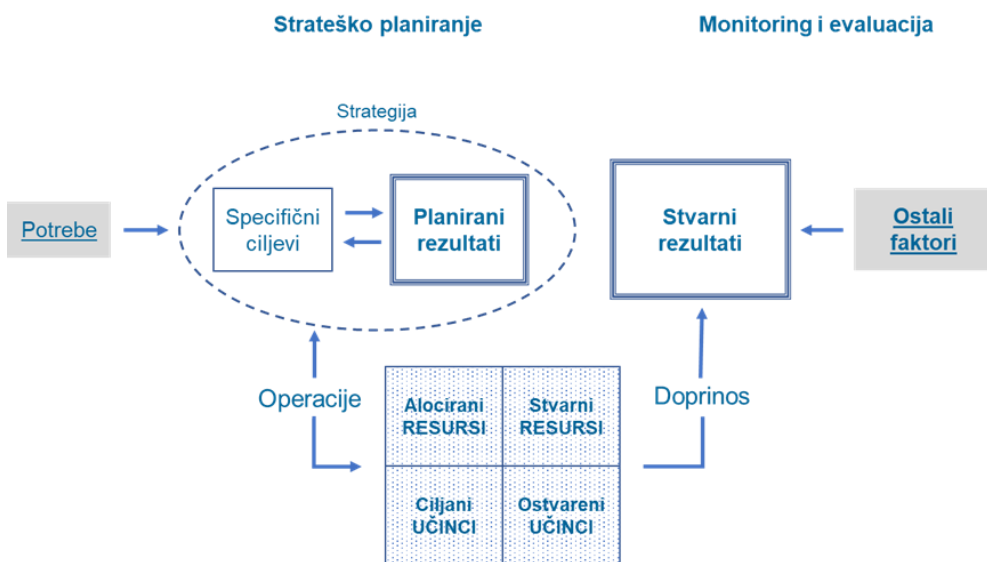
Ex-ante evaluacija provodi se na početku procesa strateškog planiranja razvoja Grada. Tokom implementacije se provodi evaluacija napretka implementacije i projektnih aktivnosti. Na kraju strateškog razdoblja i početka novog izrađuje se ex-post evaluacija.

Tablica 30: Vrste evaluacija

Vrsta evaluacije	Aktivnosti
PRETHODNA (Ex-ante evaluacija)	▪ Provjera realističnosti i izvedivosti strateških ciljeva i projekata ▪ Provjera fiskalnih (financijskih) kapaciteta Grada u odnosu na financijske aspekte planiranih projekata ▪ Izvještaj o ex-ante evaluaciji
PERIODIČNA (Interim evaluacija)	▪ Kontrola napretka projekata ▪ Izrada redovnih periodičnih izvještaja o napretku implementacije Plana održivog razvoja
NAKNADNA (Ex-post evaluacija)	▪ Analiza pojedinačnih projekata i njihovih učinaka ▪ Rekapitulacija i ocjena strateškog plana i njegove implementacije u cjelini ▪ Analiza ključnih faktora uspjeha / neuspjeha ▪ Rekapitulacija naučenih lekcija

Gradska uprava je odgovorna za uspostavljanje procesa monitoringa i evaluacije. Unutar Gradske uprave uspostaviti će se centralni tim za upravljanje procesom implementacije Plana održivog razvoja.

Slika 30: Ilustracija odnosa između planiranih i stvarnih rezultata intervencije

Izvor: Europska komisija – Vodič za monitoring i evaluaciju

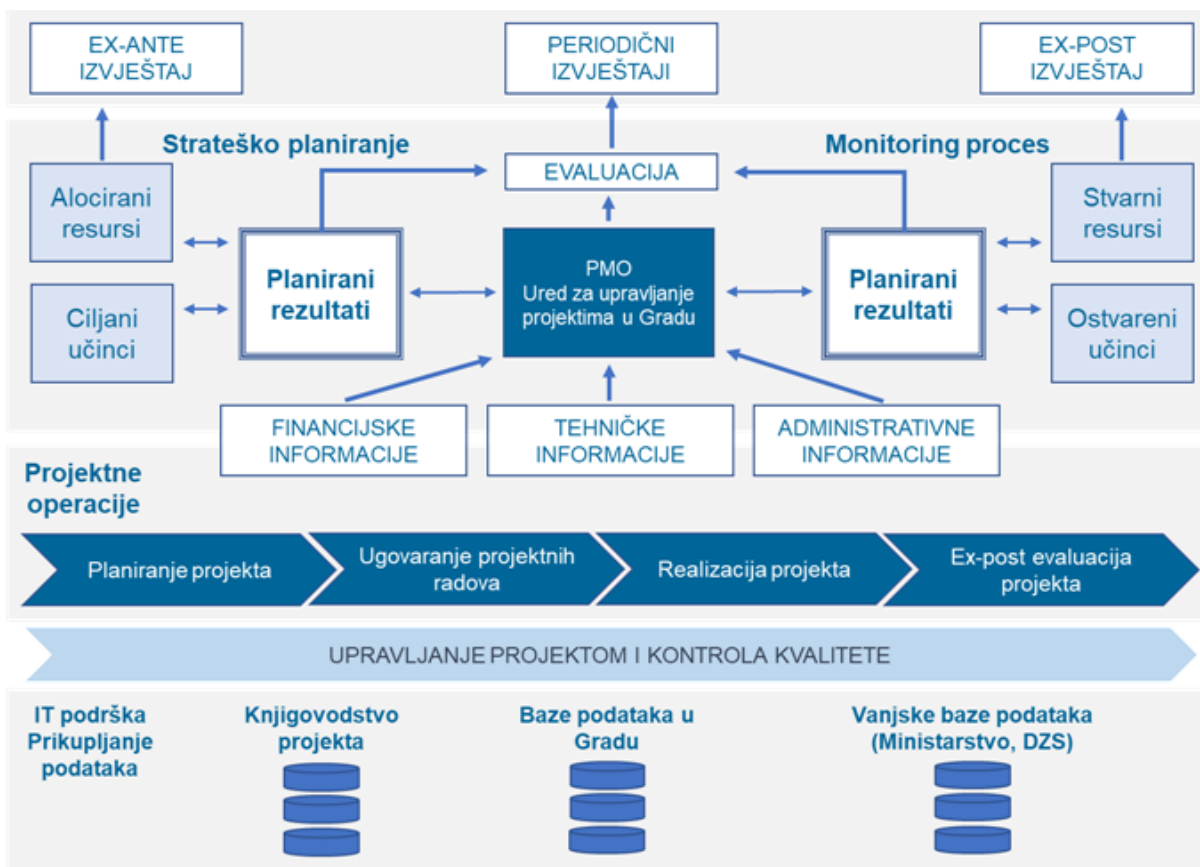
Planirani rezultati (indikator) moraju biti:

- ⇒ Povezani sa Planom - moraju obuhvatiti samu suštinu rezultata intervencije koja se planira (Slika 30),
- ⇒ Normativni - moraju imati jasnu normativnu interpretaciju o smjeru kretanja i rezultatu,
- ⇒ Robusni - moraju biti pouzdani i statistički potvrđeni,
- ⇒ Prikupljeni na vrijeme - indikatore koje nije moguće statistički obuhvatiti u realnom vremenu ne treba planirati.

Sustav monitoringa i evaluacije uspostavlja Gradska uprava, a sastoji se od četiri razine:

- ⇒ Razina strateškog planiranja, upravljanja projektima implementacije i monitoringa,
- ⇒ Razina pojedinačnih projekata implementacije,
- ⇒ Razina evaluacije i izvještavanja,
- ⇒ Razina prikupljanja podataka i IT podrška.

Slika 31: Mapa sustava monitoringa i evaluacije

Centralno mjesto sustava monitoringa i evaluacije zauzima “PMO – Program management office” - Ured za upravljanje projektima za implementaciju Plana održivog razvoja. Na ovom mjestu se odvija proces monitoringa i evaluacije. PMO prikuplja kvantitativne i kvalitativne informacije do managementa pojedinačnih projekata, službi unutar Grada kao i vanjskih baza podataka (npr. vladina ministarstva, vladine agencije, DZS i dr.).

Implementacijski projekti se pojedinačno planiraju, imaju svoj projektni tim, projektnu organizaciju i kontrolu kvalitete projektnih radova. Za pojedinačne implementacijske projekte vodi se projektno knjigovodstvo kako bi se

prikupili kvantitativni podaci. Kvalitativne informacije u samom projektu prikuplja projektni management. Na razini evaluacije provodi se evaluacijski proces koji se najčešće eksternalizira. Evaluatori izrađuju ex-ante i ex-post izvještaje, dok periodične izvještaje izrađuje PMO. Za sustav monitoringa i evaluacije potrebno je osigurati adekvatnu IT opremu.

LITERATURA I IZVORI

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju – *Upisnik poljoprivrednika*

ASCIMER – *Governance and implementation of Smart City projects in the mediterranean region, Project Package 1, 30.01.2015. Dostupno putem <http://www.eiburs-ascimer.transytprojects.com>*

Državni zavod za statistiku – *Publikacije i statistika*

Europska komisija – *Strategija Europa 2020.*

Europska komisija – *Vodič za monitoring i evaluaciju*

Europski fondovi - *portal*

Eurostat – *Statistički izvještaji*

Eremia, Toma, Sanduleac – *The Smart City Concept in the 21st Century*

Etzkowitz, H., & Zhou, C. (2006). Triple Helix twins: Innovation and sustainability. *Science and Public Policy*, 33(1), 77–83. <https://doi.org/10.3152/147154306781779154>

Florida, R. (2002), *The Rise of Creative Class*, Bsic Books, New York

Florida, R. (2012), *The Rise of Creative Class- Revisited*, Bsic Books, New York

Giffinger, R., & Lü, H. (2015). The Smart City perspective: A necessary change from technical to urban innovation (first). Milano: Fondazione Giangiacomo Feltrinelli

Grad Slatina – Plan gospodarenja otpadom Grada Slatine za razdoblje 2017. - 2022.

Grad Slatina – *Proračun*

Grad Slatina – *Prostorni plan uređenja*

Grad Slatina – *Službena web stranica Grada*

Grad Slatina – *Strategija razvoja Grada Slatine za razdoblje 2016. - 2020.*

Grgić, I et. al (2015) – *Agroturizam u Republici Hrvatskoj i nekim državama Europske unije, Agronomski glasnik 1-2/2015.*

Hrvatski zavod za zapošljavanje – *Publikacije i statistike*

Institut za turizam (2015) – *Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj*

Intervencijski plan Grada Slatine

Kalenjuk, B. et al. (2015) – *Offer of authentic food, European journal of Applied Economics, 12 (2) 27:34*

Kreutzer, Fischer & Partner (2015) – *Generiranje dodane vrijednosti kroz turizam u pokrajini Gradišće*

Landry, C (2008): *The Creative City*, London: Comedia

Landry, C., Greene, L., Matarasso, F. and Bianchini, F. (1996) *The Art of Regeneration: Urban Renewal Through Cultural Activity*. London: Comedia

McKinsey Global Institute – *Smart cities: Digital solutions for a more livable future*

Ministarstvo kulture – *Registar kulturne baštine*

Ministarstvo turizma RH – *Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine*

Nam, T., & Pardo, T. A. (2011). *Conceptualizing Smart City with dimensions of technology, people, and institutions*. 282. New York, New York, USA: ACM Press. Dostupno na <https://doi.org/10.1145/2037556.2037602>

Nam, T., & Pardo, T. A. (2011). *Smart City as urban innovation: Focusing on management, policy, and context*. Dostupno na http://www.ctg.albany.edu/publications/journals/icegov_2011_smartcity

Strukturni fondovi - *portal*

Turistička zajednica Grada Slatine – Web stranica i Izvještaj o radu TZ

Web stranica Smart Travel – *Agroturizam, povratak prirodi*

POPIS SLIKA

Slika 1: Metodologija strateškog planiranja jedinica lokalne samouprave	7
Slika 2: Integrirani pristup implementaciji	8
Slika 3: Proces pripreme i realizacije implementacijskih projekata	9
Slika 4: Europa 2020 – sektori u koje će EU usmjeravati ulaganja iz Kohezijskih fondova	10
Slika 5: Strateški ciljevi programskog razdoblja EU 2021.-2027.....	12
Slika 6: Nacionalni operativni programi	13
Slika 7: Željeznička mreža	26
Slika 8: Pokrivenost fiksnim pristupom telekomunikacijskim uslugama u Gradu	27
Slika 9: Pokrivenost mobilnim telekomunikacijskim signalom u Gradu	27
Slika 10: Vodoopskrbna mreža na području Grada Slatine.....	28
Slika 11: Odvodnja na području Grada Slatine	29
Slika 12: Aglomeracija Slatina.....	30
Slika 13: Elektro-distributivna mreža na području Grada.....	30
Slika 14: Plinoopskrba na području Grada Slatine	31
Slika 15: Broj dolaska i noćenja na području Virovitičko-podravske županije.....	40
Slika 16: Broj noćenja na području Slavonije	41
Slika 17: Usporedni pokazatelji ekonomske razvijenosti Grada	47
Slika 18: Glavne razvojne potrebe i prioritete	58
Slika 19: Razvojni pokazatelji – vizija “Slatina SMART CITY 2027“	59
Slika 20: Četiri kvadranta odnosa između investicija, ekonomskog rasta, zapošljavanja i lokalnog razvoja.....	60
Slika 21: Hibridni model lokalnog razvoja - “Triple Helix” i “3T”	61
Slika 22: Glavni činitelji “Smart City” koncepta	62
Slika 23: “Smart City“ područja projektnih akcija kroz šest strateških dimenzija	63
Slika 24: Struktura kreativne ekonomije i kreativne djelatnosti.....	65
Slika 25: Kreativni grad.....	65
Slika 26: Dimenzije strateškog koncepta “Slatina – pametan grad“	66
Slika 27: Segmentacija suvremenih turista u Panonskoj regiji	69

Slika 28: Strateške odrednice razvoja turizma na području Grada	73
Slika 29: Uključenost interesnih dionika	83
Slika 30: Ilustracija odnosa između planiranih i stvarnih rezultata intervencije	87
Slika 31: Mapa sustava monitoringa i evaluacije	88

POPIS TABLICA

Tablica 1: Broj stanovnika po naseljima	18
Tablica 2: Kretanje broja stanovnika na području općine Podravska Slatina 1948-1991.	18
Tablica 3: Stanovništvo prema nacionalnosti	19
Tablica 4: Prirodni prirast u Gradu Slatini	19
Tablica 5: Popis najvećih poduzeća po poslovnim prihodima	20
Tablica 6: Broj poduzeća i poslodavaca prema djelatnostima	20
Tablica 7: Struktura zaposlenih po sektorima	21
Tablica 8: Broj OPG-a u Gradu po naseljima (31.12.2018.).....	22
Tablica 9: Poslovni subjekti s vlasničkim udjelom Grada	23
Tablica 10: Struktura nezaposlenih, prosinac 2018. g.	24
Tablica 11: Pregled cestovnih prometnica po kategorijama.....	25
Tablica 12: Količine otpada na području Grada Slatine (u tonama)	31
Tablica 13: Popis kulturne baštine na području Grada.....	35
Tablica 14: Popis ostale prirodne baštine na području Grada	36
Tablica 15: Smještajni objekti na području Grada Slatine	38
Tablica 16: Broj dolaska/noćenja na području Grada	39
Tablica 17: Top 10 država po broju noćenja	39
Tablica 18: Kapaciteti i noćenja turista u 2017. godini – izabrane županije	40
Tablica 19: Proračun Grada Slatine	42
Tablica 20: Bilanca Grada Slatine za 2018. godinu	43
Tablica 21: Osnovne škole, razredni odjeli, učenici i učitelji, početak školske godine 2017./2018....	44
Tablica 22: Broj učenika u osnovnim školama u Gradu (početak školske godine).....	44
Tablica 23: Dječji vrtići i druge pravne osobe, djeca i zaposleni, početak pedagoške godine 2017./2018.	44
Tablica 24: Vrste udruga na području Grada	45
Tablica 25: Razvojni prioriteti definirani Intervencijskim planom	52
Tablica 26: Razvojni projekti.....	53
Tablica 27: Tipovi smještaja, aktivnosti i atrakcija koje zanimaju ruralne turiste	70

Tablica 28: Turistički proizvodi, resursi i potrebne infrastrukturne pretpostavke.....	74
Tablica 29: Prioriteti i specifični ciljevi	79
Tablica 30: Vrste evaluacija	87